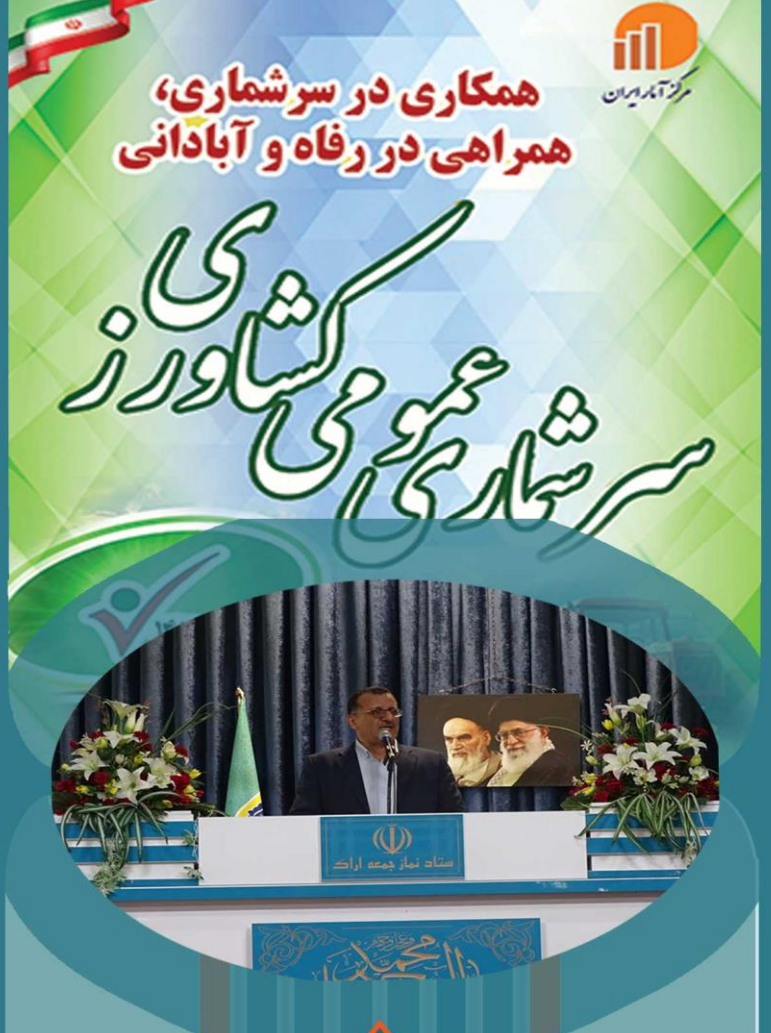

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

شماره دوم - پاییز ۱۴۰۳

- سند آمایش استان مرکزی
- سیمای شهرستان اراک
- معرفی جاذبه های استان
- نگاهی به معاونت آمار و برنامه ریزی سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳ استان مرکزی
- نقش آمار در برنامه ریزی و توسعه کشورها
- مصاحبه با دکتر حسین آبادی مدیر کل بهزیستی استان مرکزی
- مصاحبه با دکتر نظری رییس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی اراک
- بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی
- رتبه بندی عوامل موثر بر اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی
- از محل صندوق توسعه ملی در استان مرکزی
- برگزیدگان هفته پژوهش و فناوری استان مرکزی
- نگاهی بر مهمترین اقدامات سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی

- صاحب امتیاز: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی
- عنوان نشریه: گفتمان پیشرفت استان مرکزی
- شماره مجوز: ۹۶۳۱۹ مورخ ۱۴۰۳/۳/۲۷
- تاریخ انتشار اولین شماره: پاییز ۱۴۰۳
- نوع اعتبار نشریه: علوم اقتصادی (تخصصی)
- مدیر مسئول: نوربخش عسکری
- سردبیر: ناهید کائیدی
- هیأت تحریریه: نور بخش عسکری، احمد توسلی، زهرا آخانی، رضوان گرامی، حمید حیدری، ناهید کائیدی
- همکاران مشارکت کننده سازمان: زینت سادات الحسینی، منصوره داودی جم، زهرا صالحی، ناهید لطفی، احمد فراهانی، علیرضا مرادی، حسن نراقی
- دستگاه های اجرایی مشارکت کننده: اداره کل میراث، فرهنگی و گردشگری و صنایع استان، اداره کل بهزیستی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی اراک، اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی، دانشگاه اراک، نهاد کتابخانه عمومی استان
- طراحی جلد و صفحات: احمد کمرئی
- ویراستار: ناهید کائیدی
- آدرس: اراک، خیابان تهران، رازی (مسکن)، صندوق پستی ۳۸۱۹۷۹۷۸۴۴ مرکز تلفن ۰۸۶۳۳۴۵۴۱۲۹ - دورنگار مرکزی: ۳۳۱۲۴۰۱۶
- آدرس وب سایت: <https://markazi.mporg.ir>

فهرست مطالب

۶.....	سند آمایش استان مرکزی.....
۲.....	سیمای شهرستان اراک.....
۵.....	معرفی جاذبه های استان : تالاب میقان.....
۷.....	معرفی جاذبه های استان : حمام چهار فصل اراک.....
۸.....	معرفی جاذبه های استان : قلعه حاج وکیل اراک.....
۹.....	نگاهی به معاونت آمار و برنامه ریزی سازمان مدیریت و برنامه ریزی.....
۱۱.....	سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳ استان مرکزی.....
۱۳.....	نقش آمار در ترویج شفافیت پژوهشی.....
۲۰.....	مصاحبه با دکتر حسین آبادی مدیرکل بهزیستی استان مرکزی.....
۲۴.....	مصاحبه با دکتر نظری رییس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی اراک.....
۲۸.....	بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی.....
۳۷.....	رتبه بندی عوامل موثر بر اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی از محل صندوق توسعه ملی در استان مرکزی.....
۵۳.....	برگزیدگان هفته پژوهش و فناوری استان مرکزی در سال ۱۴۰۳.....
۵۵.....	معرفی کتابخانه مرکزی اراک و گزارشی از عملکرد نهاد کتابخانه های عمومی استان مرکزی.....
۵۶.....	نگاهی بر مهمترین اقدامات سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی در ۹ ماهه سال ۱۴۰۳.....

سخن مدیر مسئول

آمار و برنامه‌ریزی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه پایدار، نقشی بنیادین در تصمیم‌گیری‌های کلان و خرد ایفا می‌کند. استفاده صحیح از داده‌های آماری، نه تنها موجب شفافیت در پژوهش‌ها می‌شود، بلکه زمینه‌ای برای تحلیل‌های عمیق‌تر، بازتولید دانش، و بهبود فرآیندهای اجرایی فراهم می‌سازد. در دنیای امروز، بازنشر داده‌های آماری و امکان دسترسی گسترده به این اطلاعات، بستری را برای مشارکت همگانی در برنامه‌ریزی و توسعه فراهم کرده است. بی‌شک بدون در دست داشتن آمار کافی، دقیق و به‌هنگام، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تعیین اهداف، راهکارها و انجام فعالیت‌ها و در نهایت ارزیابی نتایج مربوطه امکان‌پذیر نمی‌باشد.

این فصلنامه با هدف ارائه مجموعه‌ای از مقالات و گزارش‌ها، سعی داشته است ضمن انعکاس رویدادهای مهم فصل پاییز از ظرفیت‌های علمی و پژوهشی بهره‌مند شود تا اطلاعات مفیدی در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. امید است مطالب این شماره بتواند گامی مؤثر در راستای آگاهی‌بخشی، تشویق به پژوهش، و مشارکت در توسعه منطقه‌ای و ملی باشد.

در پایان، از تمامی نویسندگان، پژوهشگران و عزیزانی که در تهیه و تدوین این فصلنامه نقش داشتند، صمیمانه سپاسگزاریم. همچنین از همه علاقه‌مندان دعوت می‌کنیم مقالات، پژوهش‌ها و دستاوردهای علمی خود را در این فصلنامه به اشتراک بگذارند تا فرصت بهره‌مندی از این دانش برای دیگران فراهم شود.

با آرزوی موفقیت و سربلندی برای همه همراهان گرامی

نوربخش عسکری

مدیر مسئول فصلنامه گفتمان پیشرفت استان مرکزی

پاییز، با رنگ‌های دلنشین و نسیم خنک خود، نویدبخش فصل تأمل و تفکر است. در این فصل، ما بر آن شدیم تا در شماره‌ای از فصلنامه، تصویری از رویدادهای مهم و جریان‌های تأثیرگذار این روزها را بازتاب دهیم. شماره پیش‌رو، تلاش دارد تا با محوریت موضوعاتی همچون "هفته اراک، روز آمار و برنامه‌ریزی، روز معلولان و سالمندان، مبارزه با فقر، هفته کتاب و کتاب‌خوانی، و هفته پژوهش"، نگاه جامعی به رخدادها و مسائل این فصل بیندازد.

در آغاز، به مناسبت "هفته اراک" و در ادامه شماره قبل، سیمای این شهرستان، قابلیت‌های منحصربه‌فرد و جاذبه‌های گردشگری آن همچون "تالاب میقان، حمام چهارفصل، و قلعه حاج وکیل" به تصویر کشیده شده است. این بخش یادآور زیبایی‌ها و میراث گرانسنگ این سرزمین است.

در بخش دیگر، به مناسبت "روز آمار و برنامه‌ریزی" نقش کلیدی این حوزه را در توسعه و پیشرفت بازگو می‌کند. گزارش‌هایی از "سند آمایش استان مرکزی و سرشماری عمومی کشاورزی ۱۴۰۳"، همراه با مقاله‌ای ارزشمند تحت عنوان "نقش آمار در ترویج شفافیت پژوهشی"، نگاهی دقیق به اهمیت اشتراک‌گذاری و تحلیل صحیح داده‌ها می‌اندازد.

در بخش مقالات، موضوعاتی همچون "تأثیر رشد اقتصادی بر سطح توسعه انسانی" و "رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر اثربخشی تسهیلات اشتغال‌زایی روستایی"، نشان‌دهنده توجه به مسائل اقتصادی و اجتماعی در این شماره است.

همچنین، مصاحبه‌هایی با مدیران استانی، از جمله "مدیرکل بهزیستی استان مرکزی" و "ریاست دانشگاه علوم پزشکی اراک"، بر اهمیت خدمات ارائه‌شده به گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه، از جمله معلولان، سالمندان و بیماران تأکید دارد.

این شماره با معرفی "برگزیدگان هفته پژوهش استان مرکزی" و گزارشی از "پیشرفت کتابخانه مرکزی استان" به پایان می‌رسد، به امید آنکه مشوقی برای گسترش فرهنگ پژوهش و کتاب‌خوانی در استان باشد. در این مسیر، همراهی و تلاش عزیزانی که در تهیه این فصلنامه سهیم بوده‌اند، قابل ستایش است. از تمامی همکاران و مشارکت‌کنندگان صمیمانه قدردانی می‌کنیم. از شما خوانندگان گرامی نیز دعوت می‌کنیم با ارسال مقالات، پژوهش‌ها و ایده‌های ارزشمند خود به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، ما را در غنی‌سازی و ارتقای این فصلنامه یاری دهید.

با احترام

ناهید کائیدی

سردبیر فصلنامه گفتمان پیشرفت استان مرکزی

سند آمایش استان مرکزی^۱

مرحله دوم: این مطالعه شامل برنامه ریزی و سیاستگذاری با هدف تدوین سیاستها و اقدامات مناسب برای پاسخگویی به تغییر و تحولات آینده، ترسیم فضاهای محتمل و باورکردنی استان تا افق چشم انداز و نیز شناسایی وضعیت مطلوب آینده استان و آزمون پابرجایی سیاستها و برنامهها در قالب یک ره نگاشت (نقشه راه) در ۱۳۹۴ با مجموعه منتشره ۴۸ عنوان به اتمام رسیده است.

مرحله سوم: به روز رسانی مطالعات وضع موجود که در ۳ جلد مکتوب به چاپ رسیده است. همچنین مجموعه مطالعات آمایش استان در قالب ۲ عدد لوح فشرده چند رسانه ای (AUTO RUN) جهت تسهیل در استفاده، تهیه گردیده است.

مرحله چهارم: استخراج سنتز مطالعات آمایش، سند اجرایی و راهبردی آمایش استان مرکزی از مستندات تهیه گردیده و تهیه پایگاه داده مکانی استانی (در موزائیک کشوری شامل ۱۲۰ لایه در حوزه های مختلف) و تصویب سند نهایی در شورای ملی آمایش کشور در سال ۱۳۹۹

آمایش سرزمین تنظیم رابطه بین انسان، فضا و فعالیتهای انسان در فضا به منظور بهره برداری منطقی از جمیع امکانات، در جهت بهبود وضعیت مادی، معنوی و اجتماعی، بر اساس ارزشهای اعتقادی و با توجه به سوابق فرهنگی و ابزار علم و تجربه در طول زمان می باشد. طرح آمایش سرزمین سیمای آتی توسعه یافتگی را تصویر کرده و ابزاری مناسب برای سازمان دهی فعالیتها در عرصه سکونتگاهها را فراهم می آورد. آمایش در واقع سازماندهی مناسب فعالیت و انسان در پهنه سرزمین، غایت اصلی تمامی برنامه ریزیها در سطوح مختلف است.

استان مرکزی در قالب سازوکار پیش بینی شده در طرح مصوب مطالعات آمایش سرزمین از سال ۸۵ با بهره مندی از توان کارشناسان استان و مشاورین ذیصلاح انجام مطالعات مذکور را آغاز نموده است. این مطالعه جامع در مراحل ذیل به انجام رسیده است:

مرحله اول: مطالعات شامل وضع موجود و پایگاه های اطلاعاتی مربوطه در قالب ۲۵ جلد مکتوب و یک پایگاه داده های مکانی در محیط GIS تهیه و تدوین گردیده است.

^۱ گزارش سرکار خانم منصوره داودی جم کارشناس برنامه ریزی و آمایش سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

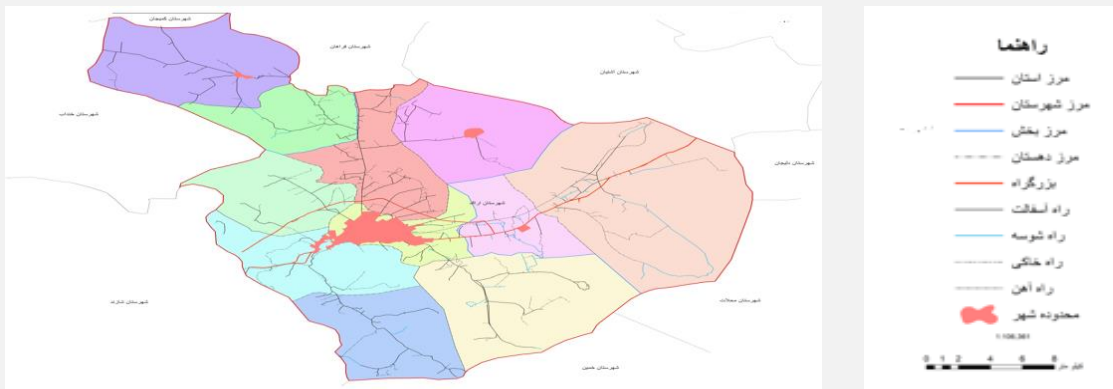
سیمای شهرستان اراک^۱

بخش (مرکزی - ساروق و معصومیه)، ۴ شهر (اراک، داودآباد، کارچان، ساروق)، ۱۱ دهستان و مجموعاً ۱۵۱ آبادی (۱۲۵ آبادی دارای سکنه و ۲۶ آبادی خالی از سکنه) است شهر جدید امیرکبیر از شهرهای تازه تأسیس اراک است که با هدف اسکان سرریز جمعیتی شهر اراک در شورای عالی معماری و شهرسازی ایران به تصویب رسید.

تراکم جمعیت شهرستان در سال ۱۴۰۰ حدود ۱۴۴.۷ نفر در کیلومتر مربع می باشد و از متوسط استان (۵۰) بالاتر است.^۲

آشنایی با موقعیت جغرافیایی و جمعیت اراک

شهرستان اراک با وسعت حدود ۴۱۶۹ کیلومتر مربع معادل ۱۴.۲ درصد مساحت استان را به خود اختصاص داده است که دومین شهر وسیع استان است. اراک مرکز شهرستان و همچنین مرکز استان است. این شهرستان از شمال به کمبجان و فراهان - از جنوب به خمین و محلات - از شرق به دلجان و آشتیان و غرب به خنداب و شازند محدود شده است. برپایه تقسیمات کشوری شهرستان اراک، دارای ۳

نقشه شهرستان اراک

^۱ گزارش سرکار خانم ناهید لطفی رییس گروه سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان
^۲ آخرین اطلاعات شهرستانی (آمار جمعیت، نرخ بیکاری، ضریب شهرنشینی و ...) مربوط به سال ۱۳۹۵ می باشد.

❖ امور اجتماعی و فرهنگی

✓ دارا بودن ۵ بیمارستان دولتی: ولیعصر(عج)، امیرکبیر، آیت الله خوانساری، آیت الله طالقانی، امیرالمومنین(ع) و بیمارستان تامین اجتماعی امام خمینی (ره) و بیمارستان‌های خصوصی قدس و سینا، همچنین بالا بودن سرانه تخت شهرستان(۳.۲ به ازای هزار نفر) نسبت به استان

✓ بالا بودن سهم دانش آموزی شهرستان اراک (۳۹.۶) و تراکم دانش آموزی (۳۷.۲ نفر در کلاس) از متوسط استان در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲

✓ دارا بودن ۱۷ مرکز دانشگاهی با ۳۱۳۲۸ دانشجو در مقاطع و رشته‌های مختلف تحصیلی و دارا بودن رتبه اول تعداد دانشجو در مقاطع مختلف در استان.

✓ دارا بودن ۵ هتل و ۴ مهمانپذیر با ظرفیت ۵۲۰ تخت
 ✓ برخورداری از جاذبه‌های طبیعی مانند: تالاب و کویر میقان، غار سفیدخانی، چشمه چپقلی، باغ وحش و پارک جنگلی شهید باهنر، و... و همچنین برخورداری از جاذبه‌های روستایی مانند روستای انجدان، روستای هزاوه و برخورداری از موزه‌های چهارفصل، حسن پور، مفاخر، سنگ و گوهر.

✓ اهم آیین‌های گردشگری شهرستان اراک، تعزیه سیار اراک، چغچغه زنی انجدان، علم گردانی روستای هزاوه، حلوی طبق ابراهیم آباد، ناقالدی، جشنواره انگور هزاوه.
 ✓ صنایع دستی: دستباف‌های سنتی (قالی بافی، گلیم بافی، جاجیم بافی)، رودوزی‌های سنتی، آثار چوبی (منبت، کنده کاری روی چوب، معرق کاری، پیکرتراشی، خراطی، ساخت و سازهای سنتی، مشبک و گره چینی چوب)، سفالگری، کتابت و نگارگری البسه محلی، پاپیر ماشه و فرش ساروق که شهرت جهانی دارد و...

❖ امور زیر بنایی

✓ دارا بودن حدود ۷۰۷.۵ کیلومتر انواع راه ارتباطی در شهرستان شامل: بزرگراه (۱۲۳.۵ کیلومتر)، راه اصلی (۶۴ کیلومتر)، راه فرعی (۳۸ کیلومتر)، درون شهری (۴۵ کیلومتر)، راه روستایی (۴۳۷ کیلومتر) در سال ۱۴۰۱
 ✓ وجود خطوط ریلی به طول ۴۴۱ کیلومتر خط اصلی، و ۶۲ کیلومتر خط تجاری با ۲۲ ایستگاه در حوزه راه آهن اراک

توانمندی ها و مزایای شهرستان اراک

❖ امور تولیدی

✓ دارا بودن سه شهرک صنعتی (اراک، خیر آباد، ایبک آباد) و ناحیه صنعتی شهید فروزان دو قطب صنعتی اراک و مراد آباد و شهرک آجر و سفال (که اخیراً به تصویب رسیده است).

✓ استقرار صنایع بزرگ همچون سهامی آلومینیوم ایران) تولید شمش و بیلت آلومینیوم) ماشین سازی اراک(تولید تجهیزات فولادی سنگین)، واگن پارس (تولید واگن باری و مسافری)، صنایع آذراب(تولید مبدل های حرارتی)، هپکو اراک (تولید ماشین آلات راه سازی) و...

✓ تعداد ۸۵۲ واحد کارگاه‌های صنعتی، با اشتغال ۳۴۴۵۹ نفر (۳۰.۲۴ درصد سهم شاغلان کارگاه های صنعتی استان با رتبه ۲) و سرمایه گذاری ۴۰۵۸۰ میلیارد ریال
 ✓ دارای ۲۵ معدن با ذخیره قطعی ۹۲۵۱۶ هزارتن و استخراج اسمی سالیانه ۳۴۸۶ هزارتن همچون سولفات سدیم، سنگ لاشه و...

✓ دارا بودن رتبه اول زیرکشت و رتبه دوم تولید محصولات زراعی

✓ دارا بودن رتبه اول در تولید جو، چغندر قند، کلزا، خیار، یونجه، سایر علوفه در محصولات زراعی در استان

✓ دارا بودن رتبه دوم تولید هلو، شلیل، آلوقطره طلا، گیلاس در محصولات باغی در استان

✓ دارا بودن مجتمع گلخانه ای امان آباد با ۱۰۵ واحد فعال
 ✓ دارا بودن رتبه اول دام سبک و رتبه دام سنگین و تک سمی در استان

✓ دارا بودن رتبه اول مرغ تخم گذار، رتبه دوم مرغ پولت و مادر، رتبه اول تولید تخم مرغ رتبه دوم گوشت قرمز و شیرخام در استان

✓ دارا بودن رتبه اول تولید ماهی سردابی و بچه ماهی، رتبه دوم ماهیان زینتی و خاویاری

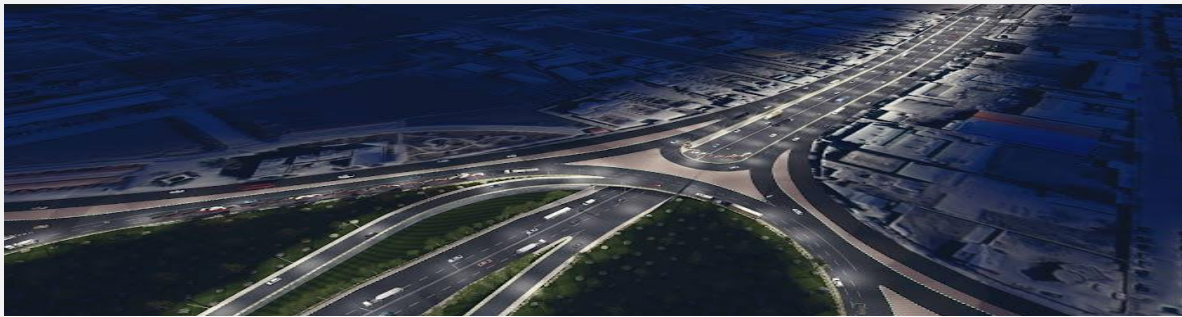
✓ بالا بودن تعداد واحدهای صنفی تولیدی صنایع چوب و فلز، خیاطان، نانوایان، جوشکاران و درب و پنجره سازان آهنی، صنعتگران، صنایع آلومینیوم و شیشه، تریکوبافان و خشکشویی ها، کیف و کفش فروشان در سطح شهرستان اراک

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- ✓ برخورداری ۹۶ روستای بالای ۲۰ خانوار شهرستان از آب شرب بهداشتی
- ✓ بالا بودن ضریب نفوذ تلفن همراه و ثابت نسبت به استان.
- ✓ دارا بودن رتبه اول خطوط انرژی ۴۰۰ کیلووات ، ۲۳۰ کیلووات و رتبه دوم خطوط ۶۳ کیلووات

- ✓ وجود مهمترین ایستگاه باری درجه یک استان در شهرستان (سمنگان)
- ✓ وجود باند فرودگاه در فاصله ۱۱ کیلومتری شهر اراک با قابلیت پذیرش هواپیمای ایرباس ۴B و رده پائین تر از آن
- ✓ مکانیابی مرکز لجستیک اراک در ۱۰ کیلومتری شهر اراک و در نزدیکی کریدور جاده‌ای شرق به غرب کشور، مجاور فرودگاه اراک و خط ریلی راه آهن سراسری
- ✓ برخورداری ۹۷ درصد جمعیت شهرستان از خدمات جمع آوری و دفع بهداشتی فاضلاب شهری

معرفی جاذبه های استان : تالاب میقان

مسیر گردشگری تالاب

نمایی از تالاب میقان

شامل ۱۶ گونه پستاندار، ۱۰۲ گونه پرنده، ۳۲ گونه خزنده و ۴ گونه دوزیست گزارش شده است. در اطراف تالاب میقان گرگ، شغال، روباه، انواعی از جوندگان، خرگوش و زرده بر زندگی می کنند. تالاب میقان و دشت های اطراف آن از مهمترین زیستگاههای پرندگان بومی و مهاجر در استان مرکزی به شمار می رود. این تالاب زیستگاه دایمی یا موقت و استراحتگاه تجدید قوای پرندگان مهاجر در مرکز کشور است و در زمستان توقفگاه گروههای بزرگی از پرندگان مهاجر است که از نواحی سردسیر شمال کره زمین به سوی سرزمین های گرمسیر جنوب کوچ می کنند. تالاب میقان با جمعیت بیش از ۱۰ هزار قطعه درنای معمولی در فصل سرما یکی از بهترین زیستگاههای زمستان گذرانی این پرنده در مرکز کشور است. سایر پرندگان مشاهده شده در تالاب شامل چنگر، خوتکا، اردک نوک پهن، چوب پا، غاز خاکستری، هوبره، تنجه، آنقوت، حواصیل، اردک سرسبز و ... می باشند. لاک پشت مهمیزدار غربی، انواع مارمولک ها و مار از جمله خزندگان محدوده تالاب هستند. آرمیا که گونه ای سخت پوست و از جمله بی مهرگان محسوب می شود از گونه های بومی آبزی تالاب است. این گونه یکی از منابع غذایی مهم برای بسیاری از پرندگان آبزی مانند غاز خاکستری، خوتکا، اردک سرسبز، آبچلیک پا سرخ، فلامینگو، نوک خنجری، چوب پا و حواصیل خاکستری به شمار می رود. گونه ای جلبک تک سلولی به نام دونالیلا در آب شور

تالاب میقان یکی از مرتفع ترین شوره زارهای ایران است که در مرکز کشور و در فاصله حدود ۸ کیلومتری شمال شرقی شهر اراک واقع شده است. حوضه آبریز تالاب میقان حدود ۵۵۰۰۰۰ هکتار وسعت داشته و مساحت پهنه آبی تالاب میقان با توجه به آبهای ورودی به آن از حدود ۸۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰ هکتار متغیر می باشد. عمق آب در نواحی مختلف بین ۱ تا ۱۵۰ سانتیمتر در نوسان است. منابع تامین آب تالاب میقان را عموماً بارش های جوی، مازاد آب کشاورزی، آب مسیل های ورودی از زیرحوضه های هشتگانه، و پساب تصفیه خانه فاضلاب اراک تشکیل می دهند.

این تالاب یکی از مهمترین زیستگاههای پرندگان بومی و مهاجر در مرکز کشور است. تالاب کویری میقان، با توجه به نزدیکی به کلانشهر اراک، بر کیفیت آب و هوای این شهر اثرات مستقیم دارد. با پیگیری های اداره کل حفاظت محیط زیست استان مرکزی در پاییز سال ۱۳۸۷ تالاب میقان به عنوان منطقه شکار ممنوع تعیین گردیده است.

قرار گرفتن در مسیر ۲۲ تالاب بین المللی و ۱۰۵ منطقه مهم پرندگان (IBA)، از برجسته ترین ویژگی های تالاب میقان در کشور است، زیرا اکثر تالاب های ایران در نواحی شمالی و جنوبی کشور واقع شده و به همین سبب تالاب میقان در مرکز کشور زیستگاه مناسبی برای بسیاری از پرندگان مهاجر و بومی به شمار می رود. در منطقه شکار ممنوع تالاب میقان در مجموع ۱۵۴ گونه از ۴ رده جانوری

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

وظایف قانونی خود و با توجه به ارزش های زیستی و اجتماعی این تالاب در بین مردم جامعه محلی شهری و روستایی و سازمان های مردم نهاد، حفظ و احیای این تالاب و ممانعت از نابودی آن را به عنوان یکی از مهمترین اقدامات در برنامه کاری خود قرار داده است.

تالاب میقان علاوه بر ارزشهای زیستگاهی و تنوع ژنتیکی، به لحاظ گردشگری نیز حائز اهمیت بوده و بعنوان یکی از جاذبه های طبیعی استان محسوب می گردد که هر ساله بخصوص در فصل پاییز و زمستان همزمان با ورود پرندگان مهاجر، پذیرای گردشگران و علاقمندان بسیاری می باشد. پرندنگری نیز که از مهمترین جنبه های گردشگری تالابی به حساب می آید در این تالاب طرفداران بیشتری دارد.

تالاب رشد و تکثیر می کند که خود منبع غذایی آرمیا و یکی از ارکان اصلی زنجیره غذایی تالاب است .

برنامه مدیریت جامع تالاب میقان در طول سه سال کار مشترک کارشناسی و طی برگزاری کارگاه مشورتی، تدوین شده است. این برنامه پس از طرح و تأیید در کارگروه طرح مدیریت جامع تالاب میقان و تصویب آن در شورای برنامه ریزی استانداری مرکزی در سال ۱۳۹۵ به کلیه دستگاههای اجرایی استان ابلاغ شده است. با توجه به اهمیت و شرایط اکولوژیکی خاص و بحرانی تالاب میقان، هدف از تدوین این برنامه ایجاد یک چارچوب واحد برای برنامه ریزی و اقدام نهادهای ملی، استانی و محلی ذیربط در سطح حوضه آبریز، با در نظر گرفتن مبانی مدیریت زیست بومی می باشد با توجه به نقش و اهمیت بالای تالاب میقان در استان، اداره کل حفاظت محیط زیست استان مرکزی در راستای انجام

نمایی از تالاب

برج پرندنگری تالاب

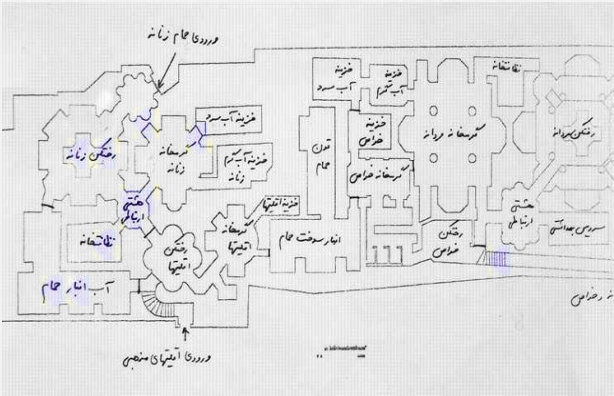
پرندگان مهاجر

منبع:

گزارش اداره کل محیط زیست استان

پلان نقشه حمام چهار فصل با وسعت ۱۶۰۰ مترمربع

نمایی از داخل حمام چهار فصل

۱۶۰۰ مترمربع مساحت دارد و از راهروی ورودی، سرپینه زنانه و مردانه، خزینه و آب انبار تشکیل شده است:

سرپینه مردانه

سرپینه دارای چهار سکو است که هر کدام از آنها از یک طرف به گرمخانه و از طرف دیگر و با پله‌هایی قوس‌دار به خیابان می‌رسند. این قسمت به شکل هشت ضلعی نامنظم طراحی شده و به طور قرینه به هشت رواق، صحن و رختکن تقسیم شده است.

سرپینه زنانه

سرپینه زنانه از زیباترین قسمت‌های حمام است که گنبدی یکپارچه و بدون ستون دارد. شاهکاری که با توجه به امکانات کم آن دوران عجیب و تحسین برانگیز است.

خزینه

یک ورقه مسی به صورت یکپارچه کف خزینه اصلی آب گرم را فرا گرفته و در زیر آن نیز گلخن حمام واقع شده‌است. گلخن با هیزم و بوته‌های «وَرک» سوزانده می‌شده و آب گرم و سرد با توجه به قانون ظروف مرتبته به وسیله تنبوشه‌های سفالی به تمام نقاط حمام می‌رسید.

آب انبار

آب مورد نیاز حمام از آب جاری قنات فراهم می‌شده و به لحاظ تامین آب و همچنین حفظ گرما و حرارت، کف حمام حدود ۳ تا ۳.۵ متر از کف خیابان پایین‌تر ساخته شده است.

آشنایی با حمام چهار فصل اراک

حمام چهار فصل اراک یکی از زیباترین نمونه‌های کاشی‌کاری ایران است و یادگاری از دوران قاجار به حساب می‌آید. این بنا به دلیل وجود تزئینات معماری اسلامی از آثار شگفت‌انگیز و با ارزش در گنجینه ملی محسوب می‌شود. بنای اصلی حمام در زمان حکومت احمدشاه قاجار یعنی حدود ۱۰۰ سال پیش به دستور حاج محمدابراهیم خوانساری از بزرگان سلطان‌آباد "اراک امروزی" در مقابل قلعه شخصی وی ساخته شد. این بنا در سال‌های اخیر و بعد از پایان مرمت و بازسازی به عنوان موزه مردم‌شناسی شهر اراک مورد بازدید قرار می‌گیرد.

حمام چهار فصل اراک است که تنها حمام ایرانی با قسمت مجزا برای اقلیت‌های دینی به حساب می‌آید. هر یک از حمام‌های مجموعه مربوط به قشر خاصی بوده است.

وجه تسمیه : عنوان چهار فصل از تابلوهای کاشی‌کاری شده در چهار جهت حمام در بخش سرپینه مردانه گرفته شده که بنای حمام را در فصل‌های چهارگانه سال به تصویر کشیده است.

معماری و بخش‌های حمام

حمام چهار فصل اراک معماری منحصر به فردی دارد و به عنوان بزرگ‌ترین حمام ایران شناخته می‌شود. پی بنا در عمق هفت و نیم متر با استفاده از مصالح سنگ سیاه و گل آهک ساخته شده و قطر دیوارهای اصلی آن از سطح زمین تا سقف بین ۵۰ تا ۸۰ سانتی‌متر است. این بنای ارزشمند که حدود

منبع:

گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی

نمایی از موزه عمارت

نمایی از بیرون عمارت

مسکونی خارجی ها بود.

معماری بنا

ساختمان فعلی بخش کوچکی از کل مجموعه اولیه است و قسمت وسیعی از آن با ساختمان های مسکونی محصور شده است. ساختمان آن شامل حیاط، ایوان، شبستان، قسمت همکف و بالاخانه است که در مساحت حدود ۹۰۰ متر مربع و در محوطه ای به مساحت ۳۸۰۰ متر مربع قرار دارد. بخش شمالی بنا برونگرا و بخش جنوبی آن نیمه درونگرا است. از تزئینات قلعه وکیل می توان به اشی های هفت رنگ قسمت بیرونی ساختمان و ستون های آن، آجرکاری، نقش اندازی های هندسی و... اشاره کرد.

ساختمان قلعه وکیل در سال ۱۳۷۰ به مالکیت میراث فرهنگی استان مرکزی در آمد و در تیر ماه ۱۳۹۸ به موزه صنایع دستی و هنرهای سنتی استان مرکزی تبدیل شد. و مجموعه آن شامل فرش دست بافت، گلیم، آثار قلم زنی، آثار چوبی، تابلو فرش، تابلو خطاطی از هنرمندان استان می شود. آدرس آن هم اکنون در خیابان شهید دکتر چمران (نیسانیان سابق) انتهای کوچه وکیل می باشد.

قلعه حاج وکیل که با نام عمارت کلاه فرنگی نیز شناخته می شود، مربوط به اواخر دوره قاجار است که در شهر اراک و در تاریخ ۲۶ آبان ۱۳۷۵ با شماره ثبت ۱۷۷۱ به عنوان یکی از آثار ملی ایران به ثبت رسیده است.

تاریخچه ساخت

انی این بنا در اصل یک شرکت تجاری انگلیسی (سویسی الاصل) به نام زیگلر بود که پس از انحلال، قسمتی از آن توسط یکی از متمدلین شهر اراک به نام حاج محمد حسین میثمی وکیل خریداری شد و از آن پس به نام قلعه حاج وکیل شهرت یافت.

علت ساخت بنا

با توجه به اینکه شهر اراک در دوره قاجار یکی از مراکز مهم فرش ایران بود بسیاری از کمپانی های خارجی امتیاز تجارت فرش را در زمان ناصرالدین شاه بدست آوردند. گفته شده که در اراک، ۱۴ کمپانی تجارت فرش وجود داشت که برای در انحصار داشتن همه مراحل تولید فرش، شروع به ساخت مجموعه هایی در قسمت وسیعی از شرق شهر کردند. این مجموعه ها شامل کارگاه های رنگرزی، بافت فرش و محل

منبع:

گزارش اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان مرکزی

نگاهی به معاونت آمار و برنامه ریزی سازمان مدیریت و برنامه ریزی

ساختمان سازمان مدیریت و برنامه ریزی واقع در خیابان رازی ابتدای مسکن

- بر اساس ساختار تشکیلاتی ابلاغی رئیس جمهور محترم در سال ۱۳۹۴ در خصوص استقرار و احیای سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و ایفای نقش آن سازمان در راستای تمرکز زدایی و واگذاری اختیارات به استانها ، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان در قالب سه معاونت هماهنگی برنامه و بودجه ، توسعه مدیریت و سرمایه انسانی و آمار و اطلاعات و سه مدیریت ، شامل مدیریت مرکز آموزش و پژوهش های توسعه و آینده نگری ، مدیریت اداری ، مالی و پشتیبانی و مدیریت نظام فنی و اجرایی و دبیرخانه های شورای برنامه ریزی و توسعه شورای فنی استان تشکیل می گردد.
- ریاست سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بر عهده جناب آقای نوربخش عسکری می باشد و معاونت آمار و اطلاعات و برنامه ریزی سازمان نیز برعهده سرکار خانم آخانی بوده که دارای وظایفی به شرح زیر می باشد:
- ساماندهی، اجرا، استخراج و نظارت بر انجام سرشماری های عمومی و تخصصی در چارچوب برنامه های مرکز آمار ایران و اختیارات تفویض شده.
- ساماندهی، اجرا، استخراج و نظارت بر آمارگیری های نمونه ای در چارچوب ضوابط مرکز آمار ایران.
- جمع آوری و ساماندهی آمارهای ثبتی مربوط به سازمان های اداری استان در چارچوب نظام آمارهای ثبتی کشور.
- بررسی و شناخت نیازهای آماری دستگاه های اجرایی و برنامه ریزی استان و طرح های اعتباری هزینه ای و تملک دارایی های استان.
- تهیه و اجرای طرح های آماری استانی و نظارت بر انجام آمارگیری ها و سرشماری هایی که توسط دستگاه های اجرایی و بخش خصوصی انجام می گیرد.
- تجزیه و تحلیل نتایج طرح های آماری استانی و آماده سازی برای انتشار آمارنامه استان.
- انتشار آمارنامه استان در قالب ضوابط، تعاریف و مفاهیم استاندارد شده مرکز آمار ایران.
- تهیه حساب های منطقه ای (استانی) در چارچوب ضوابط مصوب و مورد تأیید مرکز آمار ایران.
- ارائه خدمات آماری و راهنمایی های فنی به دستگاه های اجرایی، مراکز دانشگاهی، تحقیقاتی، آموزشی، گروه ها و کارشناسان متقاضی در سطح استان.
- بهنگام سازی چارچوب ها و ضوابط آماری مطابق با دستورالعمل های مرکز آمار ایران.

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- ایجاد سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) و پایگاه اطلاعات آماری با همکاری سایر معاونت‌های سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان.
- تهیه و بهنگام‌سازی نقشه‌های اطلاعات مکانی موردنیاز استان با هماهنگی سازمان نقشه‌برداری کشور و در چارچوب ضوابط و دستورالعمل‌های مصوب.
- جمع‌آوری و تدوین نیازهای اطلاعاتی پایگاه اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان.
- تهیه و بهنگام‌سازی نقشه‌های شهری و روستایی برای طرح‌های آماری با هماهنگی سازمان نقشه‌برداری کشور.
- انجام وظایف دبیرخانه‌ای شورای کاربران (GIS) (سیستم‌های اطلاعاتی جغرافیایی استانی)
- پیگیری امور مربوط به تحقق وصول درآمدهای دستگاه‌های اجرایی.
- بررسی چگونگی و نقش سرمایه‌گذاری‌های بخش غیردولتی و مشارکت‌های عمومی و غیردولتی در اقتصاد استان.
- مشارکت در تهیه و تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های کلان امور اشتغال و سرمایه‌گذاری، جمعیت، آمایش سرزمین، آینده‌نگری، محیط زیست، توسعه منابع استانی.
- نظارت و ارزشیابی فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان با اهداف و خط‌مشی‌های توسعه ملی، منطقه‌ای و استانی.
- مشارکت در انجام امور مربوط به برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تهیه طرح‌های آمایش سرزمینی استان.
- تهیه و تدوین گزارش‌های سالانه اقتصادی و اجتماعی استان.

سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران در تهران و مراکز استان ها مکلفند با درخواست و نظر مرکز آمار ایران یا ستاد های هماهنگی سرشماری ، اطلاع رسانی و تبلیغات لازم برای تسهیل اجرای سرشماری را در برنامه های خود پیش بینی نمایند و سایر مواردی که در مصوبه مذکور به آن اشاره شده است و در ستاد هماهنگی به آن بطور مبسوط پرداخت شده است و در ذیل اهم اقدامات انجام شده در سرشماری عمومی کشاورزی استان به شرح ذیل می باشد:

ستاد سرشماری

- ✓ برگزاری جلسات ستاد سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳ به ریاست استاندار محترم و صدور احکام
- ✓ تصویب و ابلاغ وظایف کلیه دستگاهها از جمله استانداری، آموزش و پرورش، جهاد کشاورزی، صدا و سیما، علوم پزشکی و ... در سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳
- ✓ تشکیل ستاد سرشماری عمومی کشاورزی در شهرستانها و تجهیز مکان جهت استقرار معاونین فنی
- ✓ برگزاری جلسات هماهنگی و توجیهی با اعضای ستاد شماری عمومی کشاورزی استان ۱۴۰۳/۶/۲۸ و جلسه مشترک با فرمانداران مدیران دستگاههای اجرایی و معاونین فنی و آموزشی در مهرماه و آبان ماه

کمیته تبلیغات

- ✓ سخنرانی پیش از خطبه نماز جمعه در مرکز استان توسط رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی و مدیر اجرای سرشماری مذکور در استان مرکزی و در شهرستان ها توسط فرمانداران و مدیران اجرای سرشماری کشاورزی شهرستان ها
- ✓ تشکیل کمیته تبلیغات در استان و شهرستان ها و استفاده از ظرفیت های اطلاع رسانی استان در بستر شبکه های اجتماعی شاد ، شبکه اجتماعی کشاورزی ایران (تاک) و شبکه برکت

تا کنون ۵ سرشماری در سالهای ۱۳۵۲، ۱۳۶۷، ۱۳۷۲، ۱۳۸۲ با استفاده از ابزار کاغذی و در سال ۱۳۹۳ با استفاده از ابزار الکترونیکی و تبلت اجرا و نتایج آن در سطح کوچکترین واحد جغرافیایی (شهر و آبادی) منتشر شده است. لذا با عنایت به فرمان ریاست محترم جمهور و در راستای اجرای ماده ۴ قانون مرکز آمار ایران و با استناد به مصوبه شصت و دومین جلسه شورای عالی آمار(شورای راهبری سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳) سازمان برنامه و بودجه کشور و مرکز آمار ایران و پژوهشکده تابعه مکلفند ، سرشماری عمومی کشاورزی را در آبان ماه سال ۱۴۰۳ به مرحله اجرا در آورند، همچنین با توجه به مصوبه هیئت وزیران به شماره ۶۲۹۳۳/ت/۹۳۹۲۴ هـ مورخ ۱۴۰۳/۶/۲۵ ، شروع عملیات میدانی از آبان ماه می باشد که در حین اجرا کلیه دستگاههای اجرایی به ویژه وزارت کشور ، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان های تابع آنها، مکلف به همکاری با مرکز آمار ایران در رابطه با تامین نیروی انسانی به صورت تمام وقت یا پاره وقت، حسب برنامه های اجرایی طرح سرشماری می باشند. کلیه وزارتخانه ها ، سازمان ها ، موسسات و شرکت های دولتی مکلفند با رعایت قوانین مربوط ، خودرو ، لوازم و وسایل مخابراتی ، بالگرد (در صورت لزوم)، فضای اداری ، خوابگاه ، کلاس درس ، محل غذاخوری و سایر لوازم و وسایل مربوط با درخواست مرکز آمار ایران یا ستاد های هماهنگی سرشماری استان در اختیار مرکز یا ستادهای یاد شده قرار دهند.

مسئولیت پیگیری و تامین موارد فوق و نیز حل و فصل کلیه مسایل انتظامی ، سیاسی و امنیتی در ارتباط با اجرای سرشماری در استان و شهرستان ها ، بر عهده استانداران و فرمانداران می باشد.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، مکلف است با درخواست و نظر مرکز آمار ایران با ستادهای هماهنگی سرشماری نسبت به ایجاد بسترهای فناوری اطلاعات اقدام نمایند.

^۱ گزارش جناب آقای مرادی رییس گروه آمار ثبتی ، فرابری و پردازش داده ها سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- ✓ آموزش مرحله سوم در سطح ۸ شهرستان ویژه آمارگیران (تعداد آموزش گیرندگان ۱۳۰ نفر)
- ✓ برگزاری دوره آموزشی جهت کارشناسان فناوری اطلاعات شهرستان ها
- ✓ دریافت تجهیزات و تبلت های مورد نیاز و بروز رسانی و نصب نرم افزارهای سرشماری بر روی تبلت های موجود
- ✓ هماهنگی جهت تامین خودرو
- اتمام سرشماری**
- ✓ پایان طرح سرشماری عمومی کشاورزی استان با بیش از ۱۳ نفر معاون فنی، ۲۵ نفر کارشناس و ۱۳۱ مامور آمارگیر و سایر عوامل اجرایی در آذرماه
- ✓ اعطای فرصت مجدد برای ثبت اطلاعات غایبین کشاورزی از تاریخ ۱۴۰۳/۹/۳۰ به مدت ۴ روز در آدرس الکترونیکی <https://agrcnabs.sci.org.ir>
- ✓ آغاز بازشماری مجدد و راست آزمایی آمار ثبت شده

- ✓ جلسه با صدا و سیما برای تبلیغات و تبیین و اهمیت موضوع سرشماری عمومی کشاورزی (حضور رئیس سازمان در صدا و سیما (برنامه پرسش)، ضبط ۴ برنامه رادیویی، نشست خبری با صدا و سیما و اصحاب رسانه)

مقدمات اجرایی انجام سرشماری

- ✓ فراخوان جذب نیرو در رده های تعریف شده اعم از عوامل اجرایی، معاونین فنی شهرستان، مسئول گروهها و آمارگیران و صدور احکام و کارت های شناسایی
- ✓ آموزش معاون فنی استان و مدرسین مرحله دوم در سمینار آموزشی مرحله اول مرکز آمار ایران (دانشگاه تربیت مدرس تهران) ۷ مهر لغایت ۹ مهر
- ✓ آموزش مرحله دوم در مرکز استان ویژه معاونین فنی شهرستانها و کارشناسان فنی در دو کلاس آموزشی از تاریخ ۲۲ مهر لغایت ۲۶ مهر به مدت ۵ روز (تعداد آموزش گیرندگان ۳۲ نفر)

ناهید کائیدی ۲

نوربخش عسکری ۱

نقش آمار در ترویج شفافیت پژوهشی

چکیده

آمارهای رسمی، یعنی داده‌های آماری که توسط دولت‌ها درباره جنبه‌های مختلف زندگی در یک کشور جمع‌آوری و منتشر می‌شوند، برای اهداف مهم متعددی مورد نیاز هستند. این آمارها اطلاعات و شواهد لازم برای اداره امور دولت - چه در مدیریت روزمره و چه در تحلیل سیاست‌ها - را فراهم می‌کنند. در عین حال، آمارها برای کاربران خارج از دولت نیز اهمیت دارند. آن‌ها اطلاعات لازم برای تصمیم‌گیری‌های تجاری را ارائه داده و به شهروندان کمک می‌کنند تا از فعالیت‌های دولت خود آگاه شوند. آمار تقریباً در تمام حوزه‌های علوم فیزیکی و اجتماعی استفاده می‌شود. رشته‌های حرفه‌ای مانند مهندسی، آموزش و تجارت از آمار برای تعیین استانداردها، تدوین سیاست‌ها و برنامه‌ریزی استفاده می‌کنند.

در این مقاله سعی شده است ضمن تعریف آمار با استفاده از ترجمه مقالاتی در این زمینه اهمیت اشتراک گذاری و استفاده مجدد و باز تولید داده‌های آماری، اطلاعات زمینه‌ای مورد نیاز برای درک، ارزیابی و تحلیل صحیح داده‌های و به اشتراک گذاری آن را توضیح دهد.

آمار چیست؟

واژه "آمار" برای افراد با پیشینه‌ها و علایق مختلف معانی متفاوتی دارد. برخی افراد آمار را به‌عنوان حوزه‌ای از شگردهای پیچیده می‌بینند که در آن فردی آگاه، افراد تازه‌کار را تحت تأثیر قرار می‌دهد. برای برخی دیگر، آمار روشی برای جمع‌آوری و نمایش حجم زیادی از اطلاعات عددی است. و برای گروه دیگری، آمار ابزاری برای تصمیم‌گیری در شرایط عدم قطعیت است. به طور کلی، آمار به جمع‌آوری، سامان‌دهی، خلاصه‌سازی، ارائه و تحلیل داده‌ها و همچنین استنتاج‌های معتبر و تصمیم‌گیری‌های منطقی بر اساس این تحلیل‌ها می‌پردازد. استفاده دقیق از

روش‌های استاندارد آماری به ما امکان می‌دهد یافته‌های یک تحقیق علمی یا اقتصادی-اجتماعی را به‌طور دقیق توصیف کنیم.

از تنوع دیدگاه‌هایی که در این تعاریف منعکس شده‌اند، ممکن است نتیجه بگیریم که آمارشناسان حتی در مورد ماهیت آمار توافق ندارند. اما ما عموماً در مورد عناصر تشکیل‌دهنده آن توافق داریم: داده‌ها، تغییرپذیری، عدم قطعیت، منابع خطا، مفهوم‌سازی و کمی‌سازی پدیده‌ها، تحقیقات تجربی از طریق آزمایش‌ها، نظرسنجی‌ها، مطالعات مشاهده‌ای و دیگر روش‌ها، استخراج و خلاصه‌سازی

۱ دانشجوی دکتری و رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی n.askary@thmporg.ir

۲ فوق لیسانس مدیریت دولتی و رییس گروه پژوهش‌های توسعه آینده نگری سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی anahidked@gmail.com

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

متمدن ضروری است، توسط روش‌ها و ابزارهای آماری تولید می‌شوند (شاه جهان خان، ۲۰۱۳).

فناوری‌های جدید به طرق مختلف زندگی ما را بهبود می‌بخشند، اما می‌توانند خطرات بیشتری، اختلالات در جامعه و حتی تبعات جنگ را به همراه داشته باشند. آمارشناسان می‌توانند نقش حیاتی در تأثیرگذاری بر مسیرهایی که فناوری جامعه ما را به سمت آن سوق می‌دهد، ایفا کنند. درک نحوه تغییر مستلزم دید گسترده‌تری از آمار به‌عنوان یک فعالیت انسانی با هدفی انسانی است که باید در یک سیستم اجتماعی یا انسانی تکامل یابد.

آمار به‌عنوان یک فناوری، بخش بنیادی و ارزشمند زیرساخت سایر علوم است. آمار به پیشرفت کشفیات در سایر علوم کمک می‌کند. دانشگاه‌ها و بنیادها باید تحقیق بین‌رشته‌ای را به‌عنوان یک مشارکت اصلی در این حوزه تشویق کنند. برنامه‌های درسی ما باید منعکس‌کننده رویکردهای مدرن مورد نیاز سایر علوم باشند (میرون، ۲۰۰۳).

آمار در برنامه‌ریزی و توسعه

مدت‌ها پیش، کشورهای توسعه‌یافته آمار را در صنایع تولیدی به‌عنوان روشی برای دستیابی به محصولات با کیفیت بالا پذیرفتند و از این رو، ریسک تولید محصولات معیوب یا ضعیف را به حداقل رسانده و به حداکثر سود ممکن رسیدند. مدیریت کیفیت جامع و کنترل کیفیت آماری به‌طور جدایی‌ناپذیری بخشی از صنایع مدرن هستند. این روش‌ها اجازه می‌دهند تا مداخله به‌موقع برای اعمال تنظیمات لازم در ماشین‌ها به‌منظور اصلاح هر گونه اشکال که به‌طور منفی بر کیفیت محصولات تأثیر می‌گذارد، انجام شود.

روش‌های آماری همچنین می‌توانند در تعیین دوره گارانتی مناسب برای محصولات تولیدی به‌منظور کاهش ریسک احتمالی ضرر برای تولیدکننده کمک کنند. این به برنامه‌ریزی و توسعه صنایع و کسب‌وکارها کمک می‌کند.

هر دولت یک سازمان آماری مرکزی مانند اداره آمار یا دفتر آمار مرکزی یا وزارت آمار دارد. این دفاتر توسط آمارگران آموزش‌دیده با تخصص‌های مختلف مدیریت می‌شوند. آن‌ها مسئول تشخیص وضعیت سلامت اقتصاد ملی، صنعت، کشاورزی، تجارت، آموزش و مراقبت‌های پزشکی و

اطلاعات، استنتاج‌ها و ارتباط نتایج (کروسکال، ۱۹۷۸؛ فینبرگ و کادین، ۲۰۰۱).

آمار آینه عددی جامعه، کشور و جهان است. آمار بازتاب‌دهنده واقعیت‌هایی است که ما را احاطه کرده است و به تجسم این واقعیت‌ها کمک می‌کند. همچنین آمار به آشکارسازی و توضیح داده‌های خاصی که ویژگی‌های جمعیت، جامعه، اقتصاد، سلامت، آموزش، محیط زیست و کشور به‌طور کلی را مشخص می‌کند، کمک می‌کند. آمار معیاری از وضعیت هر کشور در یک زمان خاص به ما می‌دهد و تغییراتی که ممکن است در یک دوره زمانی معین رخ داده باشد را اندازه‌گیری می‌کند. آمار می‌تواند اطلاعاتی از طریق داده‌های جمع‌آوری شده فقط از طریق مشاهده هر پدیده‌ای که برای ما جالب است یا از طریق انجام آزمایش‌های کنترل‌شده که امکان مداخله را فراهم می‌کند، ارائه دهد و هر گونه تغییرات در اثرات یا واکنش‌ها را اندازه‌گیری کند. آمار برای تضمین شفافیت و پاسخگویی مقامات و همچنین راهنمایی قابل اعتماد برای حکمرانی خوب ضروری است.

چطور می‌توان نرخ سواد یک کشور را اندازه‌گیری کرد؟ چطور می‌توان نرخ بیکاری یا تورم آن را محاسبه کرد؟ چگونه یک پزشک می‌تواند تصمیم بگیرد که دارویی جدید مؤثر است؟ چگونه می‌تواند سلول‌های سرطانی را از سلول‌های نرمال/سالم تشخیص دهد؟ چگونه می‌توان میانگین‌های درمان‌های مختلف را مقایسه کرد؟ چگونه تغییرات اقلیمی یا زیست‌محیطی را تشخیص می‌دهید؟ یک مهندس چطور می‌تواند بفهمد کدام برند خودرو کارآمدتر است؟ چه روشی برای پیش‌بینی جریان ترافیک در سیستم جاده‌های ملی استفاده می‌شود؟ چه تکنیکی برای تعیین نرخ باروری یا نرخ رشد جمعیت به‌کار می‌رود؟ چطور می‌توانید تعداد پزشکان، مهندسان، مدارس، بیمارستان‌ها، نیاز به حمل‌ونقل، مراکز مراقبت از کودکان و سالمندان را پیش‌بینی کنید؟ چگونه یک مجموعه داده با متغیر وابسته و چندین متغیر مستقل را مدل‌سازی می‌کنید؟ چگونه می‌توان رابطه‌ای میان دو یا چند متغیر پیدا کرد؟ تمامی این موارد و اطلاعات اساسی دیگری که برای برنامه‌ریزی یک جامعه

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

را بازتولید یا تکرار کنند. در نهایت، این نیروها به همراه ظرفیت وسیع‌تر اینترنت برای همکاری از راه دور بدون مرز و به اشتراک‌گذاری اشیاء دیجیتال، شیوه‌های تحقیقاتی را از طریق الگوی علم باز (که از این پس به آن تحقیقات باز گفته می‌شود) به طور عمیقی تغییر داده است؛ الگویی که ارتباطات باز و شفافیت در تحقیق را برای ارزیابی ادعاهای تحقیقاتی و پیشبرد دانش ضروری می‌داند (ناسم، ۲۰۱۸).

تغییرات در فرهنگ و سیاست‌های تحقیق تحقیق باز و شفافیت تحقیق

اهمیت اشتراک‌گذاری داده‌ها به طور پیشگامانه در گزارشی از شورای ملی تحقیق^۱ در سال ۱۹۸۵ مطرح شد و تا اوایل دهه ۲۰۱۰ بود که جنبش گسترده‌ای برای اشتراک‌گذاری داده‌ها شکل گرفت، ادامه داشت. در گزارشی تحت عنوان "علم به عنوان یک بنگاه باز"، توصیه‌هایی برای به‌روزرسانی مفهوم قدیمی "باز بودن" از طریق مقالات داوری شده را منتشر کرد و راه‌های جدید تبادل اطلاعات برای استفاده از زیرساخت‌های محاسباتی و ابزارهای همکاری امروز را گسترش داد (رویال سوسایتی^۲، ۲۰۱۲). این گزارش خواستار "باز بودن هوشمندانه" محصولات دیجیتال تحقیقاتی، به اشتراک گذاشته شده بود؛ به عبارت دیگر، خواسته بود که این محصولات برای دیگران قابل دسترسی باشند، از طریق مستندات کامل و قابل فهم برای دیگران قابل درک باشند، قابل ارزیابی برای ارزیابی نتایج تحقیقاتی و یافته‌های تحقیقاتی باشند و برای اهداف آینده قابل استفاده باشند. این گزارش باعث شد که ابتکارات تاثیرگذاری در اتحادیه اروپا و سایر نقاط دنیا برای ترویج اشتراک‌گذاری داده‌های تحقیقاتی شکل گیرد، مانند داده‌های FAIR که در ادامه توضیح داده می‌شود.

برای بهبود و تسریع روند اشتراک‌گذاری و استفاده مجدد از داده‌ها در علم باز، ویلکینسون و همکاران (۲۰۱۶) اصول هدایتگر^۳ FAIR را برای اشتراک‌گذاری داده‌ها و سایر آثار پیشنهاد کردند که بازتاب‌دهنده توصیه‌های مطرح شده در گزارش است. اصول FAIR عمدتاً بر قابلیت دسترسی خودکار داده‌های به اشتراک گذاشته شده متمرکز است و

بهداشتی و غیره هستند. این دفاتر گزارش‌های دوره‌ای در مورد نرخ بیکاری و شاخص قیمت مصرف‌کننده، دو شاخص حیاتی اقتصاد ملی تهیه می‌کنند. تولید ناخالص داخلی سالانه یک کشور نیز با تولید آمار مناسب تعیین می‌شود.

مدیریت مالی یک کشور همچنین به‌طور عمده وابسته به آمار است. بانک‌های مرکزی، دولتی یا ذخیره، نرخ بهره (نرخ بانکی) را بر اساس داده‌های آماری از وضعیت کنونی صادرات/ اirdات، مصرف، نرخ ارز، شاخص قیمت مصرف‌کننده، نرخ تورم و سلامت کلی اقتصاد تعیین می‌کنند. تمامی این‌ها تأثیر مستقیمی بر برنامه‌ریزی و توسعه هر کشور دارند.

سیاستمداران از آمار برای ارزیابی محبوبیت موقعیت شخصی، حزبی یا دولتی خود از طریق نظرسنجی‌های نمونه استفاده می‌کنند. تصمیمات در مورد زمان برگزاری انتخابات دولت تا حد زیادی به نتایج نظرسنجی‌ها بستگی دارد، غالباً بدون اینکه به‌طور علنی به آن اشاره شود. نظرسنجی‌های موسوم به «نظرسنجی‌های خروجی» برای پیش‌بینی نتیجه یک انتخابات پیش از شمارش آرا استفاده می‌شود. معمولاً در کشورهای دموکراتیک، دولت زمانی انتخابات را برگزار نمی‌کند که نظرسنجی‌ها به‌طور قوی به نفع آن نباشد (شاه جهان خان، ۲۰۱۳).

داده‌های تولید شده از مطالعات تحقیقاتی به طور فزاینده‌ای به عنوان یک محصول اصلی تحقیقاتی از سوی تأمین‌کنندگان مالی، جوامع علمی، ناشران و محققان مورد ارزش قرار می‌گیرند. اهمیت فزاینده داده‌های تحقیقاتی قابل دسترس عمومی نتیجه طبیعی چندین تحول اخیر در فرهنگ و شیوه‌های تحقیقاتی است. ابتدا، کمیت و تنوع عظیم داده‌های در دسترس پژوهشگران منجر به ظهور طیف وسیعی از انواع جدید تحقیقات و روش‌شناسی‌ها شده است که منابع داده را به کار می‌گیرند و ارزش آن‌ها را افزایش می‌دهند. دوم، در پاسخ به بحران بازتولیدپذیری در تحقیقات علمی، جوامع علمی خواستار شفافیت بیشتر، به ویژه مستندسازی دقیق‌تر مطالعات با داده‌ها، کدها و دیگر آثار به اشتراک‌گذاری شده هستند تا دیگران بتوانند نتایج مطالعات

^۱ NRC , council report

^۲ [Final report - Science as an open enterprise | Royal Society](#)

^۳ <https://www.go-fair.org/fair-principles>

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

از آنچه مورد نیاز است تحت کنترل محققى است که منبع داده به اشتراک گذاشته شده را تولید می‌کند. بنابراین، این بخش همچنین روش‌هایی برای تولید و اشتراک‌گذاری داده‌های تحقیقاتی که شفافیت تحقیقاتی را تسهیل کرده و نگرانی‌های تولیدکننده داده‌ها را برطرف می‌کند (سونر، ۲۰۲۲).

دانشمندان اطلاعات رفتارهای استفاده مجدد از داده‌ها را در چندین رشته مورد بررسی قرار داده‌اند تا بهتر درک کنند محققان چه کارهایی را انجام می‌دهند و چه زمینه‌ای برای انتخاب و استفاده مجدد از داده‌های به اشتراک گذاشته شده لازم است. اطلاعات خاص و استراتژی‌های استفاده شده برای ارزیابی قابلیت استفاده مجدد داده‌ها بسته به هدف مطالعه و رشته‌ها متفاوت است، اما برخی از ویژگی‌های مشترک در رشته‌های مختلف وجود دارد.

کاربران داده‌ها، قابلیت استفاده مجدد از منبع داده احتمالی را با تعیین ارتباط داده‌ها با اهداف مطالعه خود، درک محتوای داده‌ها و ارزیابی اینکه آیا داده‌ها قابل اعتماد هستند یا نه ارزیابی می‌کنند (فانیل و همکاران، ۲۰۱۰).

بازتولید را به عنوان "دستیابی به نتایج یکسان با استفاده از همان داده‌های ورودی، گام‌ها، روش‌ها و کدهای محاسباتی و شرایط تحلیل" تعریف می‌کند (ناسم، ۲۰۱۹).

مطالعات تکثیر داده‌های جدید را با استفاده از همان روش‌ها تولید می‌کنند تا بررسی کنند که آیا نتایج با شواهد ارائه شده توسط مطالعه اصلی یا مجموعه‌ای از مطالعات سازگار است یا خیر. بر خلاف بازتولید، مطالعات تکثیر به منظور افزودن شواهدی هستند که می‌تواند صحت نتایج مطالعات قبلی را تأیید یا دیدگاه‌هایی را در این زمینه فراهم آورد (گودمن و همکاران، ۲۰۱۶).

مزایای مستندسازی استاندارد و خودکارسازی

فرایند تحقیقاتی در اشتراک گذاری آن

دقت در استانداردسازی، خودکارسازی، و مستندسازی فرایند تحقیقاتی مزایای اضافی دارد. تولیدکنندگان اغلب نگران هستند که با آشکار کردن اشتباهات ناخواسته در نتایج تحقیقاتی خود، شهرتشان به خطر بیفتد. اگرچه اشتباهات ناخواسته بخشی اجتناب‌ناپذیر از فرایند تحقیق هستند، اما تلاشی که برای ایجاد جریان‌های کاری و مستندات شفاف

خواستار آن است که داده‌ها از طریق جستجوهای اینترنتی قابل یافتن باشند، برای فردی که می‌خواهد منبع داده‌ای را بررسی کند، در دسترس باشند، با سیستم‌های کامپیوتری و داده‌های دیگر از طریق استفاده از استانداردها و واژگان مشترک قابل تعامل باشند و برای کاربر دیگر قابل استفاده مجدد باشند، اصل قابلیت استفاده مجدد به‌ویژه به‌منظور تسهیل استفاده مجدد از داده‌ها، خواستار مستندات دقیق است که امکان بازتولید یا ترکیب داده‌ها در زمینه‌های جدید را فراهم می‌آورد. این اصل خواستار آن است که داده‌ها و مستندات به‌طور کامل با تعدادی از ویژگی‌های دقیق و مرتبط توصیف شوند که شامل مجوز استفاده روشن و قابل دسترسی از داده‌ها، و پیشینه و تاریخچه دقیق داده‌ها و تطابق با استانداردهای جامعه مرتبط با هر حوزه باشد (ویلکینسون و همکاران، ۲۰۱۶). درک و اجرای این اصول در سطح جهانی از طریق مشخصات کامل‌تر از نیازمندی‌های مستندسازی به‌منظور تسهیل اجرای FAIR و مهارت‌های مربوط به نگهداری داده‌ها برای آماده‌سازی و اشتراک‌گذاری مؤثر داده‌ها همچنان در حال بلوغ است.

تأثیرات اکوسیستم بر تحقیق باز و شفافیت

یک اکوسیستم پیچیده از سازمان‌ها و ابتکارات، فرهنگ و شیوه‌های تحقیقاتی را تحت تأثیر قرار داده و در ترویج تحقیق باز و شفافیت نقش اساسی ایفا کرده است. مؤسسات تحقیقاتی، جوامع علمی، ناشران علمی و تأمین‌کنندگان تحقیقاتی شفافیت تحقیق را از طریق سیاست‌ها و برنامه‌های خود با ترکیبی از الزامات، جوایز و چارچوب‌هایی که تغییر سیستم را در اکوسیستم تحقیقاتی هدایت می‌کنند، ترویج می‌دهند (نوسر، ۲۰۲۳).

استفاده مجدد از داده‌ها و شیوه‌های تحقیقاتی

دانشمندان اطلاعات، استفاده مجدد از داده‌ها را به عنوان "استفاده ثانویه از داده‌ها برای هدفی غیر از هدف اصلی تولیدکننده داده" تعریف می‌کنند (فاینل، ۲۰۱۶). ترویج استفاده مجدد از داده‌ها قطعاً برای بهره‌برداری از مزایای داده‌های به اشتراک گذاشته شده ضروری است. این بخش ویژگی‌های یک منبع داده به اشتراک گذاشته شده را بررسی می‌کند که به کاربران امکان می‌دهد وظایف خود را در استفاده از داده‌ها برای هدف جدید انجام دهند. بخش زیادی

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

بهبود دسترسی و کیفیت اشیاء به اشتراک گذاشته شده است (پیر و گرین، ۲۰۱۲)

یک حوزه توسعه‌نیافته در فرهنگ اشتراک‌گذاری داده‌ها، توجه بیشتر به ترویج کیفیت داده‌ها است. در حالی که جلوگیری از خطاهای غیرمترقبه به‌طور کامل دشوار است، پتانسیل خطا می‌تواند با دقت بیشتری در نظر گرفته شود. به‌طور ایده‌آل، پتانسیل خطا در مراحل مختلف یک جریان کاری پژوهشی باید در فرایند برنامه‌ریزی ارزیابی شود. روش‌ها و ابزارهایی که می‌توانند خطاها را کاهش یا حذف کنند، باید هر زمان که ممکن است، در نظر گرفته شده و پذیرفته شوند. علاوه بر این، ارزیابی خطا در داده‌ها هنگام تولید، پردازش و تجزیه‌وتحلیل داده‌ها اهمیت دارد (آمایا، ۲۰۲۰)

یکی از شیوه‌های نوظهور برای تسهیل استفاده مجدد، به‌ویژه برای منابع داده محدود یا پیچیده، استفاده از "کانتینرها" یا بسته‌های نرم‌افزاری است که شامل تمام اجزای لازم برای اجرای یک برنامه در هر محیط محاسباتی هستند (برینکمن، ۲۰۱۹)

ملاحظات آماری برای استفاده مجدد داده‌ها در زمینه بازتولید و تکثیر

علم آمار در قلب تضمین کیفیت و کارایی تحقیقات علمی قرار دارد. تفکر آماری موجب دقت علمی می‌شود و برای تولید داده‌های قابل استفاده مجدد و تضمین کیفیت داده‌ها و دیگر محصولات تولید شده از یک مطالعه ضروری است. مهم‌ترین جنبه برای قابلیت استفاده مجدد داده‌ها، دقت طراحی مطالعه برای جمع‌آوری و پردازش داده‌ها و کیفیت خود داده‌ها است.

وضعیت مطالعات بازتولید و تکثیر به‌وضوح نشان‌دهنده نیاز به مشارکت بیشتر آمارشناسان در بهبود قابلیت استفاده مجدد داده‌ها و کاهش خطاها در عملیات آماری پایه است. استودن، این مسائل را از منظر "بازتولید آماری" مورد بررسی قرار داده و راهنمایی‌هایی در مورد زمینه‌هایی که آمارشناسان باید در کار خود و همکاری با محققان به آنها توجه کنند، ارائه می‌دهد. او خواستار افزایش شفافیت تحقیقاتی، به‌ویژه با توجه به کیفیت و کامل بودن داده‌های به اشتراک گذاشته شده، ارائه جزئیات در مورد گام‌هایی که در فرایند تحقیق

پروتکل‌ها انجام می‌شود، خطر اشتباهات در تولید و پردازش داده‌ها را به حداقل می‌رساند و قابلیت استفاده از منبع داده‌ها و نحوه استفاده مجدد از آن‌ها را برای کاربران جدید افزایش می‌دهد. شفافیت در کشف و حل مشکلات نیز یک شیوه پذیرفته‌شده است و برای پیشرفت علمی مؤثر ضروری است. یکی دیگر از مزایا کاهش احتمال سوءاستفاده از داده‌ها توسط دیگران است، نگرانی‌ای که توسط تولیدکنندگان داده‌ها مطرح می‌شود (فچر و همکاران، ۲۰۱۵).

قابلیت استفاده مجدد داده‌ها بستگی به کیفیت خوب داده‌ها دارد. بسیاری از محققان نمی‌دانند چگونه کیفیت یک منبع داده را ارزیابی کنند یا چه عواملی ممکن است کیفیت آن را ارتقا دهند. ارزیابی کیفیت یک جزء جدایی‌ناپذیر در شیوه‌های به اشتراک‌گذاری داده‌ها است که بخشی از آن به دلیل تفاوت رویکردها در رابطه با انواع اندازه‌گیری‌ها و طراحی‌های مطالعاتی است که توسط یک رشته استفاده می‌شود. خوشبختانه، چارچوب‌هایی که می‌توانند در ایجاد یک رویکرد کلی برای بررسی داده‌ها مفید باشند، از آمار و علم اطلاعات شروع به ظهور کرده‌اند (نوسر، ۲۰۲۳)

بسیاری از محققان به دلیل محدودیت‌های محرمانگی یا مالکیت معنوی، داده‌ها را به اشتراک نمی‌گذارند. اما حتی اگر داده‌ها محدود باشند، اطلاعات مربوط به داده‌های محدود می‌تواند به‌طور عمومی در دسترس قرار گیرد (آلتر و گونزالس، ۲۰۱۸).

مخازن داده کیفیت داده‌ها را به‌عنوان بخشی از فرآیند مرتب‌سازی و بایگانی داده‌ها ارزیابی می‌کنند. برخی از رویکردها به‌طور مستقیم بر قابلیت تکثیر و بازتولید تمرکز دارند که بر اساس «استاندارد بازتولید» نیازمند این است که «اطلاعات کافی وجود داشته باشد که به‌وسیله آن بتوان یک کار قبلی را درک کرد، ارزیابی کرد و بر روی آن ساخت، به‌طوری که یک شخص ثالث بتواند نتایج را بدون هیچ اطلاعات اضافی از نویسنده بازتولید کند (پیر و همکاران، ۲۰۱۴)

شیوه‌های نگهداری داده‌ها در مخازن به‌طور فزاینده‌ای به ارزیابی داده‌ها و مستندات پیش از سپردن آن‌ها به مخزن اولویت می‌دهند، که گاهی شامل انجام کارهای اضافی برای

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- ✓ انتخاب ناشران که از اشتراک‌گذاری آثار پژوهشی، بیانیه‌های دسترسی به داده‌ها و بررسی‌های کیفیت آثار حمایت می‌کنند: سیاست‌ها و شیوه‌های مجله‌ها را در رابطه با دستورالعمل‌های TOP ارزیابی کنید تا پشتیبانی آن‌ها از شفافیت پژوهش را بسنجید. به دنبال چک‌لیست‌هایی باشید که انتظارات شفافیت در مقالات و محصولات پژوهشی را مشخص می‌کنند.
- ✓ آگاه ماندن و مشارکت در پیشبرد فرهنگ پژوهش: از تحولات رشته‌ای و بین‌رشته‌ای مربوط به شفافیت پژوهش، پژوهش باز و چارچوب‌هایی مانند FAIR آگاه باشید و در آن‌ها مشارکت کنید. دفاتر پژوهشی و کتابخانه‌های دانشگاه‌ها معمولاً منابع و آموزش‌های لازم برای درک آنچه که در دسترس قرار دادن داده‌ها به‌طور عمومی و پذیرش ابزارهای جدید برای کاهش بار و تسهیل اشتراک‌گذاری بین همکاران نیاز دارد، فراهم می‌کنند (نوسر، ۲۰۲۳)

سخن پایانی

بیشتر روش‌های آماری از نظر ماهیت عمومی هستند و می‌توانند برای متغیرهایی از هر رشته‌ای کاربرد داشته باشند، اگرچه برخی از آن‌ها در مسیر حل مشکلات در یک زمینه خاص تکامل یافته‌اند. واضح است که هیچ روش خاصی برای برنامه‌ریزی و توسعه وجود ندارد. روش‌های مناسب برای پردازش متغیرهای مرتبط با برنامه‌ریزی و توسعه برای این هدف به کار گرفته می‌شوند. روش‌های آماری که برای برنامه‌ریزی و توسعه مفید هستند، قطعاً می‌توانند برای بسیاری از اهداف دیگر نیز مناسب باشند.

آمار به عنوان یک رشته در حال رشد مستمر، همیشه در جستجوی روش‌های بهتر برای بهبود روش‌های موجود است. پژوهشگران و تولیدکنندگان آمار باید همواره به‌روز باشند تا کاربران بهترین نتایج ممکن را دریافت کنند. این موضوع برای هرکسی که در ارائه اطلاعات حیاتی برای برنامه‌ریزی و توسعه مؤسسات عمومی یا خصوصی مشغول است، نیز قابل‌اجرا است (شاه جهان خان، ۲۰۱۳)

عملکرد پژوهشی در تمامی حوزه‌ها، از جمله آمار، در حال تحول است و تأکید بیشتری بر دقت و شفافیت پژوهش‌ها دارد. به‌عنوان پژوهشگران مسئول، بر آمارشناسان واجب

برداشته شده و ارزیابی حساسیت نتایج به داده‌ها و مدل‌های زیرساختی مورد استفاده برای تولید یافته‌ها است در زیر فهرستی از موضوعات برای در نظر گرفتن برنامه‌ریزی جهت اشتراک‌گذاری داده‌های قابل استفاده مجدد آورده شده است:

- ✓ برنامه‌ریزی برای اشتراک‌گذاری: در ابتدای مطالعه، برنامه‌ریزی را فراتر از طراحی خود مطالعه گسترش دهید و مواردی که برای ترویج استفاده مجدد به اشتراک گذاشته خواهند شد و نحوه دسترسی به آن‌ها را تعریف کنید. مانند داده‌ها، کدها، روش‌ها، مواد و ...
- ✓ برنامه‌ریزی برای پیشگیری از خطا: چارچوب‌های ارزیابی خطا را برای شناسایی منابع احتمالی خطا در تولید داده‌ها و از نظر هدف مطالعه در نظر بگیرید و روش‌هایی برای جلوگیری یا کاهش تأثیر خطاها در منابع داده و دستکاری‌ها شناسایی کنید. مسائلی که معمولاً در مطالعات بازتولیدپذیری و تکرار پیش می‌آید را در نظر گرفته و به حداقل برسانید.
- ✓ برنامه‌ریزی برای ضبط روش‌ها و مستندات: یک پلتفرم پیگیری و نسخه‌بندی مشارکتی برای کمک به مدیریت و مستندسازی روش‌های مطالعه شناسایی کنید. فرآیندها و قراردادهایی را توسعه دهید که بتوان آن‌ها را به‌طور مداوم به‌عنوان جریان‌های کاری و خودکارسازی فرآیندهای جمع‌آوری، بررسی، به‌روزرسانی و پردازش و تجزیه و تحلیل داده‌ها اعمال کرد. برای استفاده مجدد در آینده، کیفیت و معقولیت داده‌ها را هنگام به‌دست‌آوردن ارزیابی کرده و کدهای مستند و نسخه‌بندی شده ایجاد کنید. از استانداردهای موجود در رشته‌های مختلف و منابع منبع باز استفاده کنید و رویکردهایی که امکان تولید داده‌ها به‌صورت FAIR را فراهم می‌آورند، در نظر بگیرید.
- ✓ یافتن یک مخزن معتبر که اولویت را به استفاده مجدد و شفافیت می‌دهد: وقتی محصولات باید حفظ و در دسترس قرار گیرند، به مخزن‌هایی که برای دیگرانی که ممکن است از استفاده مجدد داده‌ها در آینده بهره‌مند شوند، به‌ویژه مخازن خاص رشته‌ای، به‌راحتی قابل مشاهده هستند، توجه کنید.

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

یک نقطه شروع خوب برای حداکثر کردن کیفیت، قابلیت استفاده مجدد، و تأثیر داده‌های به اشتراک گذاشته شده، صرف زمان بیشتر در مرحله برنامه‌ریزی برای ترویج قابلیت استفاده مجدد است (نوسر، ۲۰۲۳).

است که از این تحولات آگاه شوند و شیوه‌های خود را به‌روزرسانی کنند تا با روش‌های جدیدی که روش علمی در حال پیاده‌سازی است هم‌راستا شوند. در سطح کلان، این به معنای نگاهی جامع‌تر به نحوه آماده‌سازی داده‌های خود یا همکاری‌شان برای اشتراک‌گذاری و استفاده مجدد در آینده است.

منابع:

- Sarah M. Nusser (۲۰۲۳) The Role of Statistics in Promoting Data Reusability and Research Transparency, *Annu. Rev. Stat. Appl.* ۲۰۲۳. ۱۰:۱۴۵-۶۴, <https://doi.org/10.1146/annurev-statistics-033121-105114>
- Shahjahan Khan (۲۰۱۳) : Statistics in Planning and Development, *Pakistan Journal of Statistics*, <https://www.researchgate.net/publication/292732616>
- Miron L Straf (۲۰۰۳) Statistics, *Journal of the American Statistical Association*, ۹۸:۴۶۱, ۱-۶, <https://doi.org/10.1198/016214503388619030>
- R. Soc. ۲۰۱۲. Science as an open enterprise. Final Rep., R. Soc., London. <https://royalsociety.org/topicspolicy/projects/sci>
- NRC (Nat. Res. Council). ۱۹۸۵. Sharing Research Data. Washington, DC: Natl. Acad. <https://doi.org/10.17226/2033>

مصاحبه با دکتر حسین آبادی مدیرکل بهزیستی استان مرکزی^۱

ساختمان اداره کل بهزیستی استان مرکزی

دکتر حسین آبادی: مدیرکل بهزیستی استان

مهم ترین حوزه فعالیت بهزیستی استان مرکزی مشاوره در حوزه توانبخشی و فعالیتهای مختلف در سه دفتر مراقبتی، شبانه روزی و دفتر روزانه و توانپزشکی و همچنین دفتر پیشگیری از معلولیتها و تلفیق اجتماعی با فعالیتهایی نظیر کمیسیونهای پزشکی تشخیص و تعیین معلولیت، کمیسیون معافیت سربازی، طرح آمبیلوپپی و غربالگری شنوایی و انجام آزمایشات ژنتیک، توانبخشی مبتنی بر جامعه CBR و توانبخشی مبتنی بر خانواده (مراقبین در منزل) و تیم ویزیت در منزل پرداخت مستمری و معیشت و حق پرستاری، پلاک ویژه، تحویل وسایل توانبخشی و کمک توانبخشی به معلولان، ارائه خدمات توانبخشی شامل فیزیو تراپی، کاردرمانی و شنوایی شناسی و گفتار درمانی و ارتوپدی فنی، و همچنین ارائه خدمات مراقبتی در مراکز شبانه روزی سالمندان و معلولین ذهنی و اعصاب و روان و جسمی حرکتی، مراکز روزانه خدمات توانبخشی در طیف های مختلف معلولیت، مناسب سازی محیط زندگی

۲- چه حمایت هایی به عموم مردم جامعه از طرف آن اداره کل صورت می پذیرد و مردم چگونه می توانند از این حمایتها و خدمات بهره مند شوند؟
ارائه خدمات در سه سطح یک، سطح دو، سطح سه انجام می گردد:

۱- خلاصه ای از وظایف و معرفی اداره کل بهزیستی را بیان می کنید؟

سازمان بهزیستی کشور به موجب لایحه ی قانونی مورخ ۲۴/۴/۱۳۵۷ از ادغام ۱۶ سازمان، نهاد، مؤسسه و انجمن تشکیل شد تا با اتخاذ تدابیر و ارائه ی خدمات و حمایت های غیربیمه ای با حفظ ارزش ها و کرامت والای انسانی و تکیه بر مشارکت های مردم و همکاری نزدیک سازمان های ذیربط، در جهت گسترش خدمات توان بخشی، حمایتی، بازپروری و پیشگیری از معلولیتها و آسیب های اجتماعی و کمک به تأمین حداقل نیازهای اساسی گروه های کم درآمد، اقدام نماید.

از بدو تأسیس سازمان بهزیستی ۵۸ وظیفه بر عهده ی آن گذاشته شد، که رسیدگی به امور کودکان بی سرپرست، زنان بی سرپرست و سرپرست خانوار، مسئولیت سلامت روان جامعه، امور مربوط مهدهای کودک، سالمندان، معلولان، کودکان کار و خیابانی، زنان آسیب دیده و در معرض آسیب، کاهش طلاق، مشاوره، اشتغال و مسکن، آموزش های پیش از ازدواج و ... بخشی از آن است. در واقع این سازمان به منظور تحقق اصول ۲۱ و ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹ تشکیل گردید.

^۱ مصاحبه کننده: آقای احمد فراهانی کارشناس روابط عمومی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و بد سرپرست به سه صورت می باشد: الف: مراکز شبانه روزی کودکان بی سرپرست و بد سرپرست ۴۲ کودک: کودکان تحت مراقبت در خانواده "امداد بگیر" تعداد ۲۳۷ کودک ج: مراقبت و نگهداری در خانواده متقاضی فرزند پذیری در سال جاری تا کنون ۳۲ کودک

تعداد ۱۷۳ کودک تحت پوشش و دارای پرونده و تحت حمایت مرکز موسسه نسل سبز قرار گرفته است. در مرحله اول با همکاری شهرداری برنامه گشت زنی موسسه و شناسایی انجام میشود موسسه نسل سبز با همکاری اورژانس اجتماعی ساماندهی کودکان صورت میگیرد. بعد از تشکیل پرونده خدمات مددکاری، بازدید از منزل و خدمات روانشناسی، تحصیلی و پیگیری درمان و کمک مالی به کودک و خانواده ایشان صورت می‌پذیرد.

۵- چه خدماتی به آسیب دیدگان اجتماعی و افراد در معرض آسیب داده می شود و در حال حاضر چه تعداد تحت پوشش این اداره کل می باشند؟

تعداد ۸ نفر در مراکز امور آسیب دیدگان پذیرش شده اند. در مرحله اول پذیرش، ارزیابی روانشناختی، خدمات مددکاری صورت میگیرد و بعد از استقرار خدمت گیرنده در مرکز تحت برنامه توانمند سازی که شامل ۱۲ مرحله است قرار میگیرد تا توانمند شود و بتواند جهت بازگشت به زندگی کنار خانواده بپردازد.

- ✓ برنامه های سلامت روان (گروه درمانی مشاوره فردی، خانواده درمانی)
- ✓ برنامه های جسمانی (کلاسهای آموزشی بهداشتی، پیشگیری از بیماریهای مقاربتی، بهداشت فردی)
- ✓ برنامه های حرفه آموزی (شرکت در دوره های فنی و حرفه ای)
- ✓ خدمات تحصیلی و سواد آموزی
- ✓ خدمات آموزشی (شرکت در کلاس در مرکز یا موسسه معتبر قلاب بافی - گلدوزی - سفالگری)
- ✓ اوقات فراغت (شرکت در کلاس ورزشی، اردوهای سیاحتی، مطالعه کتاب)
- ✓ آموزش مهارت های زندگی
- ✓ اعتقادی (برگزاری کلاس مذهبی - عقیدی)
- ✓ برنامه های هنری (کلاس نقاشی، موسیقی، نمایشی، خطاطی)

✓ سطح یک عمومی (آموزش)

✓ سطح دو انتخابی (مداخلات)

✓ سطح سه موردی (درمان) که شامل: مشاوره حضوری و غیر حضوری در مرکز مشاوره تلفنی ۱۴۸۰، مشاوره قبل از ازدواج، مشاوره ژنتیک، مشاوره اعتیاد با خط ملی ۰۹۶۲۲، بینایی سنجی و شنوایی سنجی کودکان، پیشگیری سطح یک آگاه سازی و حساس سازی، مهارتهای زندگی، ارتوپد فنی شامل خدمات پیراپزشکی، پیشگیری از آسیبهای اجتماعی، کمپهای ترک اعتیاد

۳- مهمترین حمایت از خانواده های بی سرپرست و نیازمند که توسط بهزیستی انجام می شود کدامند؟

ارائه خدمات به بانوان بی سرپرست و بد سرپرست با عنوان کلی بانوان سرپرست خانوار تحت عنوان حمایت های اجتماعی و مداخلات به هنگام، مناسب و در دسترس مددکاری اجتماعی با مد نظر قرار دادن نیازهای ضروری در خانواده ها صورت می پذیرد. شرح خدمات عنوان شده شامل: پرداخت مستمری ماهانه، خدمات فرهنگی، آموزشی و تربیتی (اردوهای سیاحتی و زیارتی)، کمک هزینه برنامه های ورزشی و اوقات فراغت، ارائه خدمات مربوط به سلامت جسمی بانوان در قالب اجرای برنامه های پیشگیری، غربالگری، تشخیص و درمان، معافیت سربازی فرزندان ذکور خانواده ها، ارائه خدمات به خانواده های دارای فرزندان دو و چند قلو، کمک هزینه نگهداری کودکان در خانواده (ایتام)، خدمات بیمه ای (بازنشستگی شهری و روستایی و عشایری)، اشتغال و کارآفرینی (پرداخت تسهیلات اشتغال و سرمایه کار بلا عوض)، پرداخت کمک هزینه مسکن، تحصیل (شهریه های دانشجویی و کمک هزینه دانش آموزی)، بیمه های سلامت و خدمات درمانی می باشد.

شایان ذکر است کلیه خدمات مذکور به موازات ارائه خدمات تخصصی مددکاری و در راستای بازتوانی و خروج از چرخه موثر و پایدار خانواده ها صورت می پذیرد.

۴- حمایت و نگهداری از کودکان و اطفال بی سرپرست و ساماندهی، حمایت و نگهداری از کودکان خیابانی چگونه انجام می پذیرد و در مجموع چه تعداد کودک تحت سرپرستی آن اداره کل بصورت مستقیم و غیرمستقیم می باشد؟

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

✓ صدور دفترچه بیمه خدمات درمانی برای افراد دارای معلولیت بیماران روانی مزمن و سالمندان زیر دهک ۵ به صورت رایگان

مشکلاتی که جامعه امروز با آن روبرو بوده و بر شاخص های توسعه انسانی اثر گذار بوده کدام است و آیا راهبرد و برنامه ای برای آن وجود داشته تا در آینده شاهد ایجاد مشکلات تازه نبوده و بتوانیم آنها را از قبل پیشگیری کنیم؟

با توجه به اینکه سرعت رشد جمعیت سالمندی در ایران بسیار بالاست و اینکه استان مرکزی پنجمین استان از حیث جمعیت سالمندی می باشد و جهت ارائه خدمات به سالمندان زیر ساختهای مناسب نمی باشند و همچنین ادارات عضو شورای سالمندان در جهت اجرای سند ملی سالمندان همکاری لازم ندارند و سالمندی و چالش های مربوط به آن را جدی نمی گیرند.

آیا به نظر شما با توجه به محورهای توسعه انسانی خدماتی که توسط این اداره کل صورت می پذیرد کافی است و چه راهبردهایی برای بهبود آن می دهید؟
با توجه به رویکرد سازمان در امر ارائه خدمات به صورت تخصصی استفاده از ظرفیت کارشناسی متخصصین مربوطه (توانبخشی و توانپزشکی) در جهت ارتقای کیفیت ارائه خدمات در سازمان لازم می باشد. آگاه سازی از حیث شناخت مشکلات سالمندی و ارائه آموزشهای دوران سالمندی، اجرای سند ملی سالمندان توسط ادارات اصلی و همکار در شورای سالمندان

سایر اقداماتی که در راستای بهبود محور توسعه انسانی توسط آن اداره کل صورت می پذیرد را بیان کنید؟

- ✓ توانمندسازی و افزایش کیفیت زندگی و سلامت اجتماعی، به ویژه در اقشار آسیب دیده و آسیب پذیر، نوزادان، کودکان، زنان، سالمندان و افراد دارای معلولیت
- ✓ نگاه خانواده محور که حتی المقدر مددجویان باید در محیط خانواده و یا شبه خانواده تحت حمایت و توانمندسازی قرار گیرند
- ✓ محله گرایی و مددکاری اجتماعی جامعه محور، که موجب خدمات اجتماعی ارزان، سریع، فراگیر و اجتماع محور و توانمندسازانه می شود.

✓ کاهش آسیب (روابط متعدد جنسی)

✓ خدمات زندگی مشترک (شرکت در کلاسهای خودشناسی، روابط زوجین، بهداشت جنسی آیین همسراری)

✓ برنامه های توسعه شغلی (شرکت در دوره های کسب و کار و کار آفرینی، توان افزایی شغلی، آماده سازی شغلی

آیا بین جامعه تحت پوشش این اداره کل و سایر نهادهای دولتی مثل کمیته امداد و نهادهای غیر دولتی مردم نهاد هم پوشانی وجود دارد؟ چگونه این امر هدایت و کنترل می شود که تمام افراد تحت پوشش قرار گرفته و بعضی از افراد از خدمات بیشتر و برخی دیگر هیچگونه خدماتی دریافت نکنند.

در ابتدای تشکیل پرونده از ارگانها و نهاد های حمایتی اخذ استعلام جهت پیشگیری از هرگونه هم پوشانی صورت می گیرد.

در خصوص قانون حمایت از معلولان چه اقداماتی صورت پذیرفته و چه تعداد در استان تحت پوشش می باشند؟

قانون حمایت از معلولان مشتمل بر ۳۴ ماده می باشد که در آن تکالیفی برای دستگاههای مختلف در خصوص رعایت حقوق افراد دارای معلولیت معین کرده است از جمله موارد در آن موضوع مهم دسترسی و مناسب سازی معابر که مهمترین دستگاه در این مورد شهرداریها می باشند که تکالیفی برای این مهم برای ایشان در نظر گرفته شده و همچنین نهاد ها و دستگاههایی که در آن وظایفی برایشان در نظر گرفته شده نظیر صدا و سیما، ارشاد اسلامی، اداره مالیاتی، راه شهرسازی، مواردی مانند اشتغال ۳ درصد افراد دارای معلولیت

تعداد ۱۳۷۸۱ نفر با معلولیت شدید و خیلی شدید از قانون حمایت از حقوق معلولان بهره مند شده

خدمات درمانی و توانبخشی به معلولان، کم توانان، سالمندان و بیماران روانی مزمن، بیماران جذامی و ... که توسط این اداره کل صورت می پذیرد چگونه می باشد؟

✓ ارائه خدمات توانبخشی از قبیل خرید خدمت توانپزشکی و عقد قرار داد بیمه خدمات درمانی با کلینیک های درمانی و توانبخشی برای ارائه ۵۹ خدمت

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- ✓ تخصیص ۱۸۰ میلیارد تومان تسهیلات اشتغال به استان و معرفی ۱۷۵۰ نفر از مددجویان تحت پوشش جهت دریافت تسهیلات
- ✓ دریافت مجوز به کارگیری ۳۸ نیروی خرید خدمت برای مراکز اورژانس اجتماعی سراسر استان
- ✓ دریافت شناسه برای کلیه نیروهای قراردادی کار معین شاغل در مراکز ۱۴۸۰ و ۱۲۳
- ✓ دریافت مجوز به کارگیری ۵ نیروی خرید خدمت برای شیرخوارگاه
- ✓ رونمایی از قرارگاه جهادی شهید فیاض بخش بهزیستی استان مرکزی با رویکرد درمانی برای نخستین بار در کشور
- ✓ خرید دو دستگاه یونیت دندانپزشکی ویژه مددجویان بهزیستی استان
- ✓ برگزاری آزمون استخدامی معلولین به تعداد ۵۳

- ✓ مشارکت محوری و مردمی سازی فعالیت های سازمان بهزیستی
- ✓ فرصت آفرینی تا از طریق بستر سازی های مبتنی بر فرصت آفرینی، توانمندی های ایشان به فعلیت برسد.
- ✓ مدیریت مطلوب، موثر و اثربخش و بهره ورانه در سایه شایسته گزینی
- ✓ اجتماعی شدن و جامعه پذیری سازمان این راهبرد در سه سطح دستگاه های دولتی و عمومی و تشکل ها و نهادهای مدنی و عموم مردم محقق می شود
- ✓ خرید حدود ۲۲ میلیارد تومان وسایل کمک توانبخشی جهت معلولین ، نابینایان ، ناشنوایان و ... شامل : عصا ، ویلچر ، سمعک، تشک مواج و ...
- ✓ واگذاری ۱۵۴ واحد مسکونی در قالب خود مالکی
- ✓ پرداخت ۱۵۱ مورد ودیعه مسکن به مددجویان به مبلغ ۳ میلیارد و ۲۰ میلیون تومان

بخشی از اقدامات انجام شده اداره کل بهزیستی استان

مصاحبه با دکتر نظری رییس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی اراک^۱

خدمات بهداشتی، درمانی و آموزشی در استان مرکزی را بر عهده گرفت و به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی استان مرکزی تغییر نام یافت. این دانشگاه اکنون با چندین دانشکده تخصصی، از جمله دانشکده‌های پزشکی، پرستاری، دندانپزشکی و داروسازی، در کنار مدیریت گستره وسیعی از مراکز درمانی و بهداشتی، نقش مهمی در ارتقای سلامت جامعه و آموزش نیروهای متخصص دارد.

مأموریت دانشگاه

دانشگاه علوم پزشکی اراک خود را متعهد می‌داند تا با تأمین سلامت جسمی و روحی شهروندان استان، زمینه زندگی مناسب و رشد و بالندگی آنان را فراهم سازد. همچنین، بر خود واجب می‌داند که در صورت بروز بیماری یا حادثه، شرایطی مهیا کند که خانواده‌ها طبق فرموده مقام معظم رهبری، دغدغه‌ای جز بیماری فرد نداشته باشند. این دانشگاه همواره در تلاش است جایگاه والایی در آموزش و ارائه خدمات در میان استان‌های کشور به دست آورد.

هدف دانشگاه علوم پزشکی اراک:

- ✓ پرورش استعدادها از طریق آموزش و پژوهش علمی و ترویج علوم پزشکی و پیراپزشکی به منظور کمک به تجهیز و تأمین نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور
- ✓ ایجاد امکانات تحقیقی و پژوهشی به منظور شناخت عوامل بالقوه ناشناخته و در جهت افزایش توان علمی در رابطه با مسائل بهداشتی و درمانی
- ✓ گسترش و تعمیم امکانات بهداشتی و درمانی در سطح جامعه از طریق سازمان‌ها و موسسات درمانی و مراکز بهداشتی و درمانی تابعه

وظایف کلی:

- ✓ آموزش دانشجویان در رشته‌های مختلف علوم پزشکی و پیراپزشکی و توسعه و تعمیم آموزش پزشکی جامعه‌نگر

دکتر نظری رییس دانشگاه علوم پزشکی

۱. تاریخچه ای از دانشگاه علوم پزشکی اراک بیان کنید (سال تأسیس، تعداد دانشکده‌ها، زمان جدا سازی دانشکده‌های ساوه و خمین، گستره خدمات رسانی و ...)

دانشگاه علوم پزشکی اراک به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای آموزش عالی و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در استان مرکزی، در سال ۱۳۶۵ تأسیس شد. این دانشگاه با تلاش سرپرست وقت سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان استان مرکزی، نماینده مردم اراک در مجلس شورای اسلامی و مساعدت مقامات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی شکل گرفت.

فعالیت رسمی این نهاد در بهمن ۱۳۶۶ آغاز گردید. در ابتدا، دانشکده علوم پزشکی اراک با ادغام دانشکده پزشکی و آموزشکده پرستاری و مامایی، و با پذیرش ۶۰ دانشجو در رشته پزشکی شروع به کار کرد. این مجموعه در ساختمانی استیجاری و با امکانات محدود، اما با پشتیبانی علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی فعالیت خود را ادامه داد.

در سال ۱۳۶۷، دانشکده علوم پزشکی اراک به استقلال رسید و دو سال بعد، در ۱۳۶۹، به دانشگاه علوم پزشکی ارتقا یافت. در نهایت، در سال ۱۳۷۳ با ادغام سازمان منطقه‌ای بهداشت و درمان، دانشگاه علوم پزشکی اراک مسئولیت ارائه

^۱ مصاحبه کننده: آقای احمد فراهانی کارشناس روابط عمومی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

✓ نماینده قانونی دانشگاه در قبال اشخاص حقیقی و حقوقی و شرکت در کلیه مراجع قانونی با حق انتخاب وکیل

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اراک در حال حاضر دارای ۷ معاونت (بهداشتی- درمان-آموزش- توسعه مدیریت و منابع - تحقیقات و فناوری-دانشجویی و فرهنگی- غذا و دارو)، ۹ شبکه بهداشت، ۱۰ مرکز بهداشت و یک مرکز بهداشت استان و ۸ دانشکده (پزشکی، دندانپزشکی، توانبخشی، پرستاری، پیراپزشکی، بهداشت، پرستاری شازند و مجتمع آموزش عالی سلامت اراک) می‌باشد.

در اردیبهشت ماه سال ۱۳۹۲ براساس حکم دکتر قاضی زاده هاشمی وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، شبکه بهداشت و درمان ساوه به دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ساوه ارتقا یافت و به طور رسمی به صورت مستقل با حضور دکتر جلیل کوهپایه زاده به عنوان اولین رئیس دانشکده در مهرماه همان سال آغاز به کار کرد و در تیر ماه سال ۱۳۹۵ براساس حکم دکتر قاضی زاده هاشمی وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دانشکده خمین از دانشگاه علوم پزشکی اراک مستقل و با حضور دکتر جواد جواهری به عنوان رئیس دانشکده آغاز به کار کرد.

۲. نقش دانشگاه علوم پزشکی استان در منطقه (استان‌های هم‌گروه ذکر شود) و کشور را بیان کنید؟

نقش دانشگاه علوم پزشکی در حوزه بهداشت در بحران و بلایا و حوادث به عنوان استان معین استانهای هم‌جوار، در بحث نان کامل و بهبود تغذیه در نان به عنوان یکی از استانهای پیشرو، پذیرش بیماران استانهای هم‌جوار و هم‌مرز در مراکز شبانه روزی استان مرکزی، اهمیت کنترل مواد خوردنی آشامیدنی آرایشی بهداشتی و کنترل قاچاق کالا به علت قرار گرفتن در شریان اصلی کشور، کنترل بهداشت کارگران و صنایع به عنوان پایتخت صنعتی کشور است.

۳. خلاصه ای از ظرفیت دانشکده‌های و بیمارستان های استان در جهت بهبود توسعه وضعیت سلامت مردم استان را بیان کنید؟

✓ انجام تحقیقات علمی و بالینی در زمینه های مختلف علوم پزشکی و پیراپزشکی برحسب نیازهای بهداشتی، درمانی و اجتماعی کشور و منطقه

✓ برقراری روابط دانشگاهی و مبادله استاد و دانشجو با دانشگاه های داخل و یا خارج از کشور از طریق قراردادهای فرهنگی و دانشگاهی

✓ تشکیل سمینارها و کنفرانس های علمی و آموزشی
✓ ترجمه و تألیف کتب و نشریات در زمینه های مختلف علوم پزشکی

✓ نظارت و کوشش در اجرای دقیق سیاست کلی و خط مشی وزارت متبوع به منظور تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق کاربرد برنامه های بهداشتی به ویژه در زمینه: بهداشت محیط و مبارزه با بیماریها، بهداشت خانواده و مدارس، آموزش بهداشت عمومی، بهداشت کار شاغلین با تأکید بر اولویت مراقبت بهداشت اولیه خصوصاً «مادران و کودکان»

✓ نظارت بر اجرای درست طرح ها و برنامه های بهداشتی و درمانی، اداری و مالی و ارزشیابی فعالیت ها و برنامه های اجرا شده و در دست اجرا در سطح استان

✓ هدایت و ارشاد مسئولین برنامه ریزی در تهیه طرح ها و برنامه های واحدهای تابعه و تلفیق و هماهنگ کردن برنامه ها با عنایت به اولویت ها

✓ نظارت بر انجام مطالعات و بررسی های جمعیتی و تجزیه آمارهای استخراجی در ارتباط با طرحها و برنامه‌های بهداشتی، درمانی به منظور آگاهی از کمیت و کیفیت فعالیت ها در زمینه بهداشت و درمان و آموزش پزشکی

✓ فراهم آوردن تسهیلات لازم برای برخورداری ساکنین منطقه از خدمات در حدود امکانات از طریق ایجاد و گسترش مراکز بهداشتی و درمانی و دولتی و بهبود استانداردهای مورد عمل

✓ نظارت بر اجرای دقیق ضوابط مربوط به نگهداری، مصرف، انهدام مواد بیولوژیک، مخدر، خوراکی، آشامیدنی، بهداشتی، آرایشی، آزمایشگاهی، فرآورده‌های دارویی، تجهیزات و ملزومات و مواد مصرفی پزشکی و توانبخشی

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

نوزادان کودکان نوجوانان جوانان میانسالان و سالمندان اقدامات ارزنده ای به مردم روستا و شهرها اقدام می کند و در این میان بهورزان و مراقبین براساس شناسایی بیماری ها و معضلات بهداشتی منطقه خود سعی در رفع آن داشته و با مشارکت تیم بهداشتی و درمانی اعم از پزشک ماما و کارشناسان بهداشت محیط بهداشت حرفه ای تغذیه سلامت روان و... نسبت به این مهم اقدام و با جلب مشارکت مردمی و افراد معتمد و دلسوز و بهره بردن از نقش شورای اسلامی روستا و دهیار مدیران مدرسه نیروهای نظامی و انتظامی نسبت به اجرای قوانین و مقررات بهداشتی گام بلندی در ارتقا سلامت جامعه روستایی و شهری خود بر می دارند.

در هر منطقه بر اساس استانداردها و ضوابط موجود وزارت بهداشت در نظام شبکه مجموعه ای از خانه های بهداشت در روستا یا پایگاه ها در شهرها زیر نظر یک مرکز جامع سلامت فعالیت می کنند و مسئول مرکز جامع سلامت پزشک عمومی شاغل در مرکز است که علاوه بر مراقبتهای بهداشتی مردم منطقه و هماهنگی تیم بهداشتی (ماما ، کارشناسان محیط و حرفه ای تغذیه سلامت روان ، بهورز ، پذیرش، نگهبان و...) نسبت به درمان بیماران اقدام و در صورت نیاز بیماران را به سطوح درمانی بالاتر مانند کلینیکها یا بیمارستانها ارجاع می دهد.

۵. تعداد تخت های بیمارستانی ، سرانه پزشک

عمومی ، متخصص و ... را بیان کنید و چقدر

استان در مقایسه به کشور در این زمینه کمبود

دارد و جایگاه استان در خصوص را بیان کنید؟

✓ محدوده ضریب اشغال این تخت های بیمارستانی استان بالای ۹۰ درصد می باشد. ۹ درصد تختهای فعال استان تخت ویژه می باشند این درحالی است که طبق میانگین کشوری ۱۰.۷ درصد تخت های فعال بایستی تخت ویژه باشد.

✓ آمار مراجعین بستری، سرپایی و اعمال جراحی ۵ ماهه سال ۱۴۰۳ نسبت به مدت مشابه سال ۱۴۰۲ به ترتیب ۱۱ درصد، ۳ درصد، ۳ درصد افزایش داشته است.

✓ شاخص پرستار به تخت در مراکز دانشگاهی استان ۱ می باشد که مشابه میانگین کشوری است ولی از استاندارد تعیین شده در کشور (۱.۸) کمتر می باشد.

در سال ۱۴۰۳، تعداد ۱۵ بیمارستان تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی اراک در حال ارائه خدمات به بیماران می باشد. حدود ۷۰ درصد تخت های بیمارستانی در بیمارستان های وابسته به وزارت بهداشت مشغول خدمت رسانی هستند. تمامی شهرستان های استان مرکزی مجهز به حداقل یک بیمارستان می باشند.

بیشترین تعداد بیمارستان های استان، دارای کمتر از ۱۰۰ تخت فعال هستند (۱۰ بیمارستان) و بررسی هزینه اثر بخشی این بیمارستان ها ضروری به نظر می رسد.

نقش تجهیزات و پیشگیری در خدمات بهداشتی

واحدهای بهداشت، با وجود بهره گیری از تجهیزات ساده و نه چندان گران قیمت، اما به دلیل پراکندگی واحدها، همچنان تأثیر بسزایی در نجات جان بیماران دارند. این تجهیزات، با تشخیص به موقع بیماری ها، تلاش در پیشگیری و جلوگیری از پیشرفت بیماری های واگیر و غیرواگیر، باعث افزایش طول عمر و امید به زندگی در منطقه شده اند.

چشم انداز و نقش خیرین

امید است با مشارکت خیرین در نوسازی و به روزرسانی فضای فیزیکی و تجهیزات پزشکی و اداری، گام های مؤثری در ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی برداشته شود. این اقدامات می تواند به پیشگیری از بیماری ها، کاهش بار بیماری و جلوگیری از هزینه های سنگین درمان کمک کند. نتیجه این اقدامات، کاهش اشغال تخت های بیمارستانی و ارائه خدمات بهداشتی به موقع و با کیفیت به مردم خواهد بود؛ اقدامی خیرخواهانه که تأثیر ماندگاری بر سلامت جامعه خواهد داشت.

۴. نقش خانه های بهداشت و پایگاه های سلامت

در جهت بهبود توسعه وضعیت سلامت مردم

استان را بیان کنید؟

با استقرار خانه های بهداشت در روستاها و پایگاه های بهداشت در شهرها این واحدها به عنوان خط مقدم ارائه خدمات و مراقبتهای بهداشتی توسط بهورزان و مراقبین سلامت شاغل در این واحدها بهداشت فردی روحی روانی و اجتماعی که از اهداف مهم سازمان بهداشت جهانی می باشد و به عنوان خدمات بهداشتی اولیه شناسایی می گردد . نسبت به ارائه خدمات مراقبتی در تمام گروه های سنی

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

های محلات و شازند این امر تا حدودی محقق می گردد.

۷. تعداد دانشجویان به تفکیک رشته های عمده و امکانات برای تحصیل دانشجویان را بیان کنید؟ و چه میزان از دانشجویان بومی، غیر بومی و خارجی می باشند؟

✓ تعداد دانشجویان این دانشگاه به تفکیک مقطع: ۱۸۴ نفر در دستیار تخصصی، ۲۰۷ نفر در کارشناسی ارشد، ۱۸۶۱ نفر در دکتری عمومی، ۱۴۷۷ نفر در کارشناسی می باشند.

✓ تعداد دانشجویان بومی استان ۱۶۹۳، تعداد دانشجویان غیر بومی ۱۷۱۰ و تعداد دانشجویان بین الملل استان ۳۲۶ نفر می باشد.

۸. امکانات مورد نیاز برای تحصیل دانشجویان:

✓ کلاس آموزشی (صندلی، برد هوشمند و کامپیوتر با سیستم صوتی)

✓ فضای آزمایشگاهی و تجهیزات و مواد مصرفی

✓ فضای بالینی (درمانگاه سرپایی، بخش بستری، کلاس آموزشی)

✓ مولاژ، مانکن و شبیه سازهای آموزشی

✓ خوابگاه و امکانات رفاهی و سرویس رفت و آمد

✓ شاخص کادر پرستاری به تخت در مراکز دانشگاهی استان ۱.۱۹ می باشد که میانگین کشوری (۱.۲) کمتر می باشد و با استاندارد تعیین شده در کشور (۲.۵) فاصله دارد.

✓ شاخص پزشک به تخت در مراکز دانشگاهی استان ۰.۳ می باشد و از استاندارد کشوری (۰.۳۶) کمتر می باشد.

✓ شاخص تخت به جمعیت در استان ۲ است که از استاندارد کشوری (۱.۹) بالاتر می باشد.

۶. جایگاه استان از لحاظ شاخص های وزارت بهداشت و درمان و شاخص های جهانی به چه میزان استان است؟

✓ بر اساس آخرین اطلاعات موجود سرانه تخت فعال در استان؛ ۲ به ازای ۱۰۰۰ نفر جمعیت می باشد؛ این در حالیست که سرانه تخت به ۱.۹۴ به ازای ۱۰۰۰ نفر جمعیت می باشد (طبق نظام سطح بندی و سند توسعه درمان تا سال ۱۴۰۴ می بایست ۲.۵ به ازای ۱۰۰۰ نفر جمعیت باشد).

✓ درحال حاضر تعداد تخت فعال مراکز درمانی تحت پوشش ۲۰۳۰ تخت می باشد (۱۴۶۷ تخت فعال دانشگاهی) که حدود ۵۰۰ تخت (طبق سطح بندی) در سطح استان تا سال ۱۴۰۴ مورد نیاز می باشد که طی پروژه های بیمارستانی در دست اقدام از جمله بیمارستان

حسن نراقی^۱

بررسی تأثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی

چکیده

هدف مطالعه حاضر بررسی و تحلیل اثر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی در کشور جمهوری اسلامی ایران می‌باشد. به عبارتی، تلاش بر این است که مشخص شود رشد اقتصادی، عامل افزایش سطح توسعه انسانی است و یا بالعکس. داده‌های مورد استفاده برای دوره ۱۹۹۵ تا ۲۰۱۷ میلادی از نشریات مختلف بانک مرکزی ایران، مرکز آمار ایران و بانک اطلاعات اقتصادی PDS به دست آمد و سعی شده است تا اثرگذاری رشد اقتصادی بر شاخص توسعه انسانی با استفاده از روش خود توضیح با وقفه‌های گسترده (ARDL) بررسی گردد. نتایج این مطالعه نشان داد که رشد اقتصادی دارای اثر مثبت بر افزایش سطح توسعه انسانی می‌باشد.

مقدمه

در رشد و درآمد و اشتغال مورد توجه قرار می‌دهد. به طور کلی رشد اقتصادی فرآیندی است که طی آن، ظرفیت مولد یک اقتصاد طی زمان افزایش می‌یابد و ناظر به افزایش ارزش کالاها و خدمات تولید شده در یک اقتصاد است که معمولاً به‌عنوان درصد افزایش در تولید ناخالص ملی اندازه گیری و سطح درآمد و تولید بالا می‌رود. ایران کشوری در حال توسعه است که توسعه و برنامه‌های توسعه از اهداف اساسی آن می‌باشد؛ در این راستا برای رهایی از دام فقر و قرار گرفتن در چرخه‌های خوب و سالم، نیاز به سرمایه گذاری‌های دولتی در سرمایه انسانی و توسعه انسانی برای رسیدن به رشد اقتصادی دارد. رابطه بین رشد اقتصادی و توسعه انسانی رابطه‌های دو طرفه هستند. توسعه انسانی می‌تواند به عنوان یکی از استراتژی‌های رشد اقتصادی در نظر گرفته شود و در این بین، رشد اقتصادی نیز از منافع توسعه انسانی بهره‌مند شود. بنابراین با توجه به مطالب ارائه شده سؤال اصلی پژوهش بدین صورت ارائه می‌گردد که

رشد اقتصادی مستقیماً از طریق کاهش فقر درآمدی خانوارها و افزایش توان پس انداز و سرمایه گذاری آن‌ها در توانمندسازی مردم و نهایتاً بر توسعه انسانی مؤثر است. همچنین رشد اقتصادی از طریق افزایش سطح درآمدهای دولت و در نتیجه افزایش سرمایه گذاری بخش عمومی در اموری نظیر بهداشت، تغذیه، آموزش و امور زیربنایی سبب ارتقای سطح توسعه انسانی می‌گردد. توسعه انسانی قرار دادن انسان‌ها در مرکز توسعه است و در واقع به مفهوم توسعه توانمندی انسان‌ها، گسترش دامنه فرصت‌ها و بهره‌مندی از آزادی است که منجر به حفظ آرمان‌ها و ارزش‌های انسانی می‌شود و پیش‌نیاز و لازمه دستیابی به اهداف بلندمدت اقتصادی نظیر رشد اقتصادی، توزیع درآمد و اشتغال می‌باشد، توسعه انسانی دو وجه دارد، از یک سو به شکل گیری قابلیت انسان از راه سرمایه گذاری در نیروی انسانی و از سوی دیگر به همان اندازه نیز شیوه به‌کارگیری این قابلیت‌های رشد یافته را از راه چهار چوبی برای مشارکت

^۱ دانشجوی دکتری، رشته اقتصادمالی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اراک، ایران و کارشناس بودجه سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مرکزی - hn13609@gmail.com

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

و همکاران (۱۳۹۴)، نشان می‌دهند بهبود توسعه انسانی در هر دو گروه از کشورهای مورد مطالعه باعث افزایش تولید می‌گردد و از آنجا که کشش شاخص توسعه انسانی در هر دو گروه از کشورهای مورد مطالعه بالاتر از کشش نیروی کار است، می‌توان نتیجه گرفت که بهبود وضعیت توسعه انسانی، مخصوصاً در کشورهای توسعه یافته؛ بیش از افزایش سرمایه‌گذاری و یا نیروی کار می‌تواند در افزایش تولید مؤثر باشد. اسدی و اسماعیلی (۱۳۹۲)، نشان دادند که توسعه انسانی تأثیر منفی در زمان رونق و تأثیر مثبت در زمان رکود بر رشد اقتصادی ایران دارد و همچنین پایداری رژیم اول (رکود) بیشتر از رژیم دوم (رونق) می‌باشد.

هانوشک^۴ (۲۰۱۳)، طی مطالعه‌ای در کشورهای در حال توسعه، سرمایه انسانی را به عنوان یک موتور محرک برای رشد اقتصادی آن‌ها اعلام نموده و توجه این کشورها به مدرسه و اهمیت داشتن مهارت بالا برای رشد اقتصادی را خواستار شده و توجه به بهبود کیفیت مدرسه را برای بهبود عملکرد بلندمدت اقتصادی خاطر نشان کرده است. باندلا^۵ (۲۰۱۲) به بررسی رابطه بین رشد اقتصادی و توسعه انسانی بر طبق مشاهدات تجربی در ۴۰ کشور با به کارگیری روش مدل‌های چند متغیره رگرسیونی پرداخته و نتایج تحقیق و بیانگر وجود رابطه بسیار قوی بین رشد اقتصادی و سرمایه انسانی در میان این کشورها است. در این مطالعه به تمرکز بهبود توسعه انسانی و رشد اقتصادی با سیاست‌های سیاسی و فن آوری سرمایه گذاری تأکید شده است. سوری و همکاران^۶ (۲۰۱۱)، به بررسی تأثیر توسعه انسانی بر رشد اقتصادی با استفاده از مدل‌های آستانه‌ای پرداخته‌اند. نتایج آن‌ها بیانگر رابطه‌ی دو طرفه و بسیار قوی میان رشد اقتصادی و توسعه انسانی می‌باشد. گوسیان و اکسپوزیتور^۷ (۲۰۱۰)، رابطه میان هزینه‌های آموزشی و بهداشتی دولت با شاخص‌های مختلف اجتماعی و کیفیت زندگی را در کشورهای آفریقایی و آسیایی بررسی کرده‌اند. آنان برای بهبود کارکرد هزینه‌های بهداشتی، افزایش هزینه‌های آموزشی را در کشورهای مورد مطالعه توصیه کرده‌اند. داویس^۸ (۲۰۰۹)، در بررسی اندازه دولت و توسعه انسانی نشان می‌دهند که اثر گذاری تغییرات مخارج سرمایه گذاری نسبت به تغییرات مخارج مصرفی بر توسعه انسانی نیازمند زمان طولانی‌تری است. مخارج مصرفی در بلندمدت از

تأثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی چگونه است؟

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

سابقه تئوری‌های رشد اقتصادی به آدام اسمیت، دیویدیکاردو، و مالتوس برمی‌گردد و نقطه شروع را می‌توان به تئوری بهینه‌سازی رفتار خانوار منسوب به رمزی که از مدل معروف هارود- دومار^۱ و مدل رشد اقتصادی سولو^۲ (که به عنوان مدل رشد سنتی یا نئوکلاسیکی شناخته شده) عوامل رشد اقتصادی را به افزایش در نهاده‌ها (نیروی کار و سرمایه) و پیشرفت تکنولوژیکی تفکیک می‌کند می‌توان نسبت داد. در مقابل، در تئوری جدید رشد که در دهه ۱۹۸۰ توسعه یافت و تئوری رشد درون‌زا نام گرفت، فرض آن است که رشد تعادلی در بین کشورهای مختلف می‌تواند مثبت باشد، البته اگر پیشرفت تکنولوژیکی درون‌زا باشد و منجر به افزایش بازده شده، بتواند توضیح دهد که چرا سرمایه اغلب از کشورهای فقیر به غنی سرازیر می‌شود، آن هم در صورتی که کشورهای فقیر خودشان نرخ سرمایه به کار پائینی دارند. شاخص توسعه انسانی نیز برای اولین بار در سال ۱۹۹۰ توسط گروهی از اقتصاددانان شرقی و غربی توسعه داده شد، به عقیده ابداع کنندگان شاخص توسعه انسانی آمارتیا سین اقتصاددان مشهور هندی و برنده جایزه نوبل، تأثیر تعیین کننده‌ای در توسعه این شاخص داشته است. سامتی و همکاران^۳ (۲۰۱۲)، در ادامه به تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور اشاره می‌گردد که در این راستا، ارسطو و ابراهیمی (۱۳۹۶)، در بررسی اثر سرمایه انسانی، مخارج تحقیق و توسعه بر رشد اقتصادی در ایران، نشان دادند که تجارت خارجی، سرمایه انسانی و مخارج تحقیق و توسعه اثر مثبت و معنی داری بر رشد اقتصادی در کشورهای مورد مطالعه داشته است. مهدیلو و همکاران (۱۳۹۵)، در بررسی رابطه علیت بین شاخص توسعه انسانی و رشد اقتصادی در ایران نشان دادند رابطه علی از سمت رشد اقتصادی به توسعه انسانی وجود دارد و در واقع با افزایش درآمدهای نفتی و به تبع آن رشد اقتصادی، شاخص توسعه انسانی مانند کالاهای مصرفی فقط با صرف هزینه از سوی دولت خریداری شده و افزایش می‌یابد و فقط در شرایط رکودی است که شاخص توسعه انسانی مانند کالای سرمایه‌ای در قبال هزینه‌های صورت گرفته منافی برای اقتصاد ایجاد می‌کند. جرجرزاده

^۵ Bundala

^۶ Suri, & et al

^۷ Guisan & Exposito

^۸ Davies

^۱ Harrod-Domar

^۲ THE SOLOW GROWTH MODEL

^۳ Sameti, & et al

^۴ Hanushek

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

فرضیه دوم: تولید ناخالص داخلی واقعی اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر سطح شاخص توسعه انسانی دارد. فرضیه سوم: جذب سرمایه گذاری خارجی اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر سطح شاخص توسعه انسانی دارد. فرضیه چهارم: میزان اندازه دولت اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر سطح شاخص توسعه انسانی دارد. فرضیه پنجم: میزان نرخ تورم اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر سطح شاخص توسعه انسانی دارد.

معرفی مدل تحقیق

در این تحقیق به منظور بررسی تاثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی از روش خود توضیح با وقفه های گسترده^۶ استفاده شده است. زمانی که حجم نمونه کوچک است، استفاده از روش OLS در برآورد رابطه بلندمدت به دلیل در نظر نگرفتن واکنش های پویای کوتاه مدت موجود بین متغیرها، برآورد بدون تورشی را ارائه نخواهد کرد. بنرجی^۸ (۱۹۹۳) با استفاده از روش شبیه سازی مونت کارلو نشان داده اند که در نمونه های کوچک، تورش برآورد ممکن است بسیار قابل توجه باشد و مقدار این تورش که متناسب با $\frac{1}{n}$ است، در نمونه های کوچک (n کوچک) بسیار حائز اهمیت است. بنابراین منطقی به نظر می رسد برآورد چنان کاملی را مورد توجه قرار دهیم که پویایی کوتاه مدت را در خود داشته باشد و در نتیجه موجب شود تا ضرایب الگو با دقت بیشتری برآورد شوند. پسران و شین^۹ (۱۹۹۶) اثبات می کنند که اگر برای به دست آوردن بردار هم جمعی با روش حداقل مربعات یک رابطه خود توضیح با وقفه های توزیعی که وقفه های آن به خوبی تصریح شده باشد، در نظر گرفته شود، علاوه بر اینکه برآوردگر حداقل مربعات توزیع نرمال خواهد داشت، در نمونه های کوچک از اریب کمتر و کارایی بیشتری نیز برخوردار خواهد بود. از این رو الگوی پویایی خود توضیح با وقفه های توزیعی برای تخمین تابع توسعه انسانی برگزیده شد. شکل عمومی این مدل با در نظر گرفتن تابع استخراجی توسعه انسانی در معادله (۱) ارائه شده است:

$$HDI_t = \alpha_0 + \sum_{j=1}^p \alpha_j HDI_{t-j} + \sum_{j=0}^{q_1} \beta_{1j} GDP_{t-j} + \sum_{j=0}^{q_2} \beta_{2j} SG_{t-j} + \sum_{j=0}^{q_3} \beta_{3j} FDI_{t-j} + \sum_{j=0}^{q_4} \beta_{4j} INF + U_t \quad (1)$$

که در آن:

GDP = رشد اقتصادی، رشد تولید ناخالص داخلی واقعی به صورت درصد،

طریق بهبود آموزش و بهداشت، بهره وری و درآمد را افزایش می دهند. به عقیده رینس^۱ (۲۰۰۷)، رشد اقتصادی از طریق خانوارها، فعالیت دولت و سازمان های غیردولتی، توسعه انسانی را تحت تاثیر قرار می دهد. این بدین معنی است که سطح توسعه انسانی از چند طریق به رشد اقتصادی وابسته است. نتایج مطالعه های مختلف نشان از رابطه علی میان رشد اقتصادی و توسعه انسانی است، به طوری که در برخی مطالعه ها رابطه علی یک طرفه از رشد اقتصادی به توسعه انسانی بوده مانند مطالعه های گیلفاسون و زویگی^۲ (۲۰۰۰) و در برخی دیگر از پژوهش ها مانند میندورف^۳ (۲۰۰۳) و بلوم و همکاران^۴ (۲۰۰۴) رابطه علی از توسعه انسانی به رشد اقتصادی تأیید شده است. این امر می تواند ناشی از نوع داده های مورد استفاده، روش های اقتصادسنجی و قلمرو مکانی مطالعه های انجام شده باشد. مطالعه چنگ و هسیو^۵ (۱۹۹۷)، رابطه علی دوطرفه میان رشد اقتصادی و توسعه انسانی را تأیید می کنند. منکیو و همکاران^۶ (۱۹۹۲)، نشان داده اند که نرخ رشد بلندمدت اقتصادی با سطح درآمد اولیه کشور همبستگی بالایی ندارد و پایین بودن موجودی سرمایه فیزیکی تنها عامل رشد پایین اقتصادی در کشورها نیست؛ بلکه برخی از عوامل به خصوص توسعه انسانی است که موجب تسریع رشد اقتصادی می گردد. نیروی انسانی کارآمد، امکان افزایش تولید و ارزش افزوده را فراهم می آورد و بی توجهی به این عامل می تواند از دلایل توسعه نیافتگی برخی از کشورهای در حال توسعه باشد.

فرضیه های پژوهش

با توجه به عنوان پژوهش و چارچوب نظری ارائه شده فرضیه های پژوهش به صورت زیر ارائه می گردد:
فرضیه اول: رشد اقتصادی اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر سطح شاخص توسعه انسانی دارد.

HDI = شاخص توسعه انسانی، میانگین وزنی سه شاخص امید به زندگی، آموزش و درآمد،

^۶ Mankiw, & et al

^۷ Auto Regressive Distributed Lag Method

^۸ Benerji

^۹ Pesran & Shin

^۱ Ranis

^۲ Gylfason & Zoega

^۳ Middendorf, & et al

^۴ Bloom, & et al

^۵ Middendorf

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

هم انباشتگی این متغیرها یک می‌باشد. بر این اساس می‌توان اطمینان حاصل کرد که از روش خود بازگشتگی با وقفه‌های توزیعی می‌توان استفاده کرد و در برآورد مدل با رگرسیون کاذب مواجه نخواهیم شد. تحلیل به روش ARDL بر سه پایه معادله پویا (کوتاه مدت)، بلندمدت و مدل تصحیح خطا ECM استوار است. لذا در ادامه نخست معادله کوتاه مدت تخمین زده می‌شود سپس ضرایب بلندمدت برآورد می‌گردند و پس از آن مدل تصحیح خطا مرتبط با معادله بلندمدت از روش ARDL تخمین زده خواهد شد:

تخمین کوتاه مدت تابع توسعه انسانی بر اساس روش ARDL

یکی از مشخصه‌های بارز روش ARDL این است که ضرایب با وقفه متغیرهای مستقل و متغیر وابسته را در مدل لحاظ می‌کند از آنجایی که ما در این پژوهش از نرم افزار میکروفیت استفاده کرده‌ایم تعداد وقفه بهینه را ۳ انتخاب کرده‌ایم سپس خود نرم افزار به صورت خودکار تعداد وقفه را برای تمامی متغیرها لحاظ می‌کند. به منظور برآورد رابطه کوتاه مدت یا پویا میان متغیرها ابتدا باید به وسیله یکی از چهار معیار ضریب تعیین تعدیل شده، آکائیک (AIC)، شوارتز بیزین (SBC) و حنان کوئین (HQ) تعداد بهینه وقفه‌های مدل را مشخص نمود، معیار انتخابی برای تخمین مدل، معیار شوارتز بیزین است. به این دلیل از این معیار استفاده کرده‌ایم که امکان تخمین ضرایب را با کمترین وقفه فراهم می‌آورد. نتایج تخمین مدل کوتاه مدت تابع توسعه انسانی در جدول (۲)، ارائه شده است:

جدول شماره ۲: نتایج تخمین مدل کوتاه مدت تابع توسعه انسانی

متغیرهای توضیحی	ضرایب	خطای معیار	سطح احتمال
HDI(-۱)	۰/۸۷۲	۰/۰۲۸۴۱۷	۰/۰۰۰
FDI	۰/۰۰۲۶	۰/۰۰۱۱۷۹۳	۰/۰۴۰
SG	۰/۲۲۵۹ E-۳	۰/۰۰۱۴۷۱۱	۰/۸۸۰
SG(-۱)	۰/۰۰۴۶۹	۰/۰۰۱۴۶۹۱	۰/۰۰۶
INF	۰/۷۲۹۵ E-۴	۰/۷۶۰۲	۰/۳۵۴
INF(-۱)	-۰/۱۴۹۸ E-۳	۰/۶۸۳۷	۰/۰۴۶
GDP	۰/۶۶۴۰۴	۰/۰۶۷۵۳۷	۰/۰۰۰
R ^۲		۰/۹۹	
آماره F		۸۲۶/۳۴۹ (۰/۰۰۰)	
آماره دوربین-واتسون		۱/۹۷	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

SG = اندازه دولت، میانگین چهار شاخص مصرفی دولت و انتقالاتها و یارانه ها به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی و سرمایه گذاری و بنگاه های اقتصادی دولت و نرخ مالیات،
 FDI = سهم سرمایه گذاری مستقیم خارجی در تولید ناخالص داخلی، خالص میزان جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی،
 INF = نرخ تورم، براساس شاخص قیمت مصرف کننده.

تجزیه و تحلیل نتایج

مانایی متغیرهای الگو

جهت بررسی مانایی یا نامانایی متغیرهای الگو، آزمون دیکی فولر تعمیم یافته را بکار برده شده است و نتایج این آزمون در جدول (۱) آمده است:

جدول شماره ۱: نتایج آزمون ریشه واحد در سطح برای

متغیرهای به کار برده شده در مدل

نام متغیر	DF	ADF	کمیت بحرانی جدول
HDI	-۳/۷۸	-۲/۰۷	-۳/۰۱
DHDI	-۲/۹۴	-۳/۰۳	-۳/۰۱
GDP	-۴/۹۸	-۳/۵۲	-۳/۰۱
FDI	-۱/۸۶	-۱/۷۸	-۳/۰۱
DFDI	-۴/۶۶	-۳/۲۰	-۳/۰۱
INF	-۲/۶۷	-۲/۷۴	-۳/۰۱
DINF	-۴/۹۹	-۴/۵۸	-۳/۰۱
SG	-۱/۰۷	-۱/۱۳	-۳/۰۱
DSG	-۴/۰۵	-۳/۷۳	-۳/۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس نتایج حاصل از جدول (۱)، تنها متغیر رشد اقتصادی در سطح مانا است یعنی درجه هم انباشتگی این متغیر صفر می‌باشد و تمامی متغیرهایی که در سطح نامانا بودن با یک بار تفاضل گیری به متغیرهایی مانا تبدیل شده‌اند یعنی درجه

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

برای آزمون همگرایی آزمون همگرایی مورد استفاده قرار گرفته شده است که در این مرحله از تحقیق آماره محاسباتی برابر با $4/49$ - به دست می‌آید. به دلیل آنکه این عدد از نظر قدر مطلق با مقدار بحرانی جدول بنرجی، دولادو و مستر $3/28$ - بزرگ‌تر شده است بنابراین فرض صفر رد و فرض مقابل مبنی بر وجود رابطه بلند مدت در سطح $0/95$ درصد پذیرفته می‌شود. بعد از طی مراحل بالا می‌توان ضرایب بلندمدت مدل برآورد شده از روش *ARDL* را تخمین زد، چنان که در تخمین مدل به روش *ARDL* مشاهده گردید، اثر بلندمدت متغیرها بر توسعه انسانی از روی تخمین کوتاه مدت میسر نیست، زیرا مقادیر با وقفه متغیر وابسته نیز بر خود متغیر وابسته مؤثر است نتایج تخمین بلندمدت مدل در جدول (۳) ارائه گردیده است:

جدول شماره ۳: نتایج تخمین مدل بلند مدت تابع

توسعه انسانی

متغیرهای توضیحی	ضرایب	خطای معیار	سطح احتمال
FDI	$0/0208$	$0/008610$	$0/030$
GDP	$0/186913$	$0/297494$	$0/045$
INF	$-0/6009E-3$	$0/6112$	$0/342$
SG	$0/0384$	$0/0081765$	$0/000$

مأخذ: یافته‌های پژوهش

در جدول (۳)، با توجه به نتایج تخمین بلند مدت مشاهده می‌گردد که از لحاظ آماری کلیه متغیرها به غیر از نرخ تورم معنی دار و متغیرها دارای علامت مورد انتظار می‌باشند.

آزمون تصحیح خطای ECM برای مدل برازش شده با روش *ARDL*

وجود هم انباشتگی بین مجموعه‌ای از متغیرهای کلان اقتصادی، مبنای آماری استفاده از الگوهای تصحیح خطا را فراهم می‌کند که نتایج حاصل از آزمون در جدول (۴)، ارائه می‌گردد:

جدول شماره ۴: نتایج آزمون تصحیح خطای ECM

متغیرهای توضیحی	ضرایب	خطای معیار	سطح احتمال
DFDI	$-0/0026658$	$0/0011793$	$0/038$
DGDP	$-0/1364$	$0/1097$	$0/903$
DINF	$0/7295$	$0/7602$	$0/352$
DSG	$0/2259$	$0/0014711$	$0/180$

مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول (۲)، تمامی ضرایب در سطوح بالای اطمینان معنی دار هستند. ضریب توسعه انسانی با یک وقفه زمانی مثبت و از لحاظ آماری نیز در سطح 99 درصد معنی دار می‌باشد و با توسعه انسانی در دوره قبل به میزان یک واحد توسعه انسانی در دوره جاری به میزان $0/17$ واحد افزایش می‌یابد. ضریب تولید ناخالص داخلی (رشد اقتصادی)، مثبت و از لحاظ آماری نیز در سطح بالای 99 درصد معنی دار است و میزان تولید ناخالص داخلی دارای تأثیر معنی داری بر توسعه انسانی در کشور بوده است. متغیر بعدی اندازه دولت با یک وقفه که با ضریبی برابر با $0/0469$ ، تأثیر مثبتی بر میزان توسعه انسانی دارد و از لحاظ آماری در سطح 95 درصد معنی دار است و افزایش اندازه دولت در دوره گذشته بر توسعه انسانی در زمان جاری گذار است البته باید توجه کرد که اندازه دولت در زمان جاری بر توسعه انسانی تأثیری نداشته هر چند ضریب این متغیر علامت مورد انتظار را دارا می‌باشد اما از لحاظ آماری رد و غیرقابل قبول است. سرمایه گذاری مستقیم خارجی با ضریبی برابر با $0/0026$ ، بر میزان توسعه انسانی تأثیر مثبت دارد. ضریب تورم در دوره گذشته، منفی و از لحاظ آماری نیز در سطح بالای 95 درصد معنی دار بوده و میزان تورم دارای تأثیر معنی داری بر توسعه انسانی در کشور می‌باشد، هر چند ضریب این متغیر در دوره جاری بر توسعه انسانی تأثیری نداشته است که می‌توان این گونه استنباط کرد که آگاهی افراد از تورم و تأثیر آن بر متغیرها زمان بر است. میزان R^2 به دست آمده از مدل، برابر با 99 درصد است که نشان می‌دهد 99 درصد تغییرات در توسعه انسانی در دوره مورد بررسی از طریق متغیرهای مذکور توضیح داده می‌شود. همچنین آماره دوربین - واتسون در مدل برابر با $1/97$ آمده که بیانگر عدم وجود خودهمبستگی در مدل است و آماره *F* فیشر که برای بیان فرضیه عدم صفر بودن هم‌زمان ضرایب بکار می‌رود، معنی دار بوده و نشان می‌دهد که در مدل برازش شده، صفر بودن همه ضرایب به طور هم‌زمان رد می‌شود. پیش از بحث درباره نتایج رابطه بلند مدت این مدل ضروری است تا وجود یا عدم وجود رابطه تعادلی بلند مدت بین متغیرهای مدل بررسی شود. بدین لحاظ آزمون فرضیه صفر برای عدم وجود رابطه همگرایی بلند مدت انجام می‌شود و

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

گرفتن سطح خطای ۵٪ و مقایسه آن با حداقل سطح معناداری، فرضیه صفر مبنی بر واریانس همسانی پذیرفته می‌شود.

آزمون خود همبستگی LM

این آزمون برای تعیین بود و نبود مشکل خود همبستگی جملات پسماند به کار می‌رود، نتایج به دست آمده در جدول (۵)، منعکس شده است:

جدول شماره ۵: آزمون خود همبستگی LM

احتمال	مقدار آماره
۰/۱۴۰	F-statistic (۲,۱۲)=۳,۹۲۹۶
۰/۳۰۷	Obs*R-squared (۲)=۱,۳۰۴۸

مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول (۵) و مقدار p -value به دست آمده برای آزمون LM که برابر ۰/۱۴۰ می‌باشد و از سطح معناداری ۰/۰۵ بیشتر است، فرض صفر (عدم خود همبستگی) پذیرفته می‌شود که نشان می‌دهد بین جملات پسماند معادله خود همبستگی وجود ندارد.

آزمون ناهمسانی واریانس

مشکل ناهمسانی واریانس به یکسان نبودن واریانس متغیر وابسته در دوره‌های مختلف مربوط می‌شود که نتایج به دست آمده در جدول (۶)، منعکس شده است:

جدول شماره ۶: بررسی همسانی واریانس

p-value	مقدار آماره
۰/۸۲۶	F-statistic (۲,۱۲)=۱,۹۳۶۴
۰/۷۰۹	Obs*R-squared (۲)=۰,۶۸۷۸۱

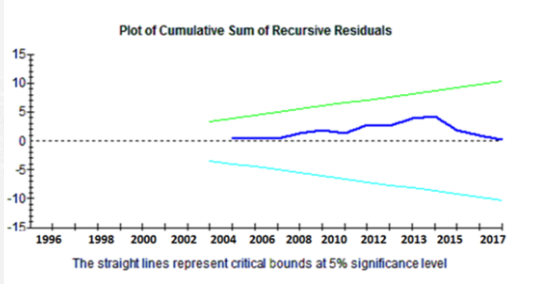
مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به جدول (۶)، برای آزمون ARCH-LM که برابر ۰/۸۲۶ می‌باشد و از سطح معنی داری ۰/۰۵ بیشتر است، فرض صفر (وجود همسانی واریانس) پذیرفته می‌شود که نشان می‌دهد ناهمسانی واریانس وجود ندارد. برای اطمینان از اینکه مدل تخمین زده شده به درستی تصریح شده است از نمودارهای مقادیر باقیمانده‌ها بر اساس مدل و نمودار هیستوگرام باقیمانده‌ها استفاده می‌شود که در ادامه ارائه می‌گردد:

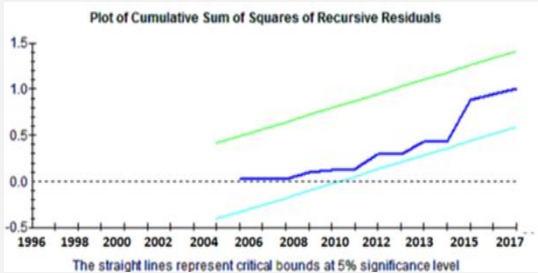
در جدول (۴)، مدل تصحیح خطای مرتبط با رابطه تعادلی بلندمدت که از روش ARDL برآورد شده، نشان می‌دهد ضریب تعدیل یا ضریب تصحیح خطا برابر ۰/۱۲- و معنی دار برآورد شده است و نشان می‌دهد در هر سال ۱۲ درصد از عدم تعادل‌های موجود در یک دوره در رابطه مزبور در دوره بعد تعدیل می‌شود؛ بنابراین تعدیل به سمت تعادل بلند مدت نسبتاً با کندی صورت می‌گیرد. در مدل برآورد شده مقدار ECM، نشان می‌دهد که اگر مدل با ثبات توسعه انسانی به دلیلی از مسیر تعادلی خود منحرف شود به زمانی کمتر از یک دوره نیاز است تا مجدداً به مسیر تعادلی خود بازگردد. به عبارت دیگر در صورت وارد آمدن هرگونه شوک بر مدل، نوسانات موجود در دوره قبل در هر سال تعدیل خواهد شد و باقی مانده آن طی سال‌های بعد تعدیل می‌شود، نکته دیگر در مورد این تابع این است که چون این تابع از طریق مدل ARDL به صورت الگوی کوتاه مدت ECM برآورد شده است ناریب و کارا می‌باشد زیرا تخمین‌های ARDL عاری از مشکلاتی چون خود همبستگی و درون‌زایی می‌باشند.

تفسیر نتایج آزمون‌های تشخیصی

از طریق آماره‌های تشخیصی نتایج زیر حاصل می‌شود که آماره LM برای تشخیص وجود یا عدم وجود خودهمبستگی برابر با ۰/۰۱۵۱ و حداقل سطح معناداری این آماره ۰/۹۰۲ به دست آمده با در نظر گرفتن سطح خطای ۵٪ و مقایسه آن با حداقل سطح معناداری، فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود خود همبستگی پذیرفته می‌شود. آماره LM برای تشخیص شکل تبعی صحیح یا نادرست برابر با ۲/۷۲ و حداقل سطح معناداری این آماره ۰/۰۹۹ به دست آمده است؛ که با در نظر گرفتن سطح خطای ۵٪ و مقایسه آن با حداقل سطح معناداری، فرضیه صفر مبنی بر شکل تبعی صحیح پذیرفته می‌شود. آماره LM برای تشخیص توزیع نرمال جملات پسماند برابر با ۵۱۰۷/۵ و حداقل سطح معناداری این آماره ۰/۷۷ است. با در نظر گرفتن سطح خطای ۵٪ و مقایسه آن با حداقل سطح معناداری، فرضیه صفر مبنی بر توزیع نرمال جملات پسماند پذیرفته می‌شود. آماره LM برای تشخیص واریانس همسانی یا واریانس ناهمسانی ۳/۰۸ و حداقل سطح معناداری این آماره ۰/۰۷۹ به دست آمده است که با در نظر

نمودار شماره ۴: آزمون‌های CUSUM

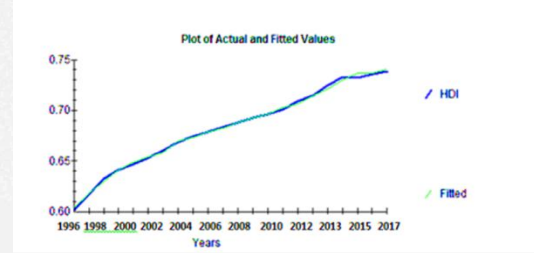

نمودار شماره ۴: آزمون‌های CUSUMSQ

همان‌طور که از نمودارهای (۴) و (۵) ملاحظه می‌شود نمودارهای CUSUM و CUSUMSQ در ناحیه بین دو خط بحرانی در سطح ۵٪ قرار گرفته و مدل برآورد شده از استحکام مناسبی برخوردار بوده و پایداری الگو قابل تأیید است.

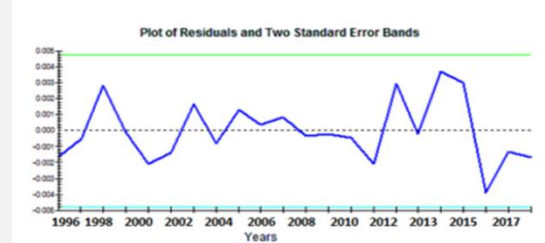
بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به دنبال بررسی اثر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی در کشور جمهوری اسلامی ایران می‌باشد، در نهایت نتایج حاکی از اثر مثبت رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی می‌باشد. در مطالعات بسیاری اثر سرمایه انسانی و آموزش بر رشد اقتصادی بررسی شده و در اکثر این مطالعات اثر مثبت سرمایه انسانی بر رشد اقتصادی تأیید شده است. در مطالعه حاضر اثر رشد اقتصادی بر شاخص توسعه انسانی در کشور ایران با استفاده از روش خود باز گشتگی با وقفه‌های توزیعی نشان دهنده این بود که رشد اقتصادی اثر مثبت و کاملاً محسوس و معنادار بر شاخص توسعه انسانی دارد. نتایج به دست آمده نشان دهنده این است که بیشترین سهم از شاخص توسعه انسانی را شاخص رشد اقتصادی به تشکیل می‌دهد. بیشترین سهم از شاخص توسعه انسانی را بعد از شاخص رشد اقتصادی، خودش و سرمایه گذاری مستقیم خارجی تشکیل می‌دهند. نتایج نشان

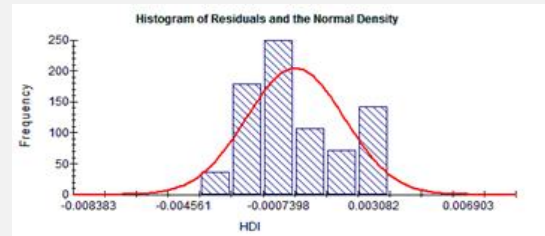
نمودار شماره ۱: نمودار مقادیر واقعی و تخمین زده

در نمودار (۱) به لحاظ اینکه هر دو نمودار مقادیر واقعی و مقادیر برازش شده رگرسیون، تقریباً روی هم قرار گرفته‌اند، رگرسیون برازش خوبی از مدل را ارائه داده است، در نمودار (۲) مقادیر باقیمانده رگرسیون بر اساس مدل ARDL ارائه گردیده است:

نمودار شماره ۲: مقادیر باقیمانده رگرسیون بر اساس مدل ARDL

در نمودار (۲)، اجزای اخلاص در روند زمانی خود از نظم خاصی برخوردار نیستند که مدرکی دیگر دال بر عدم خودهمبستگی بین اجزای اخلاص است.

نمودار شماره ۳: هیستوگرام باقیمانده

در نمودار (۳) تا حدی تصویر واضح‌تری از تطبیق هر دو نمودار نشان داده می‌شود که گواه دیگری مبنی بر عدم وجود خودهمبستگی بین اجزای اخلاص است.

بررسی استحکام مدل با استفاده از آزمون‌های CUSUM, CUSUMSQ

این آزمون‌ها به صورت گرافیکی ارائه می‌گردند که در نمودار (۴) آورده شده‌اند:

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

به محققان پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آتی خود به بررسی مباحث زیر بپردازند:

مدل مورد استفاده این تحقیق، روش ARDL بود. چنانچه در تحقیقی نیاز به بررسی این متغیرها برای چند کشور احساس شود در صورت لزوم می‌توان روند این کار را با استفاده از سایر الگوهای پویا مانند خودرگرسیون برداری یا به صورت چند کشوری با روش داده‌های تابلویی مورد بررسی قرار داد.

با توجه به اینکه در این تحقیق از داده‌های سالانه استفاده شده است، برای پیشبرد اهداف پژوهشی می‌توان از داده‌های فصلی یا در صورت وجود داده‌ها، از داده‌های ماهانه نیز بهره جست.

با توجه به اینکه این تحقیق بررسی تاثیر رشد اقتصادی بر افزایش سطح توسعه انسانی را دنبال می‌کند، می‌توان این موضوع را بر روی تک تک شاخص‌های مد نظر توسعه انسانی بر اساس روش‌های پیش بینی اقتصادی انجام داد.

دهنده تأثیرگذاری بسیار بالای رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی بر شاخص توسعه انسانی در کشور ایران است. بر اساس نتایج به دست شاخص رشد اقتصادی اثر مثبت و کاملاً معنادار بر شاخص توسعه انسانی دارد. در مجموع به نظر می‌رسد بازنگری در سیاست‌های اقتصادی در راستای تمرکز بر شاخص توسعه انسانی زمینه‌های رشد در شاخص‌های مد نظر توسعه انسانی را فراهم می‌آورد و به تبع آن رشد بالا و پایدار در اقتصاد فراهم می‌آورد که یکی از مهم‌ترین چالش‌های روبروی دولت‌ها در این زمینه و باعث افزایش رده بندی کشور در سطح بین‌المللی در شاخص توسعه انسانی می‌گردد. به‌طور کلی کشورهای در حال توسعه استانداردهای پایینی برای زندگی شهروندان خود نسبت به بخش‌های توسعه یافته دارند، افزایش رشد اقتصادی می‌تواند تأثیر بسیار زیادی بر کیفیت زندگی شهروندان داشته و این کشورها هر ساله شاهد رشد و جهش اقتصادی خوبی نسبت به سال‌های گذشته دارند که خود این موضوع باعث افزایش سطح توسعه انسانی در این کشورها خواهد شد.

منابع

الف. فارسی

- ارسطو، عبدالرضا و صلاح ابراهیمی. (۱۳۹۶). بررسی اثر سرمایه انسانی، مخارج تحقیق و توسعه بر رشد اقتصادی در ایران: رویکرد ARDL، پنجمین کنفرانس بین‌المللی اقتصاد، مدیریت، حسابداری با رویکرد ارزش آفرینی، شیراز، موسسه آموزشی مدیران خبره نارون.
- اسدی علی، اسماعیلی سید میثم. (۱۳۹۲). تاثیر شاخص توسعه انسانی بر رشد اقتصادی ایران در قالب مدل مارکوف - سوئیچینگ، پژوهش‌های رشد و توسعه اقتصادی، دوره ۳، شماره ۱۲، ۸۹-۱۰۴.
- جرجرزاده، علیرضا؛ مهدی بصیرت و حسن رضایی. (۱۳۹۴). تاثیر توسعه انسانی بر رشد اقتصادی در دو گروه از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، استانبول، موسسه مدیران ایده پرداز پایتخت ایلینا.
- مهدیلو علی، اصغرپور حسین، کریمی تکانلو زهرا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه علیت بین شاخص توسعه انسانی و رشد اقتصادی در ایران: با رویکرد مدل غیرخطی MS-VAR. فصلنامه برنامه ریزی و بودجه. دوره ۲، شماره ۲۱، ۲۵-۵۳.

ب. انگلیسی

- Banerjee, A., and et al. (۱۹۹۳). "Co-integration, error-correction, and the econometric analysis of non-stationary data". Advanced Texts in Econometrics. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Bloom, E. D., Canning, D. & Sevilla, J. (۲۰۰۴). The Effect of Health on Economic Growth: A Production Function Approach, World Development, ۳۲, pp. ۱-۱۳.
- Bundala, N. (۲۰۱۲), "Economic Growth and Human Development; A Link Mechanism: An Empirical Approach", MPRA Paper . ۴۷۶۴۸.
- Cheng, B. S. & Hsu, R. C. (۱۹۹۷). Human Capital and Economic Growth in Japan: An Application of Time Series Analysis. Applied Economics Letters, ۴(۱۹۹۷), pp. ۳۵-۴۷.
- Davies, A. (۲۰۰۹), "Human Development and the Optimal Size of Government", Journal of Socioeconomics, ۳۸, pp. ۳۲۶-۳۳۰.
- Guisan, M. and Exposito, P. (۲۰۱۰), "Health Expenditure, Education, Government Effectiveness and Quality of Life in Africa and Asia", Regional and Sectoral Economic Studies, ۱۰(۱), pp. ۱۱۵-۱۲۶.

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

Gy Ifason, T. & Zoega, G. (۲۰۰۰). Natural Resources and Economic Growth: The Role of Investment. EPRU Working Paper Series from Economic Policy Research Unit (EPRU), University of Copenhagen, Department of Economics, pp. ۵۶-۷۸.

Hanushek, A.E. (۲۰۱۳), "Economic Growth in Developing Countries: The Role of Human Capital", Academic Article for Stanford University, pp. ۱-۳۰.

Human Development Report Office, United Nations Development Programme, NHDR Workspace. Retrieved from <https://hdr.undp.org/nhdr/>

Mankiw, N. G., Romer, D. & Weil, D. N. (۱۹۹۲). A Contribution to the Empirics of Economic Growth. Quarterly Journal of Economics, ۱۰۷(۳), pp. ۴۰۷-۴۳۷.

Middendorf, T. (۲۰۰۳). Human Capital and Economic Growth in OECD Countries. RWI: Discussion Papers, No. ۳۰, pp. ۱-۲۰.

Pesaran, M.H., and Shin. Y. (۱۹۹۶). "Co-integration and speed of convergence to equilibrium". Journal of Econometrics, ۷۱, ۴۳-۱۱۷.

Ranis, G. (۲۰۰۷). Causal Chain between Human Development and Economic Growth.

Sameti, M., Sameti, M., Mollaesmaeili-Dehshiri, H. (۲۰۱۲), Impact of Human Development Index and Rule of law to Attract Foreign Direct Investment in Selected Developing Countries, International Conference on Public Policy and Governance (PPG ۲۰۱۲), September ۲۰۱۲, J.N Tata Auditorium, Indian Institute of Science, Bangalore, India.

Suri, T., Boozer, M.A., Ranis, G. and Stewart, F. (۲۰۱۱), "Paths to Success: The Relationship between Human Development and Economic Growth", World Development, ۳۹(۴), pp. ۵۰۶-۵۲۲.

رضا حسن نژاد^۳

جمشید امید^۲

احمد سرلک^۱

رتبه بندی عوامل موثر بر اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی از محل صندوق توسعه ملی در استان مرکزی^۴

چکیده

اشتغال روستایی از شاخص‌های مهم بازار کار است که تحت‌تأثیر خصوصیات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و قانونی جامعه قرار دارد و از مهمترین شاخص‌های ارزیابی بازار کار و اقتصاد به حساب می‌آید. شواهد آماری و نتایج بررسی گزارش‌های مرکز آمار ایران بیان‌کننده آن است که نرخ روستا نشینی در استان مرکزی در حال کاهش است. در این راستا و در جهت افزایش اشتغال روستایی تسهیلات ارزان قیمت از محل صندوق توسعه ملی به روستائیان داده شده است. در این ارتباط شناخت و رتبه بندی عوامل موثر بر اثر بخشی تسهیلات پرداختی از محل صندوق دارای اهمیت است تا موانع، نقاط قوت و ضعف آن مورد ارزیابی قرار گیرد. بدین منظور جامعه آماری تحقیق شامل روستائیان دریافت‌کننده تسهیلات و همچنین، کارشناسان بانکها و دستگاه‌های مرتبط مد نظر قرار گرفت. ۳۳۲ پرسشنامه از جامعه روستائیان و ۱۵ پرسشنامه از جامعه خبرگان و کارشناسان استان، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل گردید. نتایج نشان می‌دهد که متغیر کیفیت اجرا در رتبه اول تأثیر در اثر بخشی تسهیلات اعطایی به روستائیان است. همچنین علی‌رغم وجود مشکلات و موانع، پرداخت تسهیلات، از اثربخشی لازم و مناسب برخوردار بوده است.

مقدمه

زمینه کسب و کار و اشتغال می‌باشد که این امر ضرورت توجه به اقتصاد روستایی را دوچندان می‌نماید (Khazaighordzhi, 2017). شناخت مزیت روستا و مناطق عشایری، نخستین اولویت برای توسعه کسب و کار در این مناطق است که این مهم در قالب طرح‌های اشتغالزایی دولت‌ها مورد توجه واقع شده است. شناخت

شکل‌گیری ساختارهای برنامه ریزی طی دهه‌های گذشته در کشور نشان‌دهنده نوعی عدم توازن در توسعه همه جانبه، به ویژه در جوامع روستایی کشور می‌باشد. یکی از ضرورت‌های اولیه برای اعتلای اقتصادی و اجتماعی متوازن، توجه بیشتر به جوامع روستایی به ویژه در

۱ - گروه اقتصاد، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، اراک، ایران، (نویسنده مسئول) sarlak@71813@yahoo.com

۲ - مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان مرکزی. j.omidi1349@gmail.com

۳ - مسئول دبیرخانه تخصصی کارگروه اشتغال اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان مرکزی و مدرس دانشگاه

Hasannejad-20130@yahoo.com

۴ - مقاله مستخرج از طرحی با عنوان بررسی اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی از محل صندوق توسعه ملی با حمایت مالی اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان مرکزی می‌باشد.

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

با توسعه اقتصادی مناطق روستایی دارند و یکی از راه های نیل به این اهداف تامین منابع مالی و اعتباری به ویژه تسهیلات خرد و جهت دهی اصولی به آن در فرآیند توسعه اقتصادی روستا است. بنابراین توسعه روستایی را باید افزایش درآمد و تولید و بهبود شرایط زندگی در مناطق روستایی دانست. در این زمینه سیاست های پولی و اعتباری جایگاه ویژه ای دارد و اقتصاددانان توسعه، وجود نظام پولی و مالی مناسب را رمز موفقیت برنامه های توسعه می دانند. در دو دهه اخیر به منظور تسریع فرآیند سرمایه گذاری و تقویت بنیادهای مالی و پس انداز در مناطق روستایی و نهایتاً توانمندسازی جوامع روستایی و فقر زدائی از طریق ارتقاء بهره وری، تأکید بر بکار گیری اعتبارات است که بصورت فزاینده ای مورد استقبال قرار گرفته است.

در ایران اگر چه از ابتدای قرن حاضر تلاش های پراکنده ای برای توسعه روستایی آغاز شده و در تدوین برنامه های عمرانی کشور نیز تا حدودی مورد توجه قرار گرفته اما تغییر و تحول در جامعه روستایی ایران با انقلاب اسلامی ابعاد گسترده و عمیقی یافته است. هر چند به تناسب دگرگونی ها بر مسائل و چالش های توسعه روستایی نیز افزوده شده، بطوری که امروزه علاوه بر آن که بسیاری از مسائل دیرینه کماکان بجای مانده، چالش های نوینی نیز سر بر آورده اند. دولت با درک ضرورت این امر و اهمیت توجه به ظرفیت های اشتغالزایی و جنبه های توسعه ای مناطق روستایی و عشایری نسبت به سیاست گذاری در زمینه حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری اقدام نموده است. نتیجه آن تصویب "قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" توسط مجلس شورای اسلامی است تا بتواند بخشی از خلأهای اصلی در توسعه کسب و کار در مناطق روستایی و عشایری را مرتفع نماید. در قانون مذکور با هدف تحقق اهداف سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری، توزیع اعتبارات تخصیص داده شده با در نظر گرفتن برخی شاخص های کلیدی استانها مورد توجه قرار گرفته است (Azizpoor & Khodakarami, 2015).

بر اساس اطلاعات موجود، ضریب روستانشینی استان

پتانسیل ها و هدایت منابع به سمت آن می تواند علاوه بر ایجاد توازن های جغرافیایی بین مناطق شهری و جغرافیایی و بهبود وضعیت درآمد روستاییان، مانع از مهاجرت آنها به مناطق شهری و حتی مهاجرت معکوس از مناطق شهری به روستا ها شود (Bagheri & Najafi, 2004). رشد و توسعه اقتصادی هر کشوری در گرو سرمایه گذاری های مولد و فعالیت های تولیدی آن و بخصوص فعالیت های درون جوش است. از موانع رشد و توسعه کشورهای در حال توسعه، کمبود سرمایه و عدم بکارگیری صحیح و اصولی منابع سرمایه ای موجود می باشد. ولی همان طوری که سرمایه به عنوان یکی از مهم ترین عوامل رشد و پیشرفت اقتصادی شناخته شده است، استفاده بهینه و کارا تر از سایر عوامل تولید مانند کار و یا عامل زمین در کشاورزی نیز از اهمیت فراوانی برخوردارند. حال اگر سرمایه ها و منابع پولی لازم و کافی در اختیار بخش کشاورزی قرار گیرد، قطعاً از زمین به عنوان یک عامل مهم تولیدی، استفاده بیشتری می توان برد. در مباحث اقتصادی یکی از مرسوم ترین راه های تأمین سرمایه واحدهای تولیدی، اعطای اعتبار و رفع نیازهای پولی آنها توسط سیستم بانکی کشور می باشد (Sepherdoost & Zamani, 2005). علاوه بر آمار بالای بیکاری در روستاها که طبق اعلام مرکز آمار، سالانه بالغ بر ۵۵۰ هزار نفر نیروی کار جدید به بازار کار روستاها عرضه می شود، کشور با معضل مهاجرت روستاییان به شهرها به خصوص به شهرهای بزرگ مواجه است که این امر خود پیامدهای منفی زیادی در زمینه های مختلف اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی و امنیتی دارد. همچنین جوان گزین و نخبه گزین بودن مهاجرت های روستایی از جمله عواملی است که فرآیند توسعه درونزا و روند بهبود شرایط زندگی در روستاها را مختل می سازد. در این راستا ارائه خدمات مالی مناسب می تواند گام مهمی در این جهت باشد. ایجاد تحول اساسی در مناطق روستایی با تحول اقتصادی در آن عملی خواهد شد، زیرا که ایجاد انگیزه برای فعالیت از طریق رفع موانع رشد اقتصادی، بهبود دسترسی به منابع تولیدی، حمایت از روستاییان به کاهش آسیب پذیری و ایجاد فرصت های اقتصادی بیشتر، ارتقاء استانداردهای زندگی و رفاه و در نهایت همگامی آن با تغییرات منطقه ای و جهانی منجر می شود که رابطه مستقیم

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

علیرغم کاهش نرخ روستا نشینی در استان هنوز نزدیک به یک چهارم جمعیت استان در مناطق روستایی زندگی می کنند که سهم بسیار مناسبی در اشتغال و ایجاد ارزش افزوده در استان دارند. همچنین اثرات مستقیم و غیر مستقیم بسیار بالایی بر ساختار اقتصاد شهری و همچنین شرایط اجتماعی، فرهنگی و... استان دارند. بنابراین بهبود اشتغال در مناطق روستایی استان منجر به تحولات مثبت فزاینده در استان و کاهش معضلاتی همچون بیکاری، مهاجرت، حاشیه نشینی و... می شود. براین اساس انجام کمک های مالی در قالب تسهیلات ارزان قیمت در زمینه تولید و اشتغالزایی به روستائیان می تواند از اولویت مناسب در سیاست گذاری ها برخوردار باشد. در این راستا، هدف اصلی این پژوهش، شناخت و رتبه بندی عوامل موثر بر اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی از محل صندوق توسعه ملی در مناطق روستایی استان مرکزی است.

مبانی نظری

با توجه به گسترش سیستم بانکی کشور در سال های اخیر و همچنین افزایش تسهیلات و خدمات بانک ها، بررسی تاثیر عملکرد سیستم بانکی بر خالص اشتغال در بخش های اقتصادی اهمیت زیادی پیدا کرده است. آنچه مهم است کارآمدی این نوع تسهیلات در ایجاد فرصت های شغلی جدید است. اغلب مبانی نظری تأکید دارند که رابطه مثبتی بین اعتبارات و تأمین مالی و افزایش اشتغال در بازار کار وجود دارد. لیکن ساختار بازار کار به لحاظ جنسیت، موقعیت جغرافیایی، بازه سنی و ... بسیار متفاوت است. براساس ادبیات توسعه مالی، بخش مالی نقش اساسی در اشتغالزایی و رشد اقتصادی دارد و به دلیل ایفای نقش واسطه ای در تخصیص منابع به همه بخش های اقتصادی از طریق کاهش هزینه تأمین مالی و نیز تشویق پس اندازها و استفاده کارا از آنها، سهم عمده ای در رشد بلندمدت اقتصادی دارد. علاوه بر ادبیات توسعه مالی، کلاسیک های جدید نیز به صورت ضمنی بر اهمیت تأثیر توسعه مالی بر اشتغالزایی تأکید کرده و معتقدند که کارکردهای مالی از دو کانال، انباشت سرمایه و ابداعات تکنولوژی بر رشد اقتصادی و بدنبال آن ایجاد اشتغال تاثیر گذار است. با توجه به اهداف عام اعتبارات برطرف کردن نیازهای کوتاه مدت و

مرکزی از ۳۱/۰۲ درصد در سال ۱۳۸۵ به ۲۶/۹ درصد در سال ۱۳۹۰ و ۲۳/۰۷ درصد در سال ۱۳۹۵ رسیده است که نشانگر افزایش شهرنشینی و کاهش روستا نشینی در استان می باشد. در سال ۱۳۹۸ نرخ مشارکت اقتصادی در جوامع شهری استان ۳۶/۳ درصد و در جوامع روستایی استان ۳۹/۱ درصد بوده است. این شاخص در سکونتگاه های شهری کشور ۴۳ درصد و در سکونتگاه های روستایی کشور ۴۷/۳ درصد بوده است. در سال ۱۳۹۸ بخش خصوصی ۸۵/۷ درصد شاغلان و بخش دولتی ۱۲/۳ درصد شاغلان ۱۰ ساله و بالاتر استان مرکزی را به خود اختصاص داده اند. این در حالی است که این ارقام در نقاط شهری به ترتیب ۸۳ و ۱۷ درصد و در نقاط روستایی ۹۴/۲ و ۵/۸ درصد بوده است (مرکز آمار ایران).

بررسی های اماری فوق نشان می دهد که نرخ روستا نشینی استان در حال کاهش است که از دلایل آن پایین آمدن نرخ اشتغالزایی و متوسط درآمد مناطق روستایی است. علاوه بر آن رشد هزینه در مناطق روستایی بیش از مناطق شهری است که می تواند منجر به گسترش مهاجرت از روستا به شهر شود. لیکن بالاتر بودن نرخ مشارکت اقتصادی در مناطق روستایی در مقایسه با مناطق شهری می تواند بیان کننده امید بالاتر در مناطق روستایی استان جهت یافتن شغل باشد که بهبود و افزایش کارایی اعطای تسهیلات روستایی جهت اشتغالزایی می تواند وضعیت روستائیان را در زمینه اشتغال و درآمد زایی بهبود بخشد. علاوه بر آن سهم بالای اشتغال بخش خصوصی در روستاها بیان کننده آن است که می بایست توجه ویژه به ایجاد اشتغال از طریق فعالیت های خصوصی شود. با توجه به آنکه سهم بالایی از خانوارهای روستایی استان در طبقه کم برخوردار قرار دارند تقویت مالی و تأمین سرمایه جهت راه اندازی فعالیت تولیدی یک ضرورت مهم قلمداد می شود که در شرایط کنونی از محل صندوق توسعه ملی به تناسب نیاز روستائیان توسط بانک های عامل تسهیلات پرداخت شده است که نیازمند بررسی و تحلیل اثربخشی می باشند. بنابراین شناخت و سنجش اثر بخشی تسهیلات روستایی و همچنین بررسی نقاط قوت و ضعف انجام آن در روستاهای استان، می تواند به عنوان یک راهکار اساسی برای بالابردن کارایی این تسهیلات در مناطق روستایی استان باشد.

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

این زمینه بعد از ایجاد شغل، پایداری و ماندگاری آن است. شغل ایجاد شده بایستی از دوام و قوام لازم در طی زمان وبا توجه به تحولات اقتصادی برخوردار باشد. پایداری اشتغال به چگونگی عملکرد واحد تولیدی بستگی دارد. این عملکرد بایستی بر اساس مولفه های اقتصادی باشد و بتواند در طی زمان صرفه اقتصادی ایجاد نموده و بتواند حداقل هزینه های حسابداری و اقتصادی خود را پوشش داده و مسیر را برای افزایش پس انداز و گسترش ظرفیت تولیدی را فراهم نماید. راه حل اساسی در این خصوص بهبود کیفیت محصول و خروجی واحد تولیدی است تا بتواند فعالیت تولیدی را در گردونه رقابت نگه دارد که نیازمند انجام تولید با کمترین هزینه و با بهترین کیفیت است که اثربخشی آن ایجاد شغل پایدار است. کاهش هزینه های تولید از طریق افزایش بازدهی های ناشی از مقیاس فزاینده کاهش شدید قیمت تمام شده و سود ایجاد شده به ازای هر واحد تولیدی را بدنبال خواهد داشت.

اثر بخشی از متغیرهای متعددی تاثیر می پذیرد که مهمترین آنها نتایج عملیاتی، کیفیت اجرا برنامه و همچنین منطق برنامه است. یک برنامه مناسب و تدوین شده بر اساس مطالعات علمی بایستی از منطق لازم برای موفقیت برخوردار باشد. برنامه های سلیقه ای و فاقد پیشینه مطالعاتی مناسب معمولا محکوم به شکست می باشند. موفقیت برنامه و داشتن منطق لازم منوط به مولفه های متعددی است. وجود زیر ساخت و امکانات لازم برای اجرای یک برنامه پیش شرط اولیه منطقی بودن برنامه است. یک برنامه مناسب تسهیلات، بایستی به این سوال پاسخ دهد که ضرورت اعطای تسهیلات چیست و این تسهیلات از چه مکانیسمی و با چه شرایطی بایستی اعطا گردد. برنامه موفق دارای نگاه جامع و بلند مدت به اهداف است و دارای مراحل و فازهای اجرایی مناسب و پیوسته است که هر مرحله پیش نیاز مرحله بعد می باشد. واحدهای بهره بردار به عنوان پیشانی نخست برنامه بایستی ارتباط زنجیره ای با سر شاخه های بالاتر داشته باشند. میزان و کیفیت ارتباط با اسناد بالادستی میزان تحقق برنامه را در رسیدن به اهداف کلان بطور مستقیم تحت تاثیر قرار می دهد (Godquin, 2004).

تأمین سرمایه، به منظور ایجاد شغل و اهداف خاص در بخش روستایی، کمک به سرمایه آنها برای نیازهای فردی از قبیل خرید نهاده ها، کمک به روستائیان برای عدم نیاز برای مراجعه به بخش غیررسمی مالی و دنبال کردن اهداف عدالت اجتماعی و کمک به توزیع بهتر و عادلانه تر درآمد بین جوامع روستایی و جوامع شهری از یک طرف و برطرف نمودن کمبود سرمایه و اعتبار به عنوان عامل بازدارنده در مسیر کاربرد و پذیرش فناوری های جدید توسط کشاورزان کوچک و انتقال کشاورزی سنتی به پیشرفته از طرف دیگر، اهمیت دارد.

منظور از اثربخشی در واقع بررسی میزان موثر بودن اقدامات انجام شده برای دستیابی به اهداف از پیش تعیین شده است. به عبارتی ساده تر در یک مطالعه اثربخشی، میزان تحقق اهداف اندازه گیری می شود. اما به نظر می رسد برای تعریف مفهوم اثربخشی می بایست گامی فراتر نهاد. به این معنا که اثربخشی هنگامی حاصل خواهد شد اول آنکه نیازها به روشنی تشخیص داده شود. دوم برنامه مناسبی برای برطرف ساختن نیازها طراحی شود. سوم برنامه طراحی شده به درستی اجرا گردد و چهارم ارزیابی مناسبی از فرایند و در نهایت دستیابی به اهداف انجام شود. نکته مهم و اساسی در مورد اثربخشی آن است که قبل از آنکه درصدد بررسی نحوه اندازه گیری اهداف باشیم، می بایست در پی انجام صحیح فرایند و اطمینان از تحقق آن در هر مرحله از این فرایند باشیم

آنچه در این زمینه بسیار با اهمیت می باشد میزان اثر بخشی تسهیلات در ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی است. اثر بخشی میزان هم جهت بودن و نبودن انجام فعالیت های یک سازمان را با اهداف تعیین شده برای آن نشان می دهد. در بحث اثر بخشی تسهیلات فاکتورها و مولفه های مهمی همچون، افزایش تولید، پایداری در تولید، بهبود در عملکرد واحد تولیدی، بهبود کیفیت محصولات، اشتغال پایدار و در نهایت کاهش هزینه های تولید تاثیر گذار می باشند. اشتغال و ایجاد شغل مفهومی مشتق شده از تولید است تا زمانی که تولیدی صورت نپذیرد نمی تواند اشتغالی ایجاد شود. بنابراین تا مشکل تولید در مناطق روستایی حل نشود مشکل اشتغال در این مناطق همچنان باقی است. نکته اساسی در

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

اهمیت است، تا مشکل معوقه شدن اقساط رخ ندهد. در این زمینه تاکید کارشناسان بر آن است که تناسب لازم بین مبلغ قسط با توانایی بهر بردار براساس عامل زمان، به عبارتی مدت زمان تسویه وام مد نظر قرار گیرد. دوره تنفس که معمولاً با نگاه مثبت به اثربخشی لحاظ می شود بایستی بازه لازم و بهینه را داشته باشد. برخورد یکسان با تمامی بهره بردارن در تمامی پروژه ها در تمامی فعالیت ها و مناطق مختلف نمی تواند کارایی بهینه داشته باشد. نرخ سود تسهیلات بایستی از تناسب لازم با نرخ سود مورد انتظار از فعالیت برخوردار باشد که در بسیاری از تسهیلات ارزان قیمت به مناطق روستایی در آن لحاظ شده است. بسیاری از کشاورزان از ضمانت های لازم بانکی به همانند آنچه در بخش صنعتی و شهری رایج است برخوردار نمی باشند براین اساس توجه به نوع و مبلغ ضمانت نامه ها بسیار مهم خواهد بود (Gouha et all, 2015).

با توجه به مطالب فوق و بررسی مبانی نظری می توان مولفه های تاثیر گذار بر هریک از متغیرهای تاثیر گذار در اعطای تسهیلات را بصورت جدول زیر بیان نمود.

جدول شماره ۱: مولفه های موثر بر متغیرهای تاثیر گذار در اعطای تسهیلات روستایی

نتایج عملیاتی	کیفیت اجرا
موفقیت اعطای تسهیلات طرح در بهبود شرایط میزان مناسب بودن اجرای طرح انطباق مشخصات طرح با نقشه های اجرایی	تناسب نرخ سود بازپرداخت تسهیلات با نرخ بازده مورد انتظار نقش تسهیلات در بهبود بازار فروش تناسب مبلغ تسهیلات با مبلغ مورد نیاز تناسب مبلغ اقساط با توانایی بهره بردار تناسب مدت زمان بازپرداخت با توانایی بهره بردار تناسب نوع و مبلغ ضمانت های بانکی با توانایی بهره بردار تناسب فاصله زمانی درخواست تا اعطای تسهیلات تناسب دوران تنفس درصد تأمین مبلغ مورد نیاز از محل تسهیلات
اثر بخشی	منطق برنامه
افزایش تولید پایداری تولید بهبود عملکرد بهبود کیفیت محصولات اشتغال پایدار کاهش هزینه های تولید	وجود زیرساخت ها و امکانات لازم برای اثربخشی طرح ضرورت اعطای تسهیلات جهت انجام طرح میزان موفقیت طرح در بلندمدت میزان انطباق تسهیلات طرح با اسناد بالادستی توسعه بخش

متغیر مهم دیگری که مستقیماً از منطق برنامه تاثیر پذیرفته و بر اثر بخشی تاثیر گذار است نتایج عملیاتی می باشد. نتایج عملیاتی متأثر از میزان موفقیت اعطای تسهیلات در بهبود شرایط، میزان مناسب بودن اجرای طرح و همچنین انطباق پذیری مشخصات طرح با نقشه های اجرایی آن است. هرچه نتایج عملیاتی یک طرح موفق تر باشد، زمان و هزینه رسیدن به اهداف طرح را کاهش می دهد. در این مرحله نقش دستگاه های اجرایی و ناظر بر انجام طرح بسیار با اهمیت خواهد بود. همگرایی مولفه های یاد شده در نتایج عملیاتی نیروی محرکه تقویت و بهبود اثر بخشی است.

تمامی متغیرهای بیان شده فوق در رسیدن به یک ضریب بالای اثر بخشی بسیار مهم می باشند. اما به نظر می رسد متغیری که با مولفه های متعدد نقش پیوند دهنده و نرم افزاری را در این ساختار انجام می دهد کیفیت اجرای طرح است که در زمینه تسهیلات اعطایی مولفه های متعدد بر آن تاثیر گذارند. بهره بردار بایستی مورد ارزیابی مناسب از نظر میزان وام دریافتی و توان بازپرداخت تسهیلات قرار گیرد. در این خصوص تناسب مبلغ اقساط با توانایی بهر بردار بسیار با

کشاورزی، مطالعه مورد تعاونی های خودجوش روستایی شهرستان خدابنده به روش پانل دیتابه این نتیجه رسیدند که اعتبارات خرد بانک کشاورزی توانسته است در توسعه

در زمینه اعطای تسهیلات به بخش کشاورزی و روستایی مطالعات متعددی صورت پذیرفته است. رکن الدین افتخاری و همکاران در ارزیابی آثار اعتبارات خرد بانکی در توسعه

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

بابا و همکاران (۲۰۲۰, Fathi Aghababa) در بررسی آثار تسهیلات بانکی بر رشد اقتصادی با رویکرد حالت پایدار در مدل های رشد اقتصادی، به روش گشتاورهای تعمیم یافته، بیان می کنند که تسهیلات اعطایی تاثیر مثبت و معنی داری بر بخش های اقتصادی داشته است. در این بین بخش ساختمان و مسکن، خدمات، کشاورزی و صنعت و معدن به ترتیب بیشترین تاثیرپذیری را از تسهیلات اعطایی داشته اند (شیخی مهر آبادی و باقری و ۲۰۲۱).

در بررسی اثر اعتبارات بانکی بر ساختار بازار کار کشور به روش الگوی خودتوضیح با وقفه های گسترده، بیان می کنند که اعتبارات بانکی بر متغیرهای تعداد شاغلین روستایی و شهری، شاغلین بخش خصوصی و دولتی، نسبت اشتغال تحصیل کنندگان بر کل اشتغال و حجم اشتغال کل تاثیر مثبت و معنی داری داشته است و این موضوع تأیید کننده این بوده است که اعتبارات بانکی و به عبارتی سیاست پولی بر ساختار بازار نیروی کار در ایران اثر گذار بوده است. داگلاس (۲۰۱۰, Douglas) در مطالعه خود با عنوان بررسی نقش اعتبارات مستقیم و غیر مستقیم کشاورزی بر تولید کشاورزی هند از روش داده های پانل پویا و روش گشتاورهای به این نتیجه می رسد که گرچه شکافهای متعددی در سیستم فعلی اعتباری مانند ناکافی بودن اعتبارات به کشاورزان کوچک و نهایی، اندک بودن وام های میان مدت و بلندمدت و محدود بودن سپرده های بانکی وجود دارد، اما اعتبارات کشاورزی هنوز هم نقش مهمی در حمایت از تولیدات کشاورزی هند دارد. مورین و همکاران (Maureen).

(۲۰۱۲, et all) در بررسی تأثیر دسترسی به اعتبارات بانکی بر عملکرد اقتصادی بخش های مهم اقتصادی کنیا به روش پانل دیتا و گشتاورهای تعمیم یافته، به این نتیجه می رسند که اعتبارات تأثیر مثبت و قابل توجهی بر تولید ناخالص داخلی و اشتغال بخش های اقتصادی کنیا دارد. وونگنا و ویتور (۲۰۱۳, Wongnaa, & Vitor) در بررسی عوامل مؤثر بر بهبود بازپرداخت وام توسط سبب زمینی کاران در غنا با استفاده از مدل پروبیت، به این نتیجه می رسد که عوامل سن، سطح سواد، تجربه، نظارت و درآمد خارج از مزرعه اثر مثبتی بر عملکرد بازپرداخت وام داشته و جنسیت و وضعیت تأهل اثر منفی در عملکرد بازپرداخت داشته اند. سیلوستر

کشاورزی در منطقه مورد مطالعه، نقش مهمی ایفا کند et (۲۰۰۶, Roknuddin Eftekhari all).

سلیمی و همکاران به روش پانل دیتا در بررسی تاثیر تسهیلات خرد اعطایی بانک کشاورزی بر توسعه کشاورزی به تفکیک درجه توسعه یافتگی بخش کشاورزی در استان آذربایجان غربی بیان می کنند که سطوح توسعه کشاورزی شهرستان های استان آذربایجان غربی طی سال های مورد مطالعه دارای تغییرات خاص بوده و تسهیلات خرد اعطایی بانک کشاورزی دارای اثر مثبت و معنی داری بر توسعه کشاورزی در این استان می باشد. قربانی و حسنی با استفاده از روش الگوی لاجیت چند سطحی در بررسی رابطه تسهیلات بانکی و طرح های خود اشتغالی با استفاده از الگوسازی چندسطحی، مطالعه موردی استان مازندران، بیان می کنند که ساختار سلسله مراتبی در داده ها وجود دارد. همچنین، برآورد مدل نشان داده که بین ظرفیت طرح ها و تسهیلات اعتباری رابطه ای معنی دار وجود ندارد (۲۰۱۷, Ghorbani. & Hasni).

عرب مازار و همکاران در تحقیق خود با عنوان اثر اعتبارات اعطایی بانک کشاورزی (به تفکیک جاری و سرمایه ای) بر متغیرهای اشتغال و ارزش افزوده بخش کشاورزی با استفاده از روش داده های پانل پویا، به این نتیجه می رسند که تأثیر اعتبارات جاری و سرمایه ای بر ارزش افزوده، سرمایه گذاری و اشتغال بخش کشاورزی مثبت و معنادار است (Arab, ۲۰۱۸, Mazar).

شفیع زاده (۲۰۱۹, Shafizadeh) در بررسی تاثیر تسهیلات بانکی بر روند اشتغال در بخش صنعت با استفاده از روش الگوی خودتوضیح با وقفه های گسترده، بیان می دارد که پس اندازهای کوچک و بزرگ موجود در اقتصاد ملی، بهینه سازی گردش منابع مالی و هدایت آنها به سوی مصارف و نیازهای سرمایه گذاری در بخش های مولد اقتصادی و صنعت، بر اشتغال تأثیر گذار است. خلیلی نژادی (۲۰۱۹, Khalilnejadi) در مطالعه خود با عنوان بررسی تأثیر تسهیلات و سپرده های بانکی بر نرخ بیکاری در استان های ایران با استفاده از روش پانل دیتا به این نتیجه می رسد که متغیرهای نسبت تسهیلات به سپرده، سرمایه و تولیدات استانی رابطه مثبت و معنی دار با اشتغال دارند و رابطه بین تورم و بیکاری منفی و معنی دار است. فتحی آقا

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

Niknami, در تحقیق خود با عنوان بررسی اشتغال پایدار روستایی در تعاونی های کشاورزی: شواهدی از منطقه کویری ایران به روش میدانی و پیمایشی، بیان می کنند که مدل سازی مبتنی بر تحلیل ساختاری نشان داد که کارکردهای اجتماعی، آموزشی، اقتصادی و تولیدی تأثیرات مثبت و معناداری داشته اند به طوری که توانستند ۶۶ درصد از تغییرات اشتغال پایدار روستایی را پیش بینی و تبیین کنند. هان و شیان (Han & Shuaiyin, ۲۰۲۱) در بررسی علل و اقدامات پیشگیرانه خروج تعاونی های اعتبار روستایی در چین به روش پانل دیتا به این نتیجه می رسند که ماهیت سودجویانه تعاونی های اعتبار روستایی و محدودیت های توسعه ای باعث گرایش تعاونی های اعتبار روستایی به ترک کشاورزی شده است. تجاری سازی بیشتر آشکار شده و وجوه اعتباری به طور فزاینده ای از مناطق روستایی خارج شده اند.

روش تحقیق

تحقیق دارای روش توصیفی- تحلیلی است. ابزار اصلی گردآوری اطلاعات، پرسشنامه نیمه بسته پنج درجه ای طیف لیکرت محقق ساخته می باشد. متغیرهای منطق برنامه، اثر بخشی، کیفیت اجرا، نتایج عملیاتی، به عنوان متغیرهای اصلی مورد استفاده قرار می گیرند. پس از تهیه پرسشنامه و تأیید روایی آن توسط متخصصین و کارشناسان بخش توسعه روستا، به منظور سنجش و اندازه گیری پایایی در مراحل اولیه تحقیق نسبت به جمع آوری اطلاعات از ۵۰ پرسشنامه اقدام گردید که مقدار ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای سوالات هر متغیر بیشتر از ۰/۷ می باشد و پرسشنامه تحقیق از اعتبار کافی برخوردار است. جامعه آماری این تحقیق روستاییان استفاده کننده از تسهیلات و کارشناسان تسهیلات روستایی در محدوده استان مرکزی می باشد. اطلاعات مربوط به محل فعالیت و چگونگی ارتباط با جامعه دریافت کنندگان تسهیلات روستایی استان، از دبیرخانه اشتغال اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان دریافت گردیده است. دوره زمانی تحقیق زمستان ۱۴۰۰ و بهار ۱۴۰۱ است. حجم نمونه با استفاده از رابطه «کوکران» محاسبه شده است. نمونه ها بر حسب محدوده جغرافیایی و حجم تسهیلات به نسبت توزیع شده اند. با توجه به تعداد ۲۳۷۶

وهمکاران (Siloster at all, ۲۰۱۳) در مطالعه خود با استفاده از روش رگرسیون های چندگانه به بررسی عملکرد بازپرداخت وام تولیدکنندگان و فرآوری کنندگان خرده مالک روغن خرما را در نیجریه پرداخته و به این نتیجه می رسد که اندازه وام تحت تأثیر تجربه فرآوری کنندگان، درآمد ناخالص سالانه و نرخ سرمایه گذاری می باشد. همچنین نسبت گردش دارایی و فاصله بین خانه و محل وام دهی از عوامل مؤثر در نرخ بازپرداخت وام می باشند. سانادا و کانوهکامو (Sundada & Konhokamo, ۲۰۱۳) در بررسی عوامل افزایش دهنده ریسک اعتباری در بخش بانکی کشور زیمبابوه به روش حداقل مربعات معمولی بیان می کند که مهمترین عواملی که بر روی ریسک اعتباری در بخش بانکی کشور زیمبابوه اثرگذار می باشند شامل شرایط اقتصاد کلان و ویژگی های خاص سیستم بانکی می باشند. گیمیری و همکاران (Ghimire et all, ۲۰۱۷) با بررسی تأثیر تعاونی های اعتباری در ایجاد اشتغال شواهدی از روستایی نپال به روش پیمایشی و میدانی به این نتیجه می رسند که اکثریت بهره برداران، قادر به افزایش خوداشتغالی هستند که آنها را قادر می سازد از خانواده خود حمایت کنند. با این حال، پتانسیل برای ایجاد مشاغل جدید که مشکل مازاد تقاضا برای اشتغال در منطقه را کاهش دهد، حداقل است.

احمدخان (Ahmadkhan, ۲۰۱۸) در مقاله ای با عنوان تجزیه و تحلیل تاثیر اعتبارات بر تولید بخش کشاورزی پاکستان به روش الگوی خودتوضیح با وقفه های گسترده، بیان می کند که اعتبارات، نقش قابل توجهی در بخش کشاورزی داشته و اعتبارات همیشه برای کشاورزان نیازمند به خرید عوامل تولید مفید بوده است. او همچنین نتیجه گرفته که تولید از طریق ارایه سه عامل تراکتور، چاه آب و دانه ها افزایش یافته (اعتبارات منبع اصلی خرید این عوامل بوده) است.

گوهاو ژنگ (Guohua & Zheng, ۲۰۲۱) در بررسی اعتبار روستایی، انتقال نیروی کار و شکاف درآمد شهری روستایی در کشور چین به روش پانل دیتا، بیان می کند که شکاف درآمد از طریق انتقال نیروی کار، به طوری که مبنایی تجربی برای کاهش شکاف درآمد شهری و روستایی در چین فراهم می شود. فیصلی و نیکنام (Feisali & ۲۰۲۱)

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

شده از کل نمونه ها بستگی به سهم هر شهرستان از کل استفاده کنندگان از تسهیلات دارد.

فقره تسهیلات اعطایی از محل صندوق تعداد نمونه مورد نیاز برابر ۳۳۰ می باشد. در هر شهرستان تعداد نمونه انتخاب

جدول شماره ۲: تعداد وام گیرندگان از محل صندوق و انتخاب تعداد نمونه بر حسب شهرستان

شهرستان	تعداد وام گیرندگان از محل صندوق	تعداد نمونه	شهرستان	تعداد وام گیرنده از محل صندوق	تعداد نمونه
آشتیان	۱۰۳	۲۵	دلیجان	۶۲	۲۰
اراک	۳۴۴	۷۰	زرنديه	۱۱۵	۳۰
تفرش	۱۲۸	۲۵	ساوه	۳۳۴	۶۵
خنداب	۲۶۳	۵۰	شازند	۳۸۳	۷۰
خمین	۱۴۷	۳۰	فراهان	۲۳۲	۴۵
کمیجان	۱۹۶	۴۵	محلات	۶۹	۲۰

ماخذ: اطلاعات مربوط به تعداد وام گیرندگان از محل صندوق، اداره کار تعاون و امور اجتماعی استان مرکزی

یافته های تحقیق

شهرستان نشان می دهد. شهرستان اراک در سطح نمونه مورد بررسی با ۱۷۵ شغل و اختصاص ۲۰/۱ درصد از اشتغال ایجاد شده در مناطق روستایی بیشترین سهم را بخود اختصاص داده است و کمترین تعداد شغل ایجاد شده در سطح نمونه، مربوط به شهرستان دلیجان با ۱۳ شغل و سهم ۱/۵ درصد می باشد. بیشترین تعداد شغل تعهد شده با تعداد ۱۹۵ مربوط به شهرستان اراک و کمترین تعداد شغل تعهد شده مربوط به شهرستان زرنديه با ۱۹ شغل می باشد. بیشترین تفاوت در اشتغال تعهد شده و ایجاد شده در سطح نمونه مورد بررسی مربوط به شهرستان اراک با ۲۰ شغل و کمترین آن مربوط به شهرستان زرنديه با ۴ شغل می باشد. در ستون ماقبل آخر جدول نسبت شغل ایجاد شده به شغل تعهد شده را نشان می دهد که می تواند اختلاف آن از یک بیان کننده انحراف در اشتغال تعهد شده باشد. بیشترین انحراف در اشتغال در سطح نمونه مورد بررسی مربوط به شهرستان دلیجان با ۳۵ درصد و رتبه دوم انحراف در اشتغال در شهرستان محلات با ۳۲ درصد است. کمترین میزان انحراف مربوط به شهرستان های اراک، خمین و شازند با ۱۱ درصد می باشد. در کل استان میزان انحراف در ایجاد اشتغال با توجه به اشتغال تعهد شده در سطح نمونه برابر با ۱۴ درصد است.

بر اساس اطلاعات اخذ شده از اداره کار تعاون و امور اجتماعی استان مرکزی، از کل ۲۳۷۶ فقره تسهیلات پرداختی به روستائیان استان بانک کشاورزی با سهم ۵۳/۸ درصدی بیشترین میزان را به خود اختصاص داده است و بعد از آن صندوق کارآفرینی امید با ۲۲/۴ درصد، پست بانک با ۱۵/۱ درصد و بانک توسعه تعاون با ۸/۷ درصد قرار دارند. تسهیلات در قالب ۳۳ رسته فعالیت طبقه بندی شده پرداخت شده اند. رسته پرورش دام سبک و سنگین با تعداد ۱۲۱۴ فقره تسهیلات دریافتی و سهم ۵۱/۱ درصد بیشترین سهم از نظر تعداد تسهیلات را بخود اختصاص داده است. رسته پرورش و فرآوری طیور و زنبور عسل با ۲۲۹ فقره تسهیلات، از نظر تعداد و سهم رتبه دوم را دارد. رسته های توسعه و گسترش خدمات بهداشتی (غیر دولتی)، توسعه و گسترش خدمات سلامت در مشاغل خانگی و توسعه و گسترش طب سنتی علمی (غیر دولتی)؛ هر کدام با دریافت یک فقره تسهیلات و سهم ۰/۴ درصد کمترین سهم از نظر تعداد تسهیلات را دارا می باشند.

تعداد شغل ایجاد شده و تعهد شده به تفکیک شهرستان

جدول شماره (۳) اطلاعات مربوط به تعداد شغل ایجاد شده و تعهد شده در ۳۴۰ نمونه مورد مطالعه را به تفکیک

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

جدول شماره ۳: تعداد شغل ایجاد شده و تعهد شده به تفکیک شهرستان در نمونه انتخابی

شهرستان	تعداد نمونه	تعداد شغل ایجاد شده	تعداد شغل تعهد شده	نسبت شغل ایجاد شده به شغل تعهد شده	انحراف در اشتغال (درصد)
اراک	۵۵	۱۷۵	۱۹۵	۰/۸۹	۰/۱۱
آشتیان	۱۵	۲۲	۳۱	۰/۷۰	۰/۳۰
تفرش	۱۹	۲۷	۳۶	۰/۷۵	۰/۲۵
خمین	۲۲	۴۰	۴۵	۰/۸۹	۰/۱۱
خنداب	۳۸	۸۲	۹۹	۰/۸۳	۰/۱۷
دلیجان	۷	۱۳	۲۰	۰/۶۵	۰/۳۵
زرنديه	۷	۱۵	۱۹	۰/۷۹	۰/۲۱
ساوه	۴۹	۱۲۶	۱۴۲	۰/۸۸	۰/۱۲
شازند	۵۵	۱۵۵	۱۷۳	۰/۸۹	۰/۱۱
فراهان	۳۴	۱۰۳	۱۱۶	۰/۸۸	۰/۱۲
کمیجان	۲۹	۹۱	۱۰۶	۰/۸۵	۰/۱۵
محلات	۱۰	۲۱	۳۱	۰/۶۸	۰/۳۲
کل	۳۴۰	۸۷۰	۱۰۱۳	۰/۸۶	۰/۱۴

ماخذ: اداره کل تعاون و رفاه استان مرکزی و محاسبات تحقیق

سهام ۲/۳۵ درصد (کمترین سهام) مربوط به تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیون ریال می باشد. تسهیلات ۱۰۰۰-۵۰۰ میلیون ریالی با تعداد ۹۷۹ فقره بیشترین سهام یعنی ۴۱/۲ درصد را دارا می باشد.

بر پایه اطلاعات اخذ شده از بانک های استان، تسهیلات پرداختی از محل صندوق توسعه ملی اختصاص یافته در رسته فعالیت با مبالغ متفاوت به بهره برداران پرداخت شده است. از تعداد ۲۳۷۶ فقره تسهیلات پرداختی تعداد ۵۶ فقره با

جدول شماره ۴: میزان وام دریافتی واحدهای بهره بردار روستایی در استان مرکزی

میزان وام (میلیون ریال) / تعداد و سهام	کمتر از ۱۰۰	[۳۰۰-۱۰۰]	[۵۰۰-۳۰۰]	[۱۰۰۰-۵۰۰]	بیشتر از ۱۰۰۰	کل
تعداد	۵۶	۳۷۱	۴۸۳	۹۷۹	۴۸۱	۲۳۷۶
سهام	۲/۳۵	۱۵/۶	۲۰/۳	۴۱/۲	۲۰/۲	۱۰۰

ماخذ: محاسبات تحقیق

تعداد تسهیلات اعطایی در بازه ۱۰۰۰-۵۰۰ میلیون ریال با تعداد ۹۷۹ فقره تسهیلات و سهام ۴۱/۲ درصد قرار دارد.

آزمون نرمال بودن داده ها

نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف توسط نرم افزار **spss ۲۲** می باشد. از آنجا که سطح معناداری تمامی متغیرها (عوامل) بیش از ۵ درصد است ادعای نرمال بودن پذیرفته می شود (جدول شماره ۵).

جدول شماره ۲: نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنوف

متغیرهای تاثیر گذار بر اثر بخشی تسهیلات

متغیر	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
نتایج عملیاتی	۱/۱۵۱	۲۳۱	۰/۳۴۵
کیفیت اجرا	۰/۹۲۷	۲۳۱	۰/۰۸۷
اثر بخشی	۱/۰۶۴	۲۳۱	۰/۲۰۱
منطق برنامه	۱/۰۵۷	۲۳۱	۰/۴۲۱

ماخذ: یافته های تحقیق

در میزان تسهیلات کمتر از ۱۰۰ میلیون ریال بیشترین تعداد با ۳۳ فقره و سهام ۹/۹ درصد مربوط به ساوه می باشد. در تسهیلات مربوط به بازه ۱۰۰-۳۰۰ میلیون ریال نیز ساوه با ۸۲ فقره و سهام ۲۴/۶ درصد بیشترین تعداد و سهام را به خود اختصاص داده است. این شرایط در بازه ۳۰۰-۵۰۰ میلیون ریال نیز برای شهرستان ساوه وجود دارد. در بازه تسهیلات ۱۰۰۰-۵۰۰ میلیون ریالی، شهرستان شازند با ۱۹۷ فقره و سهام ۵۱/۴۳ درصد از کل تعداد تسهیلات داده شده، بیشترین سهام را در این بازه بخود اختصاص داده است. شهرستان اراک در بازه بیشتر از ۱۰۰۰ میلیون ریال با ۱۶۴ فقره و سهام ۴۷/۷ درصد بیشترین تعداد و سهام را در کل استان به خود اختصاص داده است. در کل استان بیشترین

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

کیفیت اجرا آورده شده است که ۹ مولفه بر متغیر کیفیت اجرا تاثیرگذار است. تناسب مبلغ تسهیلات با مبلغ مورد نیاز رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه نقش تسهیلات در بهبود بازار فروش می باشد و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه تناسب نوع و مبلغ ضمانت های بانکی با توانایی بهره بردار می باشد (جدول شماره ۹).

جدول ۹ آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص مولفه های متغیر کیفیت اجرا

رتبه	مولفه	سطح معناداری
۵	تناسب نرخ سود بازپرداخت تسهیلات با نرخ بازده مورد انتظار	۰/۰۰۰۱
۲	نقش تسهیلات در بهبود بازار فروش	۰/۰۰۴۴
۱	تناسب مبلغ تسهیلات با مبلغ مورد نیاز	۰/۰۳۹۱
۳	تناسب مبلغ اقساط با توانایی بهره بردار	۰/۰۱۵۴
۴	تناسب مدت زمان بازپرداخت با توانایی بهره بردار	۰/۰۲۹۹
۹	تناسب نوع و مبلغ ضمانت های بانکی با توانایی بهره بردار	۰/۰۴۷۱
۶	تناسب فاصله زمانی درخواست تا اعطای تسهیلات	۰/۰۰۵۹
۷	تناسب دوران تنفس	۰/۰۰۸۵
۸	درصد تأمین مبلغ مورد نیاز از محل تسهیلات	۰/۰۰۱۸۴

ماخذ: محاسبات تحقیق

آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص مولفه های متغیر اثر بخشی آورده شده است. از میان ۶ مولفه موثر بر متغیر اثر بخشی، افزایش تولید رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه بهبود عملکرد می باشد و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه اشتغال پایدار می باشد (جدول شماره ۱۰).

جدول شماره ۱۰: آزمون رتبه بندی فریدمن

در خصوص مولفه های متغیر اثر بخشی

رتبه	مولفه	سطح معناداری
۱	افزایش تولید	۰/۰۰۱۲
۳	پایداری تولید	۰/۰۴۲۱
۲	بهبود عملکرد	۰/۰۳۱۸
۵	بهبود کیفیت محصولات	۰/۰۱۲۶
۶	اشتغال پایدار	۰/۰۰۵۲
۴	کاهش هزینه های تولید	۰/۰۴۶۲

ماخذ: محاسبات تحقیق

آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص مولفه های متغیر منطق

شناسایی و رتبه بندی معیارهای مؤثر بر اثربخشی تسهیلات اعطایی به بهره برداران از محل صندوق توسعه ملی

قبل از رتبه بندی متغیرها نیازمند آن هستیم که آیا تفاوت معناداری از نظر تاثیر گذاری متغیرها بر اشتغالی روستایی وجود دارد یا خیر؟ با توجه به نتایج آزمون رتبه بندی فریدمن مشخص است که فرض یکسان بودن عوامل موثر بر اشتغالی روستایی از محل صندوق توسعه ملی در استان مرکزی رد می شود و می توان نتیجه گرفت که اثرگذاری عوامل نتایج عملیاتی، کیفیت اجراء، اثر بخشی و منطق برنامه بر اشتغالی روستایی متفاوت است (جدول شماره ۶).

جدول شماره ۶: آزمون رتبه بندی فریدمن

تعداد	کای دو	درجه آزادی	سطح معناداری
۱۳۱	۱۵/۵۸	۳	۰/۰۱۵

ماخذ: یافته های تحقیق

اکنون با توجه به نتیجه به دست آمده از جدول فوق متغیرهای مدل و مولفه های هریک از این متغیرها رتبه بندی می شوند. نتایج نشان می دهد که کیفیت اجرا رتبه اول به عنوان متغیر تاثیر گذار بر اشتغالی روستایی را دارد و بعد از آن منطق برنامه در رتبه دوم قرار دارد (جدول شماره ۷).

جدول شماره ۷: آزمون رتبه بندی فریدمن

در خصوص متغیرهای تاثیر گذار بر اشتغالی روستایی

رتبه	متغیر	سطح معناداری
۴	نتایج عملیاتی	۰/۰۲۵۴
۱	کیفیت اجراء	۰/۰۴۲۲
۳	اثر بخشی	۰/۰۰۱۲
۲	منطق برنامه	۰/۰۲۸۱

ماخذ: یافته های تحقیق

از بین سه مولفه موثر بر متغیر نتایج عملیاتی، موفقیت اعطای تسهیلات طرح در بهبود حائز اهمیت ترین مولفه در تاثیر متغیر نتایج عملیاتی می باشد (جدول شماره ۸).

جدول شماره ۸: آزمون رتبه بندی فریدمن

در خصوص مولفه های متغیر نتایج عملیاتی

رتبه	مولفه	سطح معناداری
۱	موفقیت اعطای تسهیلات طرح در بهبود میزان مناسب بودن اجرای طرح	۰/۰۱۵۱
۲	انطباق مشخصات طرح با نقشه های اجرائی	۰/۰۳۱۲
۳		۰/۰۴۱۵

ماخذ: محاسبات تحقیق

آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص مولفه های متغیر

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

طیف لیکرت ارائه شده بود. گزینه های مربوط به هریک از مولفه ها از ۱ تا ۵ ارزش گذاری شدند و با توجه به تعداد گویه های هر بعد به هر فرد نمره ای اختصاص داده شده است. بر این اساس و با توجه به معیارهای معرفی شده در اثر بخشی تسهیلات اعطایی در جدول شماره (۱)، سه گویه برای نتایج عملیاتی، ۹ گویه برای کیفیت اجرا، ۶ گویه برای اثربخشی و ۴ گویه برای منطق برنامه معرفی گردید که دامنه نمره افراد مورد مطالعه بین ۹ تا ۴۵ به دست آمد. بر اساس رابطه زیر افراد مورد مطالعه از بعد اثر بخشی اعتبارات بر اشتغالزایی روستایی در استان مرکزی تولید در پنج گروه قرار گرفتند.

$$36 = 45 - 9 = \text{دامنه تغییرات}$$

$$M = \frac{36}{5} = 7.2$$

با توجه به دامنه تغییرات و میانگین بدست آمده می توان به همانند جدول ۱۲ اثر بخشی حاصل از اعطای تسهیلات را می توان در ۵ گروه طبقه بندی کرد (جدول شماره ۱۲).

برنامه آورده شده است. ضرورت اعطای تسهیلات جهت انجام طرح رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه وجود زیرساخت ها و امکانات لازم برای اثربخشی طرح می باشد و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه میزان موفقیت طرح در بلندمدت می باشد (جدول شماره ۱۱).

جدول شماره ۱۱: آزمون رتبه بندی فریدمن

در خصوص مولفه های متغیر منطق برنامه

مولفه	رتبه	سطح معناداری
وجود زیرساخت ها و امکانات لازم برای اثربخشی طرح	۲	۰/۰۲۵۲
ضرورت اعطای تسهیلات جهت انجام طرح	۱	۰/۰۰۱۵
میزان موفقیت طرح در بلندمدت	۴	۰/۰۳۱۶
میزان انطباق تسهیلات طرح با اسناد بالادستی توسعه بخش	۳	۰/۰۱۹۱

ماخذ: محاسبات تحقیق

بررسی اثر بخشی تسهیلات اعطایی

به منظور گروه بندی افراد پاسخگو از لحاظ میزان اثربخشی اعتبارات در اشتغالزایی روستایی در هر یک از ابعاد، که در

جدول شماره ۱۲: دامنه اثر بخشی

گروه	نوع اثر بخشی	دامنه
A	اثر بخشی بسیار پایین	$9 \leq A < 9 + M$
B	اثر بخشی پایین	$16.2 \leq B < 16.2 + M$
C	اثر بخشی متوسط	$23.4 \leq C < 23.4 + M$
D	اثر بخشی بالا	$30.6 \leq D < 30.6 + M$
E	اثر بخشی بسیار بالا	$37.8 \leq E < 37.8 + M$

ماخذ: محاسبات تحقیق

است. در حدود ۴۱/۶ درصد از بهره برداران اثر بخشی بالای اعتبارات در ایجاد اشتغال روستایی را مد نظر قرار داده اند و در نهایت ۲۳/۲ درصد معتقد به اثر بخشی بسیار بالای اعتبارات در ایجاد اشتغال هستند. در مجموع ۸۶/۲ درصد از پاسخ دهندگان اثر بخشی اشتغالزایی از محل صندوق توسعه ملی را متوسط به بالا دانسته اند (جدول شماره ۱۳).

می توان بیان داشت که ۴/۵ درصد از بهره برداران معتقدند که تسهیلات اعطایی از محل صندوق دارای اثر بخشی بسیار پایین بر ایجاد اشتغال در روستاها داشته است و ۹/۳ درصد با فراوانی ۳۱ معتقد به اثر بخشی پایین هستند و در مجموع ۱۳/۸ درصد اثر بخشی را پایین یا بسیار پایین می دانند. تعداد ۷۱ نفر از پاسخ دهندگان با فراوانی ۲۱/۴ درصد بیان داشته اند که اثر بخشی تسهیلات اعطایی در ایجاد اشتغال در حد متوسط

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

جدول شماره ۱۳: توزیع فراوانی در بهره برداران مورد مطالعه بر حسب میزان اثربخشی اعتبارات بر اشتغالی

میزان اثر بخشی اعتبارات	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
اثر بخشی بسیار پایین	۱۵	۴/۵	۴/۵
اثر بخشی پایین	۳۱	۹/۳	۱۳/۸
اثر بخشی متوسط	۷۱	۲۱/۴	۳۵/۲
اثر بخشی بالا	۱۳۸	۴۱/۶	۷۶/۸
اثر بخشی بسیار بالا	۷۷	۲۳/۲	۱۰۰
جمع	۳۳۲	۱۰۰	—

ماخذ: محاسبات تحقیق

روستایی از محل صندوق توسعه ملی فعالیت دارند، انتخاب و نظرات ایشان نیز مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. از نظر کارشناسان بیشترین اثر بالقوه مربوط به افزایش تولید و کمترین آن مربوط به اشتغال پایدار است. میانگین اثر بالقوه نیز برابر با ۲۲/۵ درصد است. از نظر بهره برداران و بر اساس محاسبات انجام شده بیشترین اثر بالفعل مربوط به افزایش تولید و کمترین آن مربوط به مولفه اشتغال پایدار است. متوسط اثر بالفعل ۱۴/۲ درصد است. در ستون آخر این جدول اثر بخشی مربوط به اعطای تسهیلات بر اساس مولفه های آن بیان شده است که بیشترین اثر بخشی مربوط به مولفه افزایش تولید و کمترین مربوط به مولفه اشتغال پایدار است. در مجموع متوسط اثر بخشی مولفه های مربوط به اعطای تسهیلات ۶۳ درصد است که از درصد نسبتاً مناسب برخوردار می باشد (جدول شماره ۱۴).

مقایسه اثر بالقوه و بالفعل تسهیلات اعطائی واثر بخشی آنها یکی از معیارهای مهم در ارزیابی عملکردها در خصوص اثر بخشی استفاده از شرایط بالقوه و بالفعل و مقایسه آنها با یکدیگر است. بر اساس نظرات بسیاری از محققین در در تحقیقات پرسشنامه ای می توان از نظرات متولیان و کارشناسان با استفاده از میانگین وزنی به عنوان اثر بالقوه و بطور مشابه از میانگین وزنی نظر بهره برداران، به عنوان اثر بالفعل استفاده نمود. سپس از طریق تقسیم اثر بالقوه بر اثر بالفعل، میزان اثربخشی را بدست آورد (Kaplan, ۲۰۱۳). نتایج حاصل از مقایسه اثر بالقوه و بالفعل و در نهایت اثر بخشی اعطای تسهیلات آورده شده است. بدین منظور تعداد ۱۵ کارشناس و خیره استانی که در دستگاه های اجرایی و بانک های عامل در زمینه تسهیلات اشتغالی

جدول شماره ۱۴: مقایسه اثر بالفعل و بالقوه اعطای تسهیلات

ردیف	شاخص های اثربخشی اعطای تسهیلات	اثر بالقوه (کارشناس)	اثر بالفعل (بهره بردار)	اثر بخشی
۱	افزایش تولید	۰/۳۱	۰/۲۲	۰/۷۱
۲	پایداری تولید	۰/۲۱	۰/۱۳	۰/۶۲
۳	بهبود عملکرد	۰/۲۹	۰/۲۰	۰/۶۹
۴	بهبود کیفیت محصولات	۰/۱۸	۰/۱۰	۰/۵۵
۵	اشتغال پایدار	۰/۱۶	۰/۰۸	۰/۵۰
۶	کاهش هزینه های تولید	۰/۲۰	۰/۱۲	۰/۶۰
۷	میانگین	۰/۲۲۵	۰/۱۴۲	۰/۶۳

ماخذ: محاسبات تحقیق

بخشی تسهیلات استفاده نمود، شاخص ضریب همبستگی است. بر اساس نتایج جدول شماره (۱۵) ملاحظه می شود که منطق برنامه تسهیلات اعطایی در سطح اطمینان ۹۵

بررسی رابطه بین ابعاد اثربخشی تسهیلات یکی دیگر از شاخص های آماری که بر اساس آن می توان در خصوص ارتباط ذاتی و درونی مولفه های موثر بر اثر

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

اعطایی بطور معناداری افزایش می یابد. بنابراین منطق برنامه و مناسب بودن آن اثر بسیار مناسبی بر سایر مولفه های اثر بخشی دارد.

درصد با متغیرهای کیفیت اجرا، نتایج عملیاتی و اثربخشی، ارتباط بسیار قوی دارد. به عبارتی با افزایش منطق تسهیلات اعطایی، کیفیت اجرا، نتایج عملیاتی و اثربخشی تسهیلات

جدول شماره ۱۵: آزمون همبستگی بین ابعاد اثربخشی تسهیلات اعطایی

ابعاد اثربخشی	نوع آماره	منطق برنامه	کیفیت اجرا	نتایج عملیاتی	اثربخشی
منطق برنامه	ضریب همبستگی	----	۰/۷۸	۰/۶۹	۰/۷۲
	سطح معناداری	----	۰/۰۱۲	۰/۰۲۶	۰/۰۰۶
کیفیت اجرا	ضریب همبستگی	۰/۷۸	----	۰/۸۱	۰/۷۹
	سطح معناداری	۰/۰۱۲	----	۰/۰۰۹	۰/۰۲۵
نتایج عملیاتی	ضریب همبستگی	۰/۶۹	۰/۸۱	----	۰/۶۸
	سطح معناداری	۰/۰۲۶	۰/۰۹	----	۰/۰۴۱
اثربخشی	ضریب همبستگی	۰/۷۲	۰/۷۹	۰/۶۸	----
	سطح معناداری	۰/۰۰۶	۰/۰۴۱	۰/۰۴۱	----

ماخذ: محاسبات تحقیق

کشاورزی از اهمیت ویژه برخوردار است. فصلی بودن ماهیت فعالیت های کشاورزی و توقف این فعالیت و به ویژه بیکاری پنهان که نتیجه تراکم بیش از حد جمعیت بر زمین های قابل کشت و زرع به وجود آمده است، ضرورت ایجاد اشتغال و مبارزه با بیکاری را حیاتی نموده است.

آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص متغیرهای تاثیر گذار بر اشتغالزایی روستایی بیان کننده آن است که کیفیت اجرا بالاترین رتبه را در اثر بخشی تسهیلات پرداختی به روستائیان داشته است. نتایج نشان می دهد که از نگاه بهره برداران روستایی، تسهیلات پرداختی به آنان اثر بخشی نسبتا بالایی داشته است به گونه ای که بر اساس نتایج جدول (۱۳)، نزدیک به ۸۶/۲ درصد از روستائیان معتقدند تسهیلات پرداختی دارای اثربخشی متوسط، بالا و بسیار بالا در ایجاد اشتغال بوده است. همچنین مقایسه اثر بالفعل و بالقوه اعطای تسهیلات بیان کننده اثربخشی ۶۳ درصدی تسهیلات در مناطق روستایی استان است.

تسهیلات پرداختی به روستائیان استان، تاثیر مثبت و معنادار بر شرایط تولید و درآمد آنها داشته است. روستا نشینان معمولا جزء اقشار آسیب پذیر جامعه هستند که کمترین شرایط مناسب برای مقابله با نوسانات اقتصادی را دارند و شدیداً از نا اطمینانی های اقتصادی آسیب می بینند. این آسیب بیشتر بر ساختار تولیدی و مقدار تولید آنها اثر گذار است. جهت حداقل شدن چنین آسیب هایی نیازمند وجود منابع لازم پولی و سرمایه ای هستند. تسهیلات پرداختی به روستائیان

نتایج عملیاتی از رابطه قوی با منطق برنامه، کیفیت اجرا و اثربخشی در سطح اطمینان ۹۵ درصدی دارد. بر این اساس بهبود در نتایج عملیاتی بیشترین ارتباط را با کیفیت اجرا دارد. سپس منطق برنامه و در نهایت اثر بخشی دارد. در سطر آخر ارتباط اثربخشی را با سایر مولفه ها را نشان می دهد که همگی در سطح ۹۵ درصد معنا دار می باشند. بیشترین ارتباط در خصوص رابطه اثر بخشی با کیفیت اجرا است. به نظر می رسد رابطه اثر بخشی بر سایر مولفه ها قوی است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

اقتصاد روستایی علمی است که به مطالعه و بررسی تمام بخش های اقتصادی، اعم از کشاورزی، خدمات و صنعت در محدوده روستا و شرایط اقتصادی خانوارهای روستایی می پردازد. در تمامی دنیا اقتصاد روستایی نقش بسیار مهمی در اقتصاد ملی کشورها دارد. بخش عظیمی از شاغلین هر کشور در فعالیت های اقتصاد روستایی به کار مشغول هستند، تولیدات کشاورزی همچون محصولات زراعی، باغی و دامی علاوه بر تأمین غذای مردم به عنوان مواد خام اولیه چرخ منابع را به گردش در می آورند و یا به عنوان کالاهای مصرفی در شهرها توسط مشاغل خدماتی به فروش می رسند، تولیدات کشاورزی نقش بسیار مهمی در خودکفایی اقتصادی، استقلال سیاسی، امنیت غذایی و کسب ارز دارد. با توجه به نحوه زیست و فعالیت های تولیدی در مناطق روستایی، ایجاد امکانات اشتغال در کنار فعالیت های

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

داشته باشد. هرچند نبایستی از اهمیت سایر متغیرها از جمله منطق برنامه که اولویت دوم را در این زمینه دارد غافل ماند. - نتایج نشان داد که از بین سه مولفه مهم واثر گذار بر متغیر نتایج عملیاتی، موفقیت اعطای تسهیلات طرح در بهبود شرایط رتبه اول و میزان مناسب بودن اجرای طرح و انطباق مشخصات طرح با نقشه های اجرایی در اولویت های بعدی قرار دارند. بنابراین به نظر می رسد که در ابتداء بایستی تعریفی مناسب از بهبود شرایط در مناطق روستایی استان ارائه شود و سپس برنامه های اشتغالزایی و اعطای تسهیلات همسو با هدف بهبود وضعیت هدایت شوند. علاوه بر آن ظرفیت سنجی و تناسب طرح از تمامی جهات فنی و اقتصادی با شرایط منطقه، روستا و بهره بردار بایستی مد نظر برنامه ریزی قرار گیرد. تدوین برنامه های عملیاتی و شرط موفقیت آنها نیازمند انطباق لازم مشخصات طرح با نقشه های اجرایی است که لازمه آن تقویت نظارت های حین تدوین و اجرا است.

- آزمون رتبه بندی فریدمن در خصوص مولفه های متغیر کیفیت اجرا نشان داد که از بین ۹ مولفه موثر بر متغیر کیفیت اجرا، تناسب مبلغ تسهیلات با مبلغ مورد نیاز رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه نقش تسهیلات در بهبود بازار فروش می باشد. و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه تناسب نوع و مبلغ ضمانت های بانکی با توانایی بهره بردار می باشد. پیشنهاد می گردد که در تصویب و تخصیص منابع دقت نظر بیشتری انجام پذیرد. بسیاری از بهره بردارن در این زمینه بسیار گله مند می باشند که مبالغ اختصاص یافته با توجه به تورم و افزایش قیمت نهاده ها تناسب لازم را ندارد. همچنین با توجه به نقش بازاریابی در افزایش فروش و همچنین با اولویت بالای این مولفه در کیفیت اجرا پیشنهاد آن است که برنامه های مناسب در معرفی بازار های فروش موثر و پایدار مد نظر برنامه ریزان قرار گیرد. بهبود در تدوین تناسب مبلغ تسهیلات با توانایی بهره بردار و بازنگری در مدت زمان پرداخت می تواند از پیشنهادات بعدی در این زمینه باشد. همچنین، با توجه به بازدهی پائین تر بخش کشاورزی نسبت به سایر بخش های اقتصادی، نرخ سود بازپرداخت تسهیلات اعطایی را بر اساس بازده مورد انتظار این بخش و طرح تمهیدات لازم جهت کاهش ضمانت های سنگین

توانسته در حجم و مقیاس مناسبی دامنه اثرات منفی اقتصادی نوسانات را برای آنها کاهش داده و منجر به تثبیت فرایند های تولیدی و بدنبال آن افزایش درآمد شده است.

- با توجه به تاثیر مثبت تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی بر اشتغال در استان مرکزی، پیشنهاد سیاستی به دست آمده از این مطالعه، توسعه مؤسسات و ابزارهای مالی و افزایش کیفیت و کارایی نهادهای مالی موجود برای افزایش اشتغال موجود در اقتصاد استان است. از طرفی، اقدام برای گسترش بازار سرمایه، به ویژه ایجاد امکان دسترسی تمامی روستائیان به بازار سرمایه می تواند از جمله اقدام های دیگری باشد که به منظور بهبود وضعیت بخش مالی و به دنبال آن افزایش اشتغال در استان منجر خواهد شد.

- بررسی مبانی نظری و مطالعات پیشین درسنجش میزان اثربخشی تسهیلات پرداختی به بهره برداران در توسعه روستایی نشان داده است که برخی از شاخصها در این اثربخشی از تأثیرگذاری بیشتری برخوردار بوده است. در بین مجموعه شاخص ها، افزایش تولیدات کشاورزی بیشترین تأثیر را در اثربخشی اعتبارات داشته است. البته، در کنار این شاخص، افزایش درآمد، افزایش پس انداز و کاهش نرخ مهاجرت نیز از اهمیت برخوردار بوده اند. ولی، ضروری است تا ابعاد دیگر توسعه و شاخص های آن را مورد توجه و تاکید قرار دهد تا از این طریق بستر پایداری روستاها فراهم شود. از جمله این شاخص می توان به حفاظت محیط زیست، تقویت سرمایه اجتماعی (از طریق حفظ ارزش های و هنجارهای اجتماعی، ارتقای انسجام، امنیت و مشارکت اجتماعی) و افزایش کارایی و بهره وری اقتصادی اشاره نمود.

- نتایج نشان داد که کیفیت اجرا رتبه اول در تأثیر گذاری بر اشتغالزایی روستایی را دارد و بعد از آن به ترتیب متغیرهای منطق برنامه، اثر بخشی و نتایج عملیاتی در اولویت هستند بنابراین به نظر می رسد تقویت و بهبود اجرا در اعطای تسهیلات می تواند در اشتغالزایی روستایی بسیار موثر باشد. براین اساس به مسولان و برنامه ریزان استانی این پیشنهاد داده می شود که بهبود در فرایند های اجرایی و سرعت بخشیدن به آن می تواند تاثیر مناسبی بر سرعت اشتغالزایی

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

به منظور افزایش میزان تطابق زمان سر رسید تسهیلات با فصل فروش محصول، نماید.

- نتایج مصاحبه به بهره برداران نشان داد که شرایط بد آب و هوایی، خشکسالی و... بر عملکرد آنها اثر منفی شدیدی می گذارد. بدین خاطر پیشنهاد می شود به منظور افزایش اثربخشی تسهیلات اعطایی، شرایط تسهیل را برای بهره بردارانی که با خسارت مواجه شده اند تمدید کرده و بویژه با اتخاذ سیاست هایی بهره برداران بخش کشاورزی و شرکت های بیمه را تشویق به بیمه محصولات کشاورزی نماید.

- با توجه به تورم موجود در اقتصاد کشور و بالا رفتن هزینه های ایجاد شغل، بسیاری از بهره برداران معتقدند مبالغ فعلی جهت ایجاد شغل از تناسب لازم برخوردار نمی باشد. لذا پیشنهاد می شود هر ساله مطالعات علمی و بررسی های دقیق تری در زمینه سرمایه مورد نیاز جهت ایجاد یک شغل متناسب با شرایط هر روستا و منطقه انجام پذیرد و مبلغ وام پرداختی بر اساس این مطالعات پرداخت گردد.

- در راستای پیشنهاد قبل و بر اساس نظر برخی از بهره برداران تجمیع مبالغ تسهیلات و پرداخت بصورت گروهی و در قالب فعالیت های تعاونی می تواند اثر بخشی بیشتری در ایجاد و ماندگاری شغل داشته باشد. به عبارت دیگر تقویت تعاونیهای تولید در نواحی روستایی در راستای ارائه اعتبارات پیشنهاد می گردد.

- به نظر می رسد برخی از بهره برداران عدم تجربه را دلیلی برای پایین بودن سطح موفقیت خود می دانند. بنابراین پیشنهاد می شود که تشویق ایشان جهت بازدید از طرح های موفق و حضور در دوره های مرتبط آموزشی می تواند موثر باشد. به عبارتی شناسایی دقیق متقاضیان واقعی به همراه ارائه مشاوره و آموزش شغلی، ارزیابی کسب و کارهای دارای توجیه اقتصادی و اعطای تسهیلات هدفمند به آنان می تواند بسیار موثر باشد.

- بسیاری از بهره برداران بخصوص در رسته پرورش دام های سبک و سنگین و دام و طیور از افزایش های ناگهانی قیمت نهاده ها و تاخیر در دریافت این نهاده ها گله مند بودند. بنابراین با توجه به تحولات ارزی و افزایش قیمت نهاده های مورد نیاز سرمایه گذاری در مناطق روستایی و عشایری، تاخیر در ابلاغ، واریز و حتی تعلل در پرداخت ها به

بانکی، باز تعریف نمایند. علاوه بر این گسترش دایره شمول آن ها از تأکید صرف بر اسناد ملکی شهری، به سایر دارایی ها، املاک و سرمایه های غیر شهری بهره برداران را بیندیشند.

- در خصوص مولفه های متغیر اثر بخشی آزمون رتبه بندی فریدمن نشان داد که از بین ۶ مولفه تأثیرگذار، افزایش تولید رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه بهبود عملکرد و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه اشتغال پایدار می باشد. پیشنهاد می شود به منظور تخصیص بهینه منابع مالی محدود به طرح ها، در وهله اول اولویت را به طرح ها و در وهله دوم به بهره بردارانی بدهند که از ارزش افزوده بهره وری و عملکرد بالاتری برخوردار می باشند. با توجه به اینکه اشتغال متغیری مشتق شده از تولید است. بنابراین افزایش اشتغال نیازمند افزایش تولید و ایجاد ارزش افزوده مناسب است. رسیدن به این مهم نیازمند داشتن عملکرد مناسب نسبت به ورودی فرایند ها است. حمایت های مناسب در راستای پایداری تولید و تداوم فعالیت ها و نظارت بر کیفیت محصولات تولیدی جهت تداوم بازار فروش بر ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی بسیار موثر خواهد بود.

- بررسی مولفه های موثر بر متغیر منطق برنامه نشان می دهد که ضرورت اعطای تسهیلات جهت انجام طرح رتبه اول را به خود اختصاص داده است و بعد از آن مولفه وجود زیرساخت ها و امکانات لازم برای اثربخشی طرح می باشد و آخرین رتبه نیز متعلق به مولفه میزان موفقیت طرح در بلندمدت می باشد. به مسئولان و برنامه ریزان استان پیشنهاد می شود به منظور بهبود فرایند ها ضرورت اعطای تسهیلات، میزان انطباق احداث و توسعه طرح ها را با اسناد بالادستی، تخصیص بهینه منابع مالی محدود به طرح ها بخش و وجود زیرساخت ها و امکانات لازم جهت اجرای آن ها را با دقت بیشتری بررسی نمایند.

- نتایج مصاحبه به بهره برداران مورد بررسی نشان داد که بین همزمانی سر رسید تسهیلات با فصل فروش محصول و توانایی بازپرداخت بهره برداران ارتباط مستقیم وجود دارد، پیشنهاد می شود که به منظور افزایش اثربخشی تسهیلات اعطایی، اقدام به ایجاد پایگاه اطلاعاتی دقیق از بهره برداران

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

توسعه مشاغل بخش کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی وابسته به بخش کشاورزی، خدمات، صنایع روستایی و... می تواند تقویت کننده عملکرد اشتغالزایی روستایی در استان باشد.

- تعداد بالایی از بهره برداران معتقد به وجود قوانین و مقررات اضافی و دست و پاگیر و همچنین بالا بودن بورکراسی اداری هستند. بنابراین بازنگری در قوانین و شیوه اجرایی آنها می تواند بر اثر بخشی پرداخت تسهیلات تاثیر مثبت گذارد.

- نتایج تحقیق نشان می دهد که تسهیلات پرداختی توانسته در افزایش تولید تاثیر لازم را داشته باشد. هر چند این تاثیر در برخی از فعالیت ها ملموس نبوده و بیشتر به خاطر تحولات و نوسانات اقتصادی در سطح کلان کشور می باشد. بنابراین رسیدن به شرایط با ثبات اقتصادی در کلان کشور می تواند در افزایش اثر بخشی تسهیلات اشتغالزایی روستایی موثر تر باشد.

مجربان طرح ها، هزینه های اجرایی، اقتصادی و اجتماعی طرح را افزایش داده و لذا پیشنهاد می گردد دقت و برنامه ریزی لازم جهت تهیه و توزیع مناسب نهاده ها صورت پذیرد.

- برنامه ریزی در جهت شناسایی روستاهای مرکزی برای ارائه خدمات مناسب و مورد نیاز، ایجاد مشاغل غیر زراعی و توسعه صنایع روستایی، یکپارچه سازی اراضی کشاورزی، کاهش مهاجرت روستاییان، توسعه منابع انسانی و... می تواند چالش های موجود در توسعه روستایی را تا حدی حل نماید.

- پیشنهاد می شود که نیازسنجی افراد در هر منطقه بایستی با شناسایی و آگاهی از موقعیت منطقه مورد نظر صورت پذیرد که بتوان، برنامه ریزی بصورت محلی و غیر متمرکز انجام داد. شناسایی و توجه به عوامل درون زای توسعه روستایی و مشارکت مردم در طرح، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی برنامه ها بایستی لحاظ گردد. تهیه طرح استعدادسنجی بر حسب برنامه ریزی منطقه ای با هدف ایجاد و

برخی از منابع:

- Arab Mazar. A. Ranjabr. S, Nejad Aghaianvash. P. (۲۰۱۸). The effect of credits granted by the Agricultural Bank on the added value and employment of the agricultural sector. *Economy and Modeling*. ۹(۳). ۱۳۱-۱۸۳.(persian).
- Azizpour, F. Khodakarmi, Z. (۲۰۱۵). Socio-economic effects of agricultural microcredits in rural areas, the case of Kersaf Dehstan", *Space Economics and Rural Development Quarterly*, ۴(۳): ۲۸-۴۳.(persian).
- Bagheri. M. and Najafi .B.(۲۰۰۴) Investigating factors affecting the repayment of farmers' loans, *Iranian Economic Research Quarterly*, Summer, ۶(۱۹): ۴۶-۷۰.(persian).
- Douglas, P. (۲۰۱۰), Financial services for the rural poor, helping to improve Donor effectiveness in microfinance, *Donor Brief*, No.۱۵, October ۲۰۰۳, CGAP Donor Information Resource Centre(DIRECT).
- Fathi Aghababa. M. Azizi. K. Mahmoudzadeh. M. (۲۰۲۰). Effects of bank facilities on economic growth (steady state approach). *Economic Research and Policy Quarterly*. ۲۸(۹۴). ۴۱-۶۸.(persian).
- Feisali, Mansooreh. Niknami. Mehrdad (۲۰۲۱) Towards sustainable rural employment in agricultural cooperatives: Evidence from Iran's desert area. *Journal of the Saudi Society of Agricultural Sciences*. Volume ۲۰, Issue ۷, October ۲۰۲۱, Pages ۴۲۵-۴۳۲
- Ghimire, Shankar & Taylor Rigatti & Nicholas Sexton, (۲۰۱۷). "Effect of Credit Cooperatives in Employment Generation: Evidence from Rural Nepal," *Journal of Development Innovations, KarmaQuest Internatioinal*, vol. ۱(۱), pages ۲۹-۴۴.

برگزیدگان هفته پژوهش و فناوری استان مرکزی در سال ۱۴۰۳

- گروه کشاورزی و منابع طبیعی (کمیته/مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان)
- ✓ دکتر منصور قربانپور-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر علی خدیوی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر علی کاظمی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر مصطفی گودرزی-مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
- گروه علوم انسانی و هنر (کمیته/دانشگاه آزاد اسلامی اراک/دانشگاه پیام نور استان)
- ✓ دکتر رحیم مرادی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر پیمان نمایان-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر ابوالفضل حری-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر حسن حیدری-دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین
 - ✓ دکتر محمد افروغ/ حوزه همدانشگاه اراک
- گروه علوم ورزشی (کمیته/دانشگاه اراک)
- ✓ دکتر زهرا رئیسی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر عباس صارمی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر جلیل مرادی-دانشگاه اراک
- شرکت های دانش بنیان برتر (کمیته/ پارک علم و فناوری استان مرکزی)
- ✓ مهدی سخاوتی-آیریا اکسیر آویژه
 - ✓ ابوالقاسم مقیمی-شیمی پلیمر پارس ایرانیان
 - ✓ ابوالفضل حسنی بافرانی-پردازشگران پتروصنعت امیرکبیر شرکت ها و صنایع برتر در حوزه همکاری با دانشگاه ها و مراکز آموزشی و پژوهشی (کمیته/ دانشگاه اراک)
 - ✓ شرکت هسکو
 - ✓ شرکت برق منطقه ای باختر
 - ✓ شرکت توزیع نیروی برق استان مرکزی
 - ✓ شرکت گاز استان مرکزی
- مجلات علمی پژوهشی برتر (کمیته/ دانشگاه تفرش)
- ✓ حیات وحش و تنوع زیستی-دکتر مرتضی نادری
 - ✓ (مدیر مسئول)-دانشگاه اراک
 - ✓ پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی-دکتر هادی غفاری(مدیر مسئول)-دانشگاه پیام نور استان مرکزی
 - ✓ پیشرفت هایی در ریاضی مالی و حسابداری-دکتر مجید زنجیردار(مدیر مسئول)-دانشگاه آزاد اسلامی اراک
- برگزیدگان بخش آموزش و پرورش بخش معلمان

هفته پژوهش در کشور از تاریخ ۲۴ تا ۲۹ آذرماه تعیین شده است و در جهت عدم تداخل برنامه های استانی و کشور از ۱۰ تا ۲۲ آذرماه به عنوان هفته پژوهش استانی تعیین شد لذا به مناسبت هفته پژوهش، آیین تجلیل از پژوهشگران و فناوران برتر استان با حضور رئیس دانشگاه اراک، معاون محترم استاندار، مسئولین دستگاه های اجرایی و صنایع استان و اعضای هیات علمی دانشگاه های استان، در روز سه شنبه مورخ ۲۰ آذر ماه در سالن شهید چمران دانشکده علوم پایه دانشگاه اراک برگزار شد.

در مجموع ۱۵۰ متقاضی درخواست های خود را جهت شرکت در این رقابت به دبیرخانه هفته پژوهش استان ارسال کردند که پس از ارزیابی و داوری مستندات توسط ۷۰ داور در حوزه های مختلف در نهایت ۵۴ فرد و شرکت به عنوان برگزیدگان هفته پژوهش انتخاب شده و در این مراسم مورد تقدیر قرار گرفتند و از برگزیدگان بخش واحد های تحقیق و توسعه برتر هم دبیری آن بر عهده سازمان صنعت، معدن و تجارت استان است طی یک مراسم جداگانه تقدیر خواهد شد.

برگزیدگان هفته پژوهش در گروه های مختلف به شرح ذیل می باشد.

- گروه علوم پزشکی / بالینی (کمیته/ دانشگاه علوم پزشکی)
- ✓ دکتر حسام الدین مدیر-دانشگاه علوم پزشکی اراک
 - ✓ دکتر علیرضا کمالی-دانشگاه علوم پزشکی اراک
 - ✓ دکتر افروز نخستین-دانشگاه علوم پزشکی اراک
- گروه علوم پزشکی / علوم پایه (کمیته/ دانشگاه علوم پزشکی)
- ✓ دکتر ادريس حسين زاده- دانشگاه علوم پزشکی ساوه
 - ✓ دکتر عارف شریعتی-دانشگاه علوم پزشکی اراک
 - ✓ دکتر کاظم غفاری-دانشکده پزشکی خمین
- گروه علوم پایه (کمیته/دانشگاه اراک)
- ✓ دکتر محمدیاسر معصومی-دانشگاه اراک
 - ✓ دکتر پریسا رحیم خانی-دانشگاه محلات
 - ✓ دکتر محمدعلی بدایغی فرد-دانشگاه اراک
- گروه فنی و مهندسی (کمیته/دانشگاه صنعتی اراک)
- ✓ دکتر سمیه داودآبادی فراهانی-دانشگاه صنعتی اراک
 - ✓ دکتر هادی فتاحی-دانشگاه صنعتی اراک
 - ✓ دکتر زهرا خدای-دانشگاه محلات

^۱ گزارش جناب آقای صالحی ارجمند دبیرخانه ستاد هفته پژوهش و فناوری (دانشگاه اراک)

گفتمان پیشرفت استان مرکزی

- دانشگاه جامع علمی کاربردی استان)
✓ طاهره اعتمادی-دانشگاه اراک
✓ سید محسن عزیزی-دانشگاه علوم پزشکی اراک
✓ پوریا خرم پور-شرکت پتروشیمی سازند
✓ مجید صفری-دادگستری استان
برگزیدگان بخش پژوهشگران آزاد (کمیته/دانشگاه فنی و
حرفه ای استان)
✓ خانم رضوان رحیمی
✓ مریم فراهانی
✓ آقای وهب قلعه خندابی
بخش دانشجویی (کمیته/جهاد دانشگاهی استان مرکزی)
✓ حمیدرضا امیری-دانشگاه علوم پزشکی اراک
✓ سرهیلا جدیدی-دانشگاه علوم پزشکی اراک
✓ حسین کاظمی-دانشگاه صنعتی اراک

- (کمیته/اداره کل آموزش و پرورش استان)
✓ حسن شاه مرادی-آموزش و پرورش ساوه
✓ سمیرا شفیعی-آموزش و پرورش اراک
✓ حسین رضایی-آموزش و پرورش اراک
برگزیدگان بخش آموزش و پرورش دانش آموزان
(کمیته/اداره کل آموزش و پرورش استان)
✓ محمدامین عرفانی-متوسطه دوم
✓ عماد دهباشی-متوسطه اول
✓ شایان سعید زاده-متوسطه اول
✓ زهرا رضایی-متوسطه اول
✓ ابوالفضل تقوی-متوسطه اول
✓ محمد کاظم رضوی-متوسطه دوم
✓ سارا نعمتی-متوسطه دوم

بخش کارشناسان برتر دستگاه های اجرایی (کمیته)

مختلف از جمله اقدامات این نهاد در جهت ترویج فرهنگ کتابخوانی بوده است .

استان مرکزی با ۷۷ کتابخانه عمومی، نقش مهمی در توسعه فرهنگی و ترویج کتابخوانی ایفا می‌کند. این کتابخانه‌ها با دارا بودن مجموعه‌ای شامل ۱۲۵۵ هزار جلد کتاب، پذیرای حدود ۴۸ هزار نفر عضو هستند.

عملکرد کتابخانه‌ها در یک سال گذشته نشان می‌دهد که حدود ۶۰۳ هزار جلد کتاب به اعضا امانت داده شده است. زیربنای کتابخانه‌های استان مجموعاً ۲۹,۶۲۹ مترمربع است که به تفکیک شامل ۲۶,۰۱۳ مترمربع در مناطق شهری، ۳۶۱۰ مترمربع در مناطق روستایی، ۶ مترمربع مربوط به کتابخانه‌های سیار است.

سایر شاخص‌های عملکردی کتابخانه‌های استان به شرح زیر است:

- ✓ متوسط تعداد اعضا به ازای هر کتاب: ۲۶
 - ✓ متوسط تعداد امانت کتاب برای هر عضو در سال: ۱۲
 - ✓ تراکم منابع در هر مترمربع فضای کتابخانه: ۴۲ جلد
- همچنین، با توجه به اهمیت دسترسی همگانی به منابع اطلاعاتی، نهاد کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی با توسعه کتابخانه‌های عمومی در مناطق مختلف استان، تلاش کرده است تا امکانات مطالعه و پژوهش را برای عموم مردم فراهم کند. این نهاد با بهره‌گیری از سامانه‌های مدیریت کتابخانه‌ای نظیر سامانه «سامان»، امکان دسترسی آسان به منابع کتابخانه‌ای را برای اعضا فراهم آورده است .

کتابخانه مرکزی اراک به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های فرهنگی در حال ساخت کشور، با هدف ارائه خدمات متنوع و مدرن به جامعه فرهنگی استان با ۱۸ هزار و ۵۰۰ مترمربع وسعت و ۶ هزار و ۵۰۰ مترمربع عرصه در سال ۱۳۸۶ طراحی و تعیین مکان آن انجام شد و عملیات اجرایی آن سال ۱۳۹۳ با حضور وزیر آموزش و پرورش وقت آغاز شد، این کتابخانه، قرار است به مدرن‌ترین امکانات روز تجهیز شود و به‌عنوان قطب فرهنگی استان و منطقه عمل کند تا چند ماه آینده به بهره‌برداری برسد.

این مجموعه شامل بخش‌های متعددی از جمله بزرگ‌ترین مخزن کتاب، بخش کودک، سالن‌های مطالعه، فضاهای آموزشی و پژوهشی، و امکانات رفاهی است که با بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، محیطی مناسب برای مطالعه و پژوهش فراهم خواهد کرد. با تکمیل و بهره‌برداری از این کتابخانه، انتظار می‌رود نیازهای متنوع فرهنگی و آموزشی جامعه محلی به‌طور مؤثری پاسخ داده شود. بطوری که در این مجموعه بیش از ۶۰ نوع خدمت فرهنگی، هنری و اجتماعی ارایه می‌گردد.

نهاد کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی در سال‌های اخیر با اجرای برنامه‌های متنوع فرهنگی و ترویجی، نقش بسزایی در ارتقای سطح کتابخوانی و فرهنگ مطالعه در استان ایفا کرده است. برگزاری نشست‌های کتاب‌خوان مدرسه‌ای، برنامه‌های ترویجی در کتابخانه‌های عمومی، و همکاری با نهادهای

^۱ گزارش اداره کل نهاد کتابخانه‌های عمومی استان مرکزی

❖ آمار، بودجه و برنامه ریزی

✓ اجرای سرشماری عمومی کشاورزی سال ۱۴۰۳ :

مقدمات این امر با تشکیل ستاد سرشماری به ریاست استاندار محترم و صدور احکام برای اعضاء و تشکیل جلسات هماهنگی و برگزاری کلاس های آموزشی فراهم گردید و رسماً انجام سرشماری از شنبه ۱۲ آبان ماه ۱۴۰۳ با حضور بیش از ۱۳۱ ماموران آمارگیر و ۲۵ نفر کارشناسان فنی و سایر عوامل اجرایی، طرح سرشماری از بهره برداران کشاورزی در سطح شهرها و آبادی های استان مرکزی آغاز گردید و تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۹/۲۶ ادامه داشت.

✓ اجرای بیش از ۲۰ طرح آماری شامل طرح نیروی کار، طرح صنعت و معدن ، طرح قیمت و ..

✓ تهیه حسابهای منطقه ای استان و سالنامه آماری استان.

✓ توزیع اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای :

به استناد قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور (جدول ۱۰- ماده واحده) از کل اعتبارات استان ها ۱/۹۴ درصد معادل ۳۸۰۷۴ میلیارد ریال سهم استان مرکزی می باشد که از مبلغ یاد شده مبلغ ۱۰۶۱۹ میلیارد ریال اعتبارات هزینه ای معادل ۲۸ درصد و مبلغ ۲۷۴۵۵ میلیارد ریال معادل ۷۲ درصد اعتبارات تملک دارایی های سرمایه ای استان می باشد.

✓ اجرایی شدن سند آمایش استان :

پاسخ به استعلامات دستگاه های اجرایی و بخش غیردولتی جهت انطباق مفاد سند آمایش با مکان یابی فعالیت های اقتصادی جدید در استان، همچنین فرهنگ سازی و اطلاع رسانی در خصوص سند آمایش استان با تهیه موشن گرافی جهت معرفی سند آمایش استان مرکزی و پخش از سیمای استان مرکزی صورت گرفته است.

✓ تهیه تدوین برش برنامه عملیاتی شعار سال ۱۴۰۳ استان مرکزی:

در راستای اجرایی نمودن بند ۲-۲ تصویب نامه هیئت وزیران به شماره ۲۴۶۶۹/ت/۲۴۴۹ هـ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۱۶ برش برنامه عملیاتی شعار سال ۱۴۰۳ برای استان مرکزی تهیه گردید و نتایج حاصله برای شش ماهه اول مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین از دیگر گزارشات انجام شده در حوزه برنامه ریزی :

مستند الگوی توسعه استان مرکزی و گزارش بررسی و تدوین تعاملات فراملی استان مرکزی و ارائه راهکارهای سیاستی برای تقویت نقش استان در سطح فراملی، طرح توسعه انرژی خورشیدی در استان مرکزی

✓ پیگیری امور توسعه اقتصاد دریا محور در استان مرکزی

✓ برگزاری جلسات با دستگاه های مرتبط و تهیه شرح خدمات دهکده لجستیک اراک

❖ تشکیل جلسات کار گروه ها و ستاد ها و کمیته ها :

✓ شورای برنامه ریزی و توسعه استان :

در مجموع ۶ جلسه شورای برنامه ریزی توسعه با ۳۷ دستور کار و ۷۲ مصوبه تشکیل شده است که از این تعداد، ۳۷ مصوبه انجام شده، ۴۷ مصوبه در دست اقدام و پیگیری و ۲ مصوبه انجام نشده است از دیگر اقدامات سامانه پنجره واحد زمین می باشد که این سامانه برنامه کاربردی تبادل استعلامات بین دستگاه های حوزه اراضی و املاک از طریق مرکز ملی تبادل اطلاعات با هدف تبادل الکترونیکی استعلامات بین دستگاه های اجرایی می باشد در مجموع تعداد ۲۸ پرونده متقاضیان که پس از تأیید استعلامات دستگاه های اجرایی و تصویب کارگروه زیر بنایی و ... به کارتابل دبیرخانه شورا ارسال گردیده است و با توجه به مصوبات شورای برنامه ریزی ، کلیه پرونده ها بررسی و اقدام شده است و در حال حاضر پرونده در دست اقدام در کارتابل وجود ندارد.

✓ برگزاری یک جلسه کارگروه پژوهش با ۶ دستور کار و ۹ مصوبه

۱ گزارش سرکار خانم صالحی رییس گروه برنامه ریزی، آمایش و بهره‌وری سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان

✓ کارگروه اقتصادی ، اشتغال و سرمایه گذاری استان:

در راستای پیگیری اجرای برنامه های مرتبط با امور اقتصادی استان ، در سال ۱۴۰۳ یک جلسه کارگروه اقتصادی ، اشتغال و سرمایه گذاری استان به منظور " بررسی مسایل و مشکلات شهرستان زرنديه " با حضور اعضا فرمانداری زرنديه و سه جلسه گروه کاری اقتصادی ، اشتغال و سرمایه گذاری هم برای بررسی و مسایل اقتصادی استان تشکیل شده است. همچنین به منظور ساماندهی درآمدهای استان و بهبود مستمر روشهای کسب درآمدهای استانی و شناسایی منابع جدید درآمدی، در سال ۱۴۰۳ تعداد ۷ جلسه ستاد تجهیز درآمد استان تشکیل و عملکرد دستگاههای اجرایی در کسب درآمدهای مصوب استانی رصد شده است .

✓ در آمد عمومی استان:

میزان وصولی درآمدهای عمومی استان در هشت ماه امسال به ۲۲۵ هزار و ۲۳۰ میلیارد ریال رسید که این میزان نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۶۸ درصد افزایش یافته است.

❖ آموزش و پژوهش

✓ نظارت بر طرح پژوهشی با عنوان ظرفیت های رشد بخش های اقتصادی استان به عنوان پیشران های رشد اقتصادی ۸ درصد در برنامه هفتم توسعه حوزه موضوعی این پژوهش شامل زیربخش های اقتصادی که شامل زیربخش های کشاورزی، صنعت، معدن و خدمات ، پتانسیل ها و وضعیت موجود در هر زیربخش و فرصت های سرمایه گذاری در هر زیربخش بوده است.

✓ برگزاری دوره های آموزشی برای کارکنان دولت به تفکیک دوره شغلی: ۴۲۰۰ نفر ساعت، دوره های عمومی ۵۳۰۰ نفر ساعت، دوره مدیران ۳۲۰۰ نفر ساعت و دوره های آموزشی مختص نیروهای جدیدالاستخدام: ۱۶۵۶ نفر ساعت.

❖ منابع انسانی – اداری و مالی

✓ صدور و پیگیری مجوز به کارگیری نیروی انسانی با عنوان " طرح شهید زین الدین " ویژه استان مرکزی که برای ۱۶ دستگاه اجرایی با تعداد سهمیه ۸۰ نفر به استان اختصاص داده شد لازم به ذکر است مجوز ۱۷ نفر در استانداری مرکزی به آزمون فراگیر دوازدهم موکول گردید. برگزاری ارزیابی تکمیلی داوطلبان متقاضی ۱۵ دستگاه اجرایی انجام و نتایج پذیرفته شدگان تا انتهای سال جاری اعلام می گردد.

✓ برگزاری دوازدهمین امتحان مشترک فراگیر دستگاه های اجرایی استان مرکزی همزمان با سراسر کشور در روز جمعه ۲۳ آذرماه ۱۴۰۳ در دو حوزه امتحانی اراک و محلات ، که در استان مرکزی ۱۶۲۸ نفر داوطلب ثبت نام نمودند که از این تعداد ۶۳۴ نفر زن و ۹۹۴ نفر مرد هستند.

❖ نصب پنل خورشیدی:

در راستای بهره گیری از انرژی های تجدیدپذیر ۴۰ کیلو وات پنل خورشیدی در ساختمان سازمان نصب و در تاریخ ۱۴۰۳/۰۹/۰۵ با حضور معاونت محترم هماهنگی امور عمرانی استانداری مرکزی به بهره برداری رسید.

از سال ۱۴۰۲ تاکنون ازمحل اعتبارات استانی نصب پنل خورشیدی در ساختمان های اداری ۳۲ دستگاه اجرایی استان با ظرفیت ۱ مگاوات تولید برق انجام شده است.

